

NCMR 2025



รายงานสืบเนื่องการประชุมสหวิทยาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 Proceedings of the 2nd National Conference on Multidisciplinary Research (NCMR)

"Global Synergies in Health, Technology, and Sustainability: A Multidisciplinary Approach"

28 มีนาคม 2568
MARCH 2025



รายงานสืบเนื่องการประชุมสหวิทยาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 (NCMR 2025)

“Global Synergies in Health, Technology, and Sustainability:

A Multidisciplinary Approach”

วันที่เผยแพร่ 31 มีนาคม 2568

จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยชินวัตร

ISBN (e-book) 978-616-94524-7-8

ปีที่พิมพ์ มีนาคม 2568

ลิขสิทธิ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยชินวัตร

99 หมู่ที่ 10 ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี 12160

โทรศัพท์: 02-599-0000

เว็บไซต์: <https://icmr.siu.ac.th/>

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

รายงานสืบเนื่องการประชุมสหวิทยาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 (NCMR 2025) = “Global Synergies in Health, Technology, and Sustainability: A Multidisciplinary Approach”.-- ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยชินวัตร , 2568.
151 หน้า.

1. การศึกษา -- วิจัย -- การประชุม. 2. วิทยาศาสตร์ -- วิจัย. I. ชื่อเรื่อง.

016.00143

ISBN 978-616-94524-7-8

กำหนดการ

รายงานสืบเนื่องการประชุมสหวิทยาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 (NCMR 2025)
วันที่ 28 มีนาคม 2568 (รูปแบบออนไลน์) ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Zoom meeting)

08.30 - 09.00 น. ลงทะเบียน

09.00 - 09.10 น. พิธีเปิดการประชุมนานาชาติ
โดย อธิการบดีมหาวิทยาลัยชินวัตร รองศาสตราจารย์โจว เพย

09.10 - 11.30 น. ผู้บรรยายหลัก (Keynote Speakers):

- Nikhil Kasetty
- Dr. Danty James
- Dr. K J Vargheese

ผู้บรรยายรับเชิญ (Guest Speakers):

- Rajesh Daruvuri
- Srinivas Chippagiri
- Lakshman Kumar Jamili
- Ramakrishna Garine
- Venkata Vijay Krishna Paruchuru
- Arpita Soni
- Harish Kumar Mogulluri
- Ranga Premsai
- Dr. Mounica Yenugula
- Arjun Jaggi
- Puneet Agrawal
- Mukund Kulkarni
- Gopi Desaboyina

11.30 - 11.35 น. ถ่ายภาพหมู่

13.00 - 16.00 น. การนำเสนอผลงานวิจัย(15 นาที/คน รวมการถาม-ตอบ)

รายชื่อผู้ร่วมเป็นเจ้าภาพการประชุมระดับชาติ

	Shinawatra University		National Research Council of Thailand
	Western University		North Bangkok University
	Suvarnabhumi Institute of technology		Northern College
	Vongchavalitkul University		Mahachulalongkornrajavidyalaya University
	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi		Chonburi Buddhist College
	Phanakhon Rajabhat University		Phetchabun Rajabhat University
	Southeast Asia University		Stamford International University (Thailand)
	Tapee University		The Confucius Institute for Traditional Chinese Medicine at Huachiew Chalmprakiet University
	Thongsook College		Sripatum University
	Bangkok suvarnabhumi university		Lampang Inter-Tech College

รายชื่อผู้ร่วมเป็นเจ้าภาพการประชุมระดับชาติ



Nation University



Pitchayabundit College



Burapha University



Employers' Confederation of Thailand



Lopburi Technical College



Chonburi Vocational College



Institute of Science Innovation and Culture (ISIC) at Rajamangala University of Technology Krungthep



Walailak University



Southeast Asia University



Eastern University of Management and Technology

รายชื่อผู้ร่วมเป็นเจ้าภาพการประชุมระดับนานาชาติ



INTI International
University



Colegio de San
Gabriel Arcangel



Wekerle Business School



University of
Technology and
Applied Sciences



Mohanlal Sukhadia
University



Tianjin University
of traditional
chinese medicine



Lyceum northwestern
University



Saint Louis College
(SLC) in City of
San Fernando, La
Union



Nanjing University of
Posts and
Telecommunications



Devaswom Board
College



Christ College
Irinjalakuda



Mindoro State
University



Guru Ghasidas
Vishwavidyalaya



Eka Prasada
School of Business
& Economics



University of riau
kepulauan

คณะกรรมการอำนวยการ

1. รศ.ดร.รัฐบุรุษ	คัมภีร์พย	ที่ปรึกษา
2. ดร.มีสิทธิ์	ชัยมณี	ประธาน
3. ดร.ชัยนันต์	สมถวิลผ่องใส	รองประธาน
4. ดร.สุจิน	บุตรดีสุวรรณ	
5. ดร.วิณา	จันทร์สมโภชน์	
6. ดร.ประติษฐ์	สงค์แสงยศ	
7. ผศ.นันทิรา	หงษ์ศรีสุวรรณ	
8. ดร.พรพิมล	เชวงศักดิ์โสภาคย์	
9. ดร.ปิยวรรณ	ทัศนาวุธลี	
10. ดร.สรภกมล	กรนุ่	
11. ดร.ณัฐชานา	พุทธแสง	
12. ดร.พจ.ธัญลักษณ์	เจริญข้า	
13. ดร.ศุภกานต์	มังกรสุรกาล	
14. อาจารย์จรงกล	สังข์อ่วม	
15. อาจารย์วสุรัตน์	บุญเพ็ง	
16. อาจารย์เฉลิมพล	แก้วเทพ	
17. พจ.นันทิดา	สระโสม	
18. พจ.มุกดา	โทแสง	

สารจากคณบดี

การประชุมระดับชาติด้านการวิจัยสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 2 จัดขึ้นเพื่อเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้และเผยแพร่งานวิจัยที่ล้ำสมัยเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องการความร่วมมือจากทั่วโลก

การประชุมครั้งนี้ได้รวบรวมนักวิจัย นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขามานำเสนองานวิจัยล่าสุด แนวคิดใหม่ๆ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

เราหวังว่าการประชุมครั้งนี้จะส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการในระดับชาติ และปูทางสู่การวิจัยขั้นสูงที่มุ่งแก้ไข ปัญหาความท้าทายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต นอกจากนี้ยังคาดหวังว่าจะเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดนวัตกรรมเพื่อความก้าวหน้าของมนุษยชาติอีกด้วย

สารบัญ

ลำดับที่		หน้า
1	รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง กรณีการ ผิดสะอาด	1
2	ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่ง ชนาธิป จิตวิบูลย์	23
3	รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัด สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ณัฐวรรณ เนียมสอน	34
4	ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง ประภาศรี ธนสารวิมล	52
5	รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนัก บริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง พนัญ ปาโส	62
6	พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี อมรรัตน์ ใจโต	82
7	การพัฒนาแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี พิรุฬห์ วิริยะประกอบ	99
8	ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต ท่วงบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขนกรุงเทพมหานคร กนกพร สิทธิโสภา	111
9	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน ชาด แสงศรีเรือง	129
10	การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อภิสิทธิ์ คำภีร์	140

รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

A MODEL FOR PROMOTING THE DUAL EDUCATION SYSTEM NETWORK OF A VOCATIONAL COLLEGE AT A PLACE

กรรณิการ์ ฝิวสะอาด *¹ ณัฐพล เนื่องชมภู ² และ ในตะวัน กำหอม ³

Kannika Phiwsa-ard *¹, Nattapon Nueangchomphu ² and naitawan Kumhom ³

*¹ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

*¹ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา 2) สร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบบเป็น 2 กลุ่ม คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 175 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทาร์โร ยามาเน่ เก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรอาชีวศึกษาทวิภาคี ตัวแทนสถานประกอบการ ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งหมด 18 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และระยะที่ 3 โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ คือ ด้านการจัดแผนการเรียน ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านกระบวนการบริหารจัดการและอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผลประเมินผล และจากการสนทนากลุ่ม พบว่ารูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาโดยรูปแบบที่มีความเหมาะสมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านการจัดแผนการเรียน และด้านการวัดผลประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; การส่งเสริมเครือข่าย; เครือข่ายระบบทวิภาคี

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the problems of promoting bilateral network systems in vocational colleges, 2) create a model for promoting bilateral network systems in vocational colleges, and (3) evaluate the suitability and feasibility of the model for promoting bilateral network systems in vocational colleges, using a mixed-methods research approach. The sample used in this research was divided into two groups. The first group consisted of 175 educational personnel. The sample size was determined using Taro Yamane's table. Data were collected in the first phase using questionnaires, and the data were analyzed for mean and standard deviation. The second group included 18 participants, comprising dual vocational education personnel, representatives from enterprises, and representatives of school administrators. Data were collected using interviews and focus group discussions and analyzed qualitatively. In the third phase, the suitability and feasibility of the model were assessed using evaluation forms and the data were analyzed for mean and standard deviation.

The research findings indicated that the overall condition and problems of promoting bilateral network systems in vocational colleges were at a high level. When considered by aspect, the highest was personnel, followed by learning plan organization, curriculum used in vocational education management, management processes, and lastly, assessment and evaluation. From the focus group discussions, it was found that the suitable model for promoting bilateral network systems in vocational colleges comprised five components: personnel, management processes, curriculum used in vocational education management, learning plan organization, and assessment and evaluation. The evaluation of the suitability and feasibility of the model indicated that it was at the highest level overall.

Keywords: Model; Network promotion; Nilateral network system

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นิยามความหมายของการศึกษาว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเจริญของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ และตลอดระยะเวลา เป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลประเมินผล โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่ม (สภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 จึงให้ยึดหลักในการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้

เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ขึ้นในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาพลเมืองให้เป็นพลเมืองดี มีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูงเป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นวัตกรรม เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 7 ประเด็น ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมกันปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ 2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย 3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา 4) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย 5) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคม 6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และ 7) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ (สุตาพร จันทร์ภา 2565)

จากแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560 - 2579 ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาขึ้นมาที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) มีสาระสำคัญ ประกอบด้วยแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา ค่านิยมอาชีวศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ ตัวชี้วัด และการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการปฏิรูป การศึกษาทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รวมทั้งการปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมและพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษา และการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียน การสอนร่วมกับสถานประกอบการ จะเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านการผลิตและบริการ ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560)

นักการศึกษา กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างสถาน ประกอบการกับสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นรูปแบบหรือวิธีการใดก็ตาม ต่างก่อให้เกิดผลดีที่เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ ฝึกให้ผู้เรียนมีกิจนิสัยและเจตคติที่ดี ในการทำงาน ทั้งยังก่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่สำคัญ อย่างยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือ การจัดการศึกษาโดยร่วมมือนี้ ทำให้ได้ผลผลิตที่ตอบสนองความต้องการ ของตลาดแรงงานโดยสามารถปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้ทันที การศึกษาทวิภาคีมุ่งเน้นการให้ความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี โดยสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน และการฝึกทักษะการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการธุรกิจหรืออุตสาหกรรม นักศึกษาระบบ ทวิภาคีของเยอรมันจะมี 2 สถานภาพ คือ เป็นนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา และเป็นพนักงาน ในสถานประกอบการ ในขณะเดียวกันการเข้าศึกษาในระบบทวิภาคีผู้ที่ประสงค์จะเข้าศึกษาต้อง สมัครเป็นช่างฝึกหัด (Trainee หรือ Apprentice) ในธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีคุณสมบัติผ่านตามเกณฑ์ ที่หอการค้า และหน่วยงานภาครัฐ กำหนดไว้ ได้แก่ คุณสมบัติ ด้านโครงสร้าง บุคลากร อาคารสถานที่และความพร้อมที่จะสอนนักศึกษา เมื่อช่างฝึกหัด

ได้รับ การตอบรับเป็นช่วงฝึกหัดแล้ว ธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นจะติดต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาเพื่อวางแผนร่วมกันในการส่งช่างฝึกหัดหรือนักศึกษาไปเรียนในภาคทฤษฎีในสถานศึกษาตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยอาจเข้าเรียนในโรงเรียน 1-2 วันต่อสัปดาห์หรือเรียนเป็นบล็อก คือเรียน ในโรงเรียนติดต่อในช่วงระยะเวลาหนึ่งหลาย ๆ สัปดาห์ มีระยะเวลาศึกษารวมทั้งสิ้น 3 ปีมีการสอบ วัดผลทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติและจบด้วยการสอบประมวลผลเพื่อรับประกาศนียบัตรวุฒิอาชีวศึกษาเป็นช่างฝีมือ จากทางหอการค้าในสาขาความเชี่ยวชาญนั้น ๆ (Wolf, 1992) จึงทำให้รัฐบาลปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษา โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาและแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยกำหนดนโยบายด้านอาชีวศึกษาใน 5 เรื่องคือ 1) การสร้าง ค่านิยมอาชีวศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการและเพิ่มบทบาทของสถานประกอบการในการเสนอแนะเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน 3) การแก้ไขปัญหาทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาให้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา 4) การส่งเสริมอาชีวศึกษาให้มีความเป็นเลิศเฉพาะด้าน โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาลัยเทคโนโลยีฐานวิทย์และ 5) การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่มาตรฐานสากล นโยบายและคำสั่งดังกล่าวเกื้อกูลต่อการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพและภาพลักษณ์ของการอาชีวศึกษา (สุเมธ รินเหล็ก, วิจิต แสงสว่าง, 2564)

จากการกำหนดนโยบายด้านอาชีวศึกษาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระดับฝีมือระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีในทุกสาขาวิชา ให้มีคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน สังคม ตลาดแรงงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ ได้เล็งเห็นในการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น สูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีสายปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการหรือแหล่งวิทยาการต่างๆ โดยผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การทำงานโดยตรงจากแหล่งสถานที่ทำงานจริงมีรายได้ระหว่างเรียนสอดคล้องกับส่วนของพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 ให้การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพโดยมีรูปแบบ ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงเพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบร่วมกันก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560)

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพกว่ารูปแบบอื่น ๆ เพราะนักศึกษาที่ผ่านการศึกษาระบบทวิภาคีจะมีทักษะในด้านการปฏิบัติจากการปฏิบัติงานจริง แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังคงมีข้อจำกัดอีกหลายประการ อาทิ ปัญหาจากผู้ประกอบการมีงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไม่เพียงพอ สถานที่ตั้งของสถานศึกษาห่างไกลจากสถานประกอบการ พฤติกรรมของนักศึกษาที่มีต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถรับผิดชอบงานได้อย่างเต็มที่และทัศนคติของผู้ปกครองที่เชื่อว่านักศึกษาที่เรียนระบบทวิภาคีนั้นเป็นกลุ่มเด็กที่มาจากรอบครัวยากจน เป็นต้น (มณทิรา นพรัตน์, 2560)

สาเหตุที่ต้องทำการศึกษาเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาบุคคลและสังคม รัฐบาล และหน่วยงานต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษา โดยเน้นการศึกษาในระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาทักษะ

ปฏิบัติของนักศึกษา และการตอบสนองต่อนโยบายของรัฐในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์และคุณภาพของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยมีการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาเพื่อให้เกิดการศึกษาในทุกระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง โดยมุ่งศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านการจัดแผนการเรียน ด้านการวัดผลประเมินผล ตัวแปรตาม คือรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งเนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลแนวคิดการส่งเสริมเครือข่ายแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี องค์ประกอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากเอกสาร ตำราวารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย ดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ 2. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมเครือข่าย 3. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 4. แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง เป็นการวิจัยนี้เป็นการใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ร่วมกัน มุ่งศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านการจัดแผนการเรียน ด้านการวัดผลประเมินผล ตัวแปรตาม คือรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งเนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลแนวคิดการส่งเสริมเครือข่าย แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี องค์ประกอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ใช้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการศึกษามีดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยจะทำตามลำดับ ขั้นตอนการวิจัยไว้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านการจัดแผนการเรียน ด้านการวัดผลประเมินผล และข้อมูลแนวคิดการส่งเสริมเครือข่าย แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี องค์ประกอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาสภาพการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งโดยการ
สนทนากลุ่ม โดยกำหนดประเด็นปัญหาในการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของ
วิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับประชากร จำนวนทั้งสิ้น 175 คน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ตอน
ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัย
อาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา จำนวน 66 คน นักศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
(ปวส.) ปีการศึกษา 2564 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด จำนวน 22 คน สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน จำนวน 60 คน ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สาขาวิชาการโรงแรม จำนวน 17
คน และสถานประกอบการที่ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับวิทยาลัย
อาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 แห่ง รวมทั้งหมด 175 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัย
อาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ บุคลากรศูนย์อาชีวศึกษา ทวิภาคี แห่งหนึ่ง
จำนวน 2 คน ตัวแทนสถานประกอบการ จำนวน 2 แห่ง และตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคี หัวหน้างานหลักสูตรการเรียนการสอน หัวหน้าสาขาวิชาที่เปิดสอนระบบทวิภาคี ครูนิเทศ ครูฝึก
นักศึกษา จำนวน 2 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง และวิทยาลัยพาณิชยการแห่งหนึ่ง จำนวน 14 คน
รวมทั้งหมด 18 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริม
เครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูและ
บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 66 คน สถานประกอบการที่ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในการจัด
การศึกษาระบบทวิภาคีกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 แห่ง รวมทั้งหมด 76 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบบันทึกการ
สนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสม โดยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงาน
วิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สภาพปัญหาของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
แห่งหนึ่ง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
แห่งหนึ่ง มี 6 ด้านดังนี้ 1. ด้านบุคลากร 2. ด้านกระบวนการบริหารจัดการ 3. ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการ
อาชีวศึกษา 4. ด้านการจัดแผนการเรียน 5. ด้านการวัดผลประเมินผล

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประยุกต์ตามแนวคิดของลิเคิร์ท และได้กำหนดค่า
ของคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิ
ภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งโดยการ
สนทนากลุ่ม

1. กำหนดประเด็นปัญหาในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของ
วิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของ
วิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ซึ่งมีคำถามนำ คำถามหลัก และคำถามเพื่อสรุป โดยนำ ระดับสภาพปัญหาปัจจุบัน
และความต้องการจำเป็นมาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI)
แล้วเลือกค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับ

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของ
วิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของ
วิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ
Likert

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวการพัฒนา
รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง มีลักษณะแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ มีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่ง
หนึ่ง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัย
อาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และสังเคราะห์ข้อมูล
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตของข้อคำถาม และสร้างคำถามให้
ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอร่างแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบ
ความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา สำนวนที่ใช้ให้ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหาแล้วนำไป ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข และผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามใหม่เนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การหาค่าความตรงของเครื่องมือมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับประเภทของความตรงในที่นี้ได้เสนอวิธีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดังนี้

ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) หมายถึง การที่เครื่องมือวัดมีข้อคำถามตรงตามเรื่องที่ต้องการจะวัดวิธีการวิเคราะห์จะดำเนินการหลังจากได้สร้างเครื่องมือวัดแล้ว โดยมีวิธีการดังนี้

5.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในสิ่งที่ศึกษาวิจัยจำนวน 3 คน ช่วยประเมินเป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

5.1.1 ถ้าข้อคำถามวัดได้ตรงจุดประสงค์ ได้ +1 คะแนน

5.1.2 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่ ได้ 0 คะแนน

5.1.3 ถ้าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์ ได้ -1 คะแนน

5.2 นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ประเมินมากรอกลงในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย สำหรับข้อคำถามแต่ละข้อ ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
(Index of Item – Objective Congruence)

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งผลคะแนนที่ได้ ข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ได้ทำการปรับปรุงจนผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องและดำเนินการขั้นต่อไป

ค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งหมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ทำการพิจารณาแบบสอบถาม เนื้อหาการใช้ภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถามว่าสามารถนำไปใช้ในการศึกษารั้วนี้ได้

5.3 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5.4 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้เชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .899

5.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สรุบน้ำหนัจากการตอบแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 นำประเด็นสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง การจากการตอบแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดกรอบและประเด็นคำถามในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

3. แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สรุบน้ำหนจากการสนทนากลุ่มในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งที่ได้จากการสนทนากลุ่มในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มาสร้างแบบประเมินความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบประเมินความเหมาะสมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบประเมินความเหมาะสมไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย แบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. สรุปรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นคำถามในวัตถุประสงค์

ข้อที่ 2 กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์เนื้อหา ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2568

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งโดยการสนทนากลุ่ม

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ถึงกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมทำการสนทนากลุ่ม

2. ทำการสนทนากลุ่ม โดยนำประเด็นปัญหาและความต้องการจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดกรอบและประเด็นในการสนทนา เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน และครู จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 6 คน

3. รวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาสรุปเป็นรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการ วิเคราะห์เนื้อหา ให้แล้วเสร็จภายในเดือน มกราคม 2568

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อให้ตอบแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย และผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบประเมินความเหมาะสมมาวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 175 ชุด พบว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 175 ชุด แล้วจึงนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์วิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลทางสถิติ

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและมาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย จัดลำดับโดยนำผลการเลือกตอบ แต่ละข้อแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคนมาแจกแจง และจัดกลุ่มตาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (ในคะแนน กำหนด.2559)

3. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นความเรียง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย จัดลำดับโดยนำผลการเลือกตอบ แต่ละข้อแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคนมาแจกแจง และจัดกลุ่มตาม แล้วนำมา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (ในคะแนน.2559)

4. ผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ คือด้านการจัดการแผนการเรียน ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านกระบวนการบริหารจัดการและอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล โดยแยกเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือมีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ รองลงมาคือจัดให้มีปฏิทินการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และควบคุม ให้มีการดำเนินการตามที่กำหนด มีการวางแผนการจัดการบุคลากรของอาชีวศึกษา ระยะเวลาพร้อมกับสถานประกอบการ มีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร ที่รับผิดชอบงาน ด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวางแผนต่อบุคคลทั่วไปอย่างเหมาะสม กับตำแหน่งหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย จัดประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรเพื่อทราบเป้าหมาย การดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติต่อบุคลากรในองค์กรด้วย ความเสมอภาค และเป็นธรรม มีการประชุมชี้แจงบุคลากรเกี่ยวกับการประกัน คุณภาพการศึกษาของการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี กำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ครูอาจารย์และสถาน ประกอบการที่ชัดเจนและอันดับสุดท้ายคือมีการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากร ในการประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

1.2 ด้านกระบวนการบริหารจัดการ โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับ ที่ 1 คือสถานศึกษามีการประสานงานกับสถานประกอบการ รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ กำหนด นโยบาย ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ และวางแผนการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีระบบการติดต่อสื่อสาร ของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาและสถาน ประกอบการ สถานศึกษา และสถานประกอบการมีการจัดประชุม สัมมนา ทุกสิ้นภาคเรียน เพื่อการวางแผนพัฒนาการ จัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินงาน ต่างๆ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการ ในการร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ วางแผนดำเนินงานต่าง ๆ มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และอันดับสุดท้ายคือสถานประกอบการให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิ ภาคี ตามลำดับ

1.3 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษาโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีรองลงมาคือ สถานศึกษากับ สถานประกอบการร่วมกันจัดแผนการ เรียนตลอดหลักสูตร ความชัดเจน เหมาะสม ของหลักสูตร ในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตร ให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถาน

ประกอบการ มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีความสอดคล้อง กับความต้องการของตลาดแรงงาน กำหนดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม กำหนดจำนวนหน่วยกิต ของหลักสูตรการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้อย่างเหมาะสม การประยุกต์เนื้อหาหมวดวิชาชีพมาใช้ในการประกอบ อาชีพได้อย่างเหมาะสม และอันดับสุดท้ายคือ เปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา ได้ศึกษาค้นคว้า ก่อนลงมือปฏิบัติงานจริง ตามลำดับ

1.4 ด้านการจัดแผนการเรียนโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระบมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือมีการพัฒนา ทักษะการสอน การใช้จิตวิทยาศึกษา ให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการ รองลงมาคือ สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำ แผนการเรียน มีการชี้แจงรายละเอียดของแผนการสอนของรายวิชาก่อนสอนทุกรายวิชา มีการจัดทำแผนการสอนของครูผู้สอน และครูฝึกใน สถานประกอบการทุกรายวิชา สถานศึกษา ให้คำปรึกษาในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลแก่ครูฝึกใน สถานประกอบการ มีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านนวัตกรรม และ เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาให้กับครูผู้สอน และครูฝึกใน สถานประกอบการ) มีการเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาแสดงความ คิดเห็นในระหว่างการจัดการเรียนการสอน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน มีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้าน ภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยี ให้กับนักเรียน นักศึกษา และอันดับสุดท้ายคือ มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ ตามลำดับ

1.5 ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระบมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือสถานศึกษา และสถานประกอบการร่วมกัน ประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลประเมินผล รองลงมาคือ มีการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม การวัดผลและ การประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกัน วัดผล ประเมินผล รายวิชาภาคปฏิบัติ แจ้งผลการเรียนให้นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ ทราบทุกครั้งที่มีการ ประเมิน มีการแจ้งให้นักเรียน นักศึกษา ได้ทราบผลการ ประเมินผลในแต่ละครั้งเสมอ มีการชี้แจงเกณฑ์ การประเมินผลให้นักเรียน นักศึกษา ทราบก่อนเริ่มสอนในรายวิชานั้น ๆ มีการประเมินผลก่อนเรียนและการ ประเมินผลหลังเรียนทุกรายวิชา มีการประเมินผลระหว่างเรียนอย่างสม่ำเสมอ กำหนดให้มีวิธีการประเมินผลหลาย รูปแบบ เช่น การทดสอบ การเขียนรายงาน การอภิปราย การสังเกต และการปฏิบัติ และอันดับสุดท้ายคือมีการ กำหนดเกณฑ์การประเมินผล การฝึกวิชาชีพใน สถานประกอบการ ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์การสร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

2.1 ด้านบุคลากร

มีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการ สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนางานให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเทคโนโลยีใหม่ๆ จัดให้มีปฏิทินการ ปฏิบัติงานด้านต่างๆและควบคุมให้มีการดำเนินการตามที่กำหนดมีสมุดบันทึกการนิเทศ นักเรียนนักศึกษา ที่สถาน ประกอบการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการปฏิบัติงานแบบมุ่งเน้นผลงานจัดให้มีการประเมินผล การจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี จัดให้มีการทบทวนงานการจัดทำรายงานผลการนิเทศผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวางตนต่อบุคคลทั่วไปอย่าง เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายสถานศึกษาและสถานประกอบการ จัดให้มีการสนับสนุน ทุนการศึกษาให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติต่อบุคลากรในองค์กรด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจัดให้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนิเทศติดตามจัดประชุมชี้แจงบุคลากร เพื่อให้ทราบแนวปฏิบัติการนิเทศและ

ติดตามจัดให้มีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน ตรงกับความเป็นจริง และ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใช้ความรู้ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานมากกว่าการใช้ประสบการณ์มีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการมีช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมโดยยึดนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมปรับปรุงวิธีและขั้นตอนในการทำงาน

2.2 ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

ต้องมีการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระยะยาวร่วมกับสถานประกอบการกำหนดและวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกันในหลายภาคส่วน มีการกำหนดรูปแบบการฝึกวิชาชีพในแต่ละสาขาวิชาที่ชัดเจน กำหนดเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลการฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลประเมินผล มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา และมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมีการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และสถานประกอบการที่ชัดเจนพัฒนาการใช้เทคโนโลยี และ นวัตกรรม ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการ มีการพัฒนาด้านวิชาชีพ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2.3 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน คือ กำหนดจำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐานได้อย่างเหมาะสมกำหนดจำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาชีพเฉพาะได้อย่างเหมาะสมกำหนดจำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรีได้อย่างเหมาะสมสถานประกอบการฝึกวิชาชีพให้กับนักเรียน นักศึกษาได้ตรงตามสมรรถนะรายวิชา และมาตรฐานวิชาชีพนักเรียน นักศึกษา ได้รับประสบการณ์ ด้านทักษะ ความรู้ และทัศนคติ จากการฝึกวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานกำหนดจำนวนรายวิชาที่เน้นเนื้อหาตามปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกำหนดจำนวนรายวิชาที่เน้นเนื้อหาทางทฤษฎีได้อย่างเหมาะสมการจัดการศึกษาให้มีความสำคัญด้านการปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี กำหนดจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชาได้อย่างเหมาะสม มีการจัดสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเบื้องต้นให้กับ นักเรียน นักศึกษาสถานศึกษาและสถานประกอบการมีการจัดประชุมสัมมนาทุกสิ้นภาคเรียน เพื่อการวางแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบสถานศึกษามีการจัดอบรมผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกในสถานประกอบการมีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตรให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการเนื้อหาหมวดวิชาชีพมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันสถานศึกษากับสถานประกอบการร่วมกันจัดแผนการเรียนตลอดหลักสูตร

2.4 ด้านการจัดแผนการเรียน

สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดแผนการเรียนตลอดหลักสูตร มีการจัดประชุมสัมมนาทุกสิ้นภาคเรียนเพื่อการวางแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี

การพัฒนาความรู้ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตรให้กับครูผู้สอนและครูฝึก มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ มีการจัดทำแผนการสอนของครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการทุกรายวิชาสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำแผนการเรียน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาแสดงความคิดเห็นใน ระหว่างการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การฝึกวิชาชีพ ในสถานประกอบการสถานศึกษา และสถานประกอบการร่วมกัน

2.5 ด้านการวัดผลประเมินผล

ประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลประเมินผลมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ กำหนดรูปแบบการฝึกวิชาชีพ ในแต่ละสาขาวิชาที่ชัดเจนมีการ ประเมินผลระหว่างเรียนอย่างสม่ำเสมอมีระบบการติดต่อสื่อสารของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในสถานศึกษาและสถานประกอบการมีการกำหนดและวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน และเหมาะสมมีการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษา ระยะยาว ร่วมกับสถานประกอบการเนื้อหาหมวดวิชาชีพมี ประโยชน์ต่อการฝึกวิชาชีพของนักเรียน นักศึกษาสถานศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริม เครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง

ผู้ตอบแบบประเมินมีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 86.84 ฝรั่งลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.57 เท่ากับ ผู้แทนสถานประกอบการ(MOU) จำนวน 5 คน คิด เป็นร้อยละ 6.57 ตามลำดับ

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.1 ด้านบุคลากร ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริม เครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัย อาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ด้านการจัดแผนการเรียน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่าย ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.5 ด้านการวัดผลประเมินผล ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่าย ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. จากผลสภาพและปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งโดย ภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ คือด้านการจัด แผนการเรียน ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านกระบวนการบริหารจัดการและอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวิทย์ มุงเมือง และบุญสม สราเอกศิริ (2560) ได้ศึกษาสภาพ

ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน พบว่าตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การค้นหาปัญหา การวางแผนการพัฒนา การตัดสินใจพัฒนาและแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการติดตามและประเมินผล มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการตัดสินใจพัฒนาและแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านบุคลากรพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน ปัจจัยด้านบุคลากร มีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหาร และด้านหลักสูตร ส่วนแนวทางความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพ พบว่าองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การค้นหาปัญหา การวางแผนการพัฒนา การตัดสินใจพัฒนาและแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการติดตามและประเมินผล มีความสำคัญในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ด้านการติดตามและประเมินผลและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกานต์ ดิดขำ (2565) รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการส่งเสริมเครือข่ายงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ คือ ด้านการจัดแผนการเรียน ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านกระบวนการบริหารจัดการและอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผลประเมินผล โดยแยกเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือมีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ รองลงมาคือจัดให้มีปฏิทินการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และควบคุม ให้มีการดำเนินการตามที่กำหนด มีการวางแผนการจัดการบุคลากรของอาชีวศึกษา ระยะยาวร่วมกับสถานประกอบการ มีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร ที่รับผิดชอบงาน ด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวางแผนต่อบุคคลทั่วไปอย่างเหมาะสม กับตำแหน่งหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย จัดประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรเพื่อทราบเป้าหมาย การดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติต่อบุคลากรในองค์กรด้วย ความเสมอภาค และเป็นธรรม มีการประชุมชี้แจงบุคลากรเกี่ยวกับการประกัน คุณภาพการศึกษาของการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี กำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ครูอาจารย์และสถาน ประกอบการที่ชัดเจนและอันดับสุดท้ายคือมีการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากร ในการประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์ ไตรมาลัย(2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวิทย์ มุ่งเมือง และบุญสม สราเอกศิริ (2560) ได้ศึกษาสภาพความร่วมมือ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน ด้านบุคลากร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน ปัจจัยด้านบุคลากร มีความสำคัญเป็นอันดับแรก

1.2 ด้านกระบวนการบริหารจัดการ โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับ ที่ 1 คือสถานศึกษามีการประสานงานกับสถานประกอบการ รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ กำหนด นโยบาย ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ และวางแผนการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีระบบการติดต่อสื่อสาร

ของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาและสถาน ประกอบการ สถานศึกษา และสถานประกอบการมีการจัดประชุม สัมมนา ทุกสิ้นภาคเรียน เพื่อการวางแผนพัฒนาการ จัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินงาน ต่างๆ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี การสำรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการ ในการร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เปิดโอกาสให้ผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ วางแผนดำเนินงานต่าง ๆ มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการจัดการ อาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และอันดับสุดท้ายคือสถานประกอบการให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์ ไตรมาลัย(2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความ เป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 ด้านการบริหารจัดการทั่วไปควมมีการพัฒนา วัตถุประสงค์ พันธกิจ เป้าหมายให้มีความชัดเจนและเป็นแบบเชิงกลยุทธ์มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทิชา มารแพ(2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ วิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาวิธีการดำเนินงานประกอบไปด้วยรูปแบบการวางแผน ความร่วมมือ รูปแบบการวางแผนการจัดหลักสูตร รูปแบบการวางแผนการจัดการเรียนการสอน/ฝึกอาชีพ รูปแบบ การวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียน

1.3 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษาโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีรองลงมาคือ สถานศึกษา กับ สถานประกอบการร่วมกันจัดแผนการ เรียนตลอดหลักสูตร ความชัดเจน เหมาะสม ของหลักสูตร ในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตร ให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถาน ประกอบการ มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกำหนดจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรให้มีความสอดคล้อง กับความต้องการของตลาดแรงงาน กำหนดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่าง เหมาะสม กำหนดจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้อย่างเหมาะสม การ ประยุกต์เนื้อหาหมวดวิชาชีพมาใช้ในการประกอบ อาชีพได้อย่างเหมาะสม และอันดับสุดท้ายคือ เปิดโอกาสให้ นักเรียน นักศึกษา ได้ศึกษาค้นคว้า ก่อนลงมือปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนนทิชา มารแพ(2562) ได้ศึกษา รูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิธีการดำเนินงานประกอบไปด้วยรูปแบบการ วางแผนความร่วมมือ รูปแบบการวางแผนการจัดหลักสูตร รูปแบบการวางแผนการจัดการเรียนการสอน/ฝึกอาชีพ รูปแบบการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ มีสุข(2560) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการ อาชีวศึกษาภาคกลาง ประกอบด้วยปัจจัยการจัดการเรียนการสอนการจัดทำหลักสูตร การประชาสัมพันธ์และการ ประสานงาน การนิเทศการศึกษา และการวัดและประเมินผล ทางการศึกษา

1.4 ด้านการจัดแผนการเรียนโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ มีการพัฒนา ทักษะการสอน การใช้จิตวิทยาศึกษา ให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการ รองลงมาคือ สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำ แผนการเรียน มีการชี้แจงรายละเอียดของแผนการสอนของ รายวิชาก่อนสอนทุกรายวิชามีการจัดทำแผนการสอนของครูผู้สอน และครูฝึกใน สถานประกอบการทุกรายวิชา สถานศึกษา ให้คำปรึกษาในการจัดการเรียนการ สอน และการวัดผลประเมินผลแก่ครูฝึกใน สถานประกอบการ มีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านนวัตกรรม และ เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาให้กับครูผู้สอน และครูฝึกใน

สถานประกอบการมีการเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาแสดงความ คิดเห็นในระหว่างการจัดการเรียนการสอน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน มีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้าน ภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยี ให้กับนักเรียน นักศึกษา และอันดับสุดท้ายคือ มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ ทันสมัย ประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ สวัสดิ์ และชัยยุทธ ศิริสุทธ์ (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ปฏิบัติ ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการนิเทศ ด้านการวัดและ ประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ เมื่อนำมาวิเคราะห์เมทริกซ์ ระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จุดตัดที่ 3.50 ทำให้ทราบว่าทั้ง 4 ด้าน อยู่ในผลงานไม่ดี ต้องปรับปรุง

1.5. ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระบมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษา และสถานประกอบการร่วมกัน ประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลประเมินผล รองลงมาคือมี การนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม การวัดผลและ การประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกัน วัดผล ประเมินผล รายวิชาภาคปฏิบัติ แจ้งผลการเรียนให้นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ ทราบทุก ครั้งที่มีการ ประเมิน มีการแจ้งให้นักเรียน นักศึกษา ได้ทราบผลการ ประเมินผลในแต่ละครั้งเสมอ มีการชี้แจงเกณฑ์ การประเมินผลให้นักเรียน นักศึกษา ทราบก่อนเริ่มสอนในรายวิชานั้น ๆ มีการประเมินผลก่อนเรียนและการ ประเมินผลหลังเรียนทุกรายวิชา มีการประเมินผลระหว่างเรียนอย่างสม่ำเสมอ กำหนดให้มีวิธีการประเมินผลหลาย รูปแบบ เช่น การทดสอบ การเขียนรายงาน การอภิปราย การสังเกต และการปฏิบัติ และอันดับสุดท้ายคือมีการ กำหนดเกณฑ์การประเมินผล การฝึกวิชาชีพใน สถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา มารแพ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ ประกอบไปด้วยเรื่อง ความร่วมมือ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน/การฝึกอาชีพ การวัดและการประเมินผลการเรียนและยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของอุดมศักดิ์ มีสุข(2560) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วยปัจจัยการ จัดการเรียนการสอนการจัดทาส่งหลักสูตร การประชาสัมพันธ์และการประสานงาน การนิเทศการศึกษา และการวัด และประเมินผล ทางการศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา มารแพ(2562) ได้ศึกษา รูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ ประกอบไปด้วย เรื่อง ความร่วมมือ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน/การฝึกอาชีพ การวัดและการประเมินผลการเรียน 2) วัตถุประสงค์ คือ เพื่อวางแผนตามหลักการและวัตถุประสงค์ และตามจุดมุ่งหมายของการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี 3) โครงสร้างการทำงานประกอบไปด้วยการทำงานของสถานศึกษาและสถานประกอบการ หน้าที่และ ความรับผิดชอบของสถานศึกษาและสถานประกอบการ หน้าที่ของนักเรียนและผู้ปกครอง 4) วิธีการดำเนินงาน ประกอบไปด้วยรูปแบบการวางแผนความร่วมมือ รูปแบบการวางแผนการจัดหลักสูตร รูปแบบการวางแผนการ จัดการเรียนการสอน/ฝึกอาชีพ รูปแบบการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียน และ 5) ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของ รูปแบบประกอบด้วย นโยบาย ผู้เรียน ครูและบุคลากร สถานศึกษา สถานประกอบการ ผู้ปกครอง

2. ผลจากการวิเคราะห์การสร้างรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง

2.1 ด้านบุคลากรมีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนางานให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเทคโนโลยีใหม่ๆ จัดให้มีปฏิบัติการปฏิบัติงานด้านต่างๆและควบคุมให้มีการดำเนินการตามที่กำหนดมีสมุดบันทึกการนิเทศ นักเรียน นักศึกษา ที่สถานประกอบการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการปฏิบัติงานแบบมุ่งเน้นผลงานจัดให้มีการประเมินผล การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จัดให้มีการทราวงานการ จัดทำรายงานผลการนิเทศผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวางตนต่อบุคคลทั่วไปอย่างเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายสถานศึกษาและสถานประกอบการ จัดให้มีการสนับสนุน ทุนการศึกษาให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติต่อบุคลากรในองค์กรด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจัดให้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนิเทศติดตามจัดประชุมชี้แจงบุคลากร เพื่อให้ทราบแนวปฏิบัติการนิเทศและติดตามจัดให้มีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน ตรงกับความเป็นจริง และ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใช้ความรู้ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานมากกว่าการใช้ประสบการณ์มีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการมีช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมโดยยึดนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมปรับปรุงวิธีและขั้นตอนในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิขามารแพ้ว(2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาความสำเร็จของรูปแบบประกอบด้วย นโยบาย ผู้เรียน ครูและบุคลากร สถานศึกษา สถานประกอบการ ผู้ปกครอง ผลการประเมินรูปแบบเชิงคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน มีความเห็นว่าถูกต้องตามมาตรฐานความถูกต้องครอบคลุมทุกองค์ประกอบ ส่วนการประเมินในภาพรวมด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ต้องมีการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระยะยาวร่วมกับสถานประกอบการกำหนดและวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกันในหลายภาคส่วน มีการกำหนดรูปแบบการฝึกวิชาชีพในแต่ละสาขาวิชาที่ชัดเจน กำหนดเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลการฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลประเมินผล มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา และมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมีการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และสถานประกอบการที่ชัดเจนพัฒนาการใช้เทคโนโลยี และ นวัตกรรมร่วมกันระหว่าง สถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการ มีการพัฒนาด้านวิชาชีพ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญลือ ทองเกตุแก้ว (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 มีวัตถุประสงค์ ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ

สถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 พบว่า การวัดผลประเมินผลการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีเป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพโดยใช้เทคนิควิธีการ ที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการติดตาม เช่นการตรวจเยี่ยมและการ สังเกตการณ์ในชั้น เรียน การสอนและการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้การบันทึก รายงานหลังการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการประเมินผลการฝึกอาชีพ

2.3 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน คือ กำหนดจำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐานได้อย่างเหมาะสมกำหนดจำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาชีพเฉพาะได้อย่างเหมาะสมกำหนดจำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรีได้อย่างเหมาะสมสถานประกอบการฝึกวิชาชีพให้กับนักเรียน นักศึกษาได้ตรงตามสมรรถนะรายวิชา และมาตรฐานวิชาชีพนักเรียน นักศึกษา ได้รับประสบการณ์ ด้านทักษะ ความรู้ และทัศนคติ จากการฝึกวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานกำหนดจำนวนรายวิชาที่เน้นเนื้อหาด้านปฏิบัติ ได้อย่างเหมาะสมกำหนดจำนวนรายวิชาที่เน้นเนื้อหาทางทฤษฎี ได้อย่างเหมาะสมการจัดการศึกษาให้ความสำคัญด้านการปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี กำหนดจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชาได้อย่างเหมาะสม มีการจัดสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเบื้องต้นให้กับ นักเรียน นักศึกษาสถานศึกษาและสถานประกอบการมีการจัดประชุมสัมมนาทุกสิ้นภาคเรียน เพื่อการวางแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบสถานศึกษามีการจัดอบรมผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกในสถานประกอบการมีการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตรให้กับครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการเนื้อหาหมวดวิชาชีพมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันสถานศึกษากับสถานประกอบการร่วมกันจัดแผนการเรียนตลอดหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระชัย ลาพิมพ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่าคุณภาพการบริหารจัดการมีผลการประเมินความเหมาะสมนาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมาใช้ในการประชาสัมพันธ์การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี และงบประมาณ พัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบสำรองข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดประชุมคณะกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงาน พัฒนาระบบการจัดการหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล และการบริหารจัดการ ด้านการศึกษาความรู้ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับรายวิชาที่เรียน

2.4 ด้านการจัดแผนการเรียน สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดแผนการเรียนตลอดหลักสูตร มีการจัดประชุมสัมมนาทุกสิ้นภาคเรียนเพื่อการวางแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีการพัฒนาความรู้ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตรให้กับครูผู้สอนและครูฝึก มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ มีการจัดทำแผนการสอนของครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการทุกรายวิชาสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำแผนการเรียน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาแสดงความคิดเห็นใน ระหว่างการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการสถานศึกษา และสถานประกอบการร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศานติกรศรี วงศ์เขียว และอนุชา กอนพ่วง(2561) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย เครือข่ายภายในและเครือข่ายภายนอก 2) กระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การส่งเสริมสนับสนุน การประสานงาน การควบคุม และการรายงานผล 3) ผลผลิต ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้าน การเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารจัดการเรียนร่วม และ มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย เงื่อนไขภายในและเงื่อนไขภายนอกส่วนที่สาม แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่สี่ เงื่อนไขความสำเร็จ

2.5 ด้านการวัดผลประเมินผล ประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลประเมินผลมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ กำหนดรูปแบบการฝึกวิชาชีพ ในแต่ละสาขาวิชาที่ชัดเจนมีการประเมินผลระหว่างเรียนอย่างสม่ำเสมอมีระบบการติดต่อสื่อสารของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาและสถานประกอบการมีการกำหนดและวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน และเหมาะสมมีการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษา ระยะยาว ร่วมกับสถานประกอบการ เนื้อหาหมวดวิชาชีพมีประโยชน์ต่อการฝึกวิชาชีพของนักเรียน นักศึกษาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวิทย์ มุ่งเมืองและ บุญสม วราเอกศิริ (2560) ได้ศึกษาสภาพความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน พบว่า องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การค้นหาปัญหา การวางแผนการพัฒนา การตัดสินใจพัฒนาและแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการติดตามและประเมินผล มีความสำคัญในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบ พบว่า สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ด้านการติดตามและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกานต์ ดิตขำ (2565) รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัยโดยรูปแบบที่มีความเหมาะสมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา ด้านการจัดแผนการเรียน และด้านการวัดผลประเมินผล

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา แห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคี มีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา รอมชมรัตน์ (2558) เรื่อง รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยวิธีพิจารณาในรูปแบบการวิจัยเชิงอนาคตเทคนิคชาติพรรณวรรณ พบว่า ทุกองค์ประกอบ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกานต์ ดิตขำ (2565) รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 ผู้บริหารและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ควรนำองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทั้ง 5 องค์ประกอบ ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ผู้บริหารและหน่วยงานที่รับผิดชอบควรนำองค์ประกอบเกี่ยวกับ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

6. เอกสารอ้างอิง

McDaniel, C., & Wolf, G. A. (1992). Transformational leadership in nursing service: A test of theory, JONA, 22, 60 - 65.

ของศุภกานต์ ดิดข้า (2565) รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย, คณะครู
ศาสตรมหาวิทยาลัราชภัฏอุตรดิตถ์

จินตนา รวมชมรัตน์. (2558). รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (คุณิพนธ์ปรัชญาคุณิพนธ์บัณฑิตสาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนา
การศึกษา). กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ณัฐวิทย์ มุ่งเมือง และ บุญสม วราเอกศิริ (2560) การพัฒนาความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน, มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ณัฐวิทย์ มุ่งเมือง และบุญสม วราเอกศิริ. (2560, มกราคม – มิถุนายน).การพัฒนาความร่วมมือการจัดการ
อาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน. พิษณุตรสาร.13(1) : 133-
146.

นันทิชา มารแพ้ (2561) การนำเสนอรูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ
วิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครู
ศาสตร มหาวิทยาลัราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในตะวัน กำหอม.(2559).การวิจัยทางการศึกษา.เล่ม 1.โรงพิมพ์ทีคอม.จังหวัดมหาสารคาม.วิทยาลัยทองสุข.
กรุงเทพฯ

บุญลือ ทองเกตุแก้ว. (2559). การบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ในสถาบันการ
อาชีวศึกษาภาคกลาง 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- มณฑิรา นพรัตน์.(2560). รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
- รัชต์ ไตรมัลย์(2561) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อ
รองรับการเป็นประเทศไทย 4.0,สาขาวิชาอุดมศึกษาภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทาง
การศึกษาคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทย์ สวัสดิ์ และชัยยุทธ ศิริสุทธ์ (2564) กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา,มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ศานติกรดี วงศ์เขียว และอนุชา กอนพวง(2561) รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมของ
โรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุดาพร จันทร์กา (2565) ความสัมพันธ์การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนของบุคลากรศูนย์การศึกษา
พิเศษ ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม.หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
วิทยาลัยทองสุข
- สุเมธ รินทลิก, วิจิต แสงสว่าง (2564) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษา สังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา.มหาวิทยาลัยเกริก
- สุระชัย ลาพิมพ์. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ของวิทยาลัยสังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำฉบับออนไลน์, 8(30), 137 –
147.
- อุดมศักดิ์ มีสุข (2560) การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรม ใน
สถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง,สาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา แห่งหนึ่ง

ETHICAL LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS OF
EDUCATIONAL PERSONNEL UNDER A SPECIFIC EDUCATION DISTRICT OFFICE AT A
CERTAIN PLACE

ชนาธิป จิตวิบูลย์ *¹ ณัฐพล เนืองชมภู ² และ ในตะวัน กำห่อม ³
Chanathip Jitwibun *¹, Nattapon Nueangchomphu ² and naitawan Kumhom ³

*¹ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

*¹ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน ในภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความไว้วางใจ ด้านความน่าเคารพ ด้านความเป็นพลเมืองดี จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทาร์โร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านความซื่อสัตย์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .05 3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูที่สอน

ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; จริยธรรม; การบริหาร

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to examine the level of ethical leadership of school administrators and 2) to compare the ethical leadership of school administrators categorized by educational qualification and school size. Ethical leadership consisted of justice, integrity, responsibility, trust, respect, and good citizenship, categorized by educational qualification and school size. The sample group used in the study was educational personnel totaling 385 people, obtained using Taro Yamane's sample size determination table. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis included percentages, means, standard deviations, t-tests (Independent Sample), and one-way ANOVA (F-test). When differences were found, pairwise comparisons were made using Scheffe's method.

The research findings were as follows 1) The overall ethical leadership of school administrators as perceived by educational personnel was at a high level 2) The results of the comparison of opinions on the ethical leadership of school administrators as perceived by educational personnel, categorized by educational qualification, showed significant differences at the .05 level, except for integrity, which showed no significant difference at the .05 level 3) The results of the comparison of opinions on the ethical leadership of school administrators as perceived by educational personnel, categorized by school size, showed that teachers in schools of different sizes had significantly different opinions on the ethical leadership of school administrators at the .05 level

Keywords: Leadership, Ethics, Administration

1. บทนำ

การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในฐานะผู้นำ ของหน่วยงานที่สามารถกระตุ้น ชักจูง หรือชี้แนะให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติงานให้สำเร็จ ตามที่กำหนดเป้าหมายด้วยความเต็มใจ ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ คือ กุญแจสำคัญ ของการพัฒนาประสิทธิภาพ เพื่อประสิทธิภาพในการบริหาร การศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นกระบวนการของบุคคลที่สามารถใช้ ศาสตร์ และศิลป์ในการโน้มน้าวผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ สติปัญญา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเป็นธรรม โดยยึดหลักธรรมประจำใจในการบริหาร จัดการ มีความรับผิดชอบ เข้าใจความแตกต่างของผู้อื่น ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบหลัก ที่สำคัญ (สวลี ศิริโล, 2550) และไม่ค่อยพบคุณลักษณะดังกล่าวในตัวผู้บริหาร อีกทั้ง ผู้บริหารในปัจจุบันไม่ว่าจะมาจากการสอบคัดเลือก หรือมาจากการแต่งตั้งโดยชอบ มักจะเป็นผู้ที่มี

ความสามารถมากกว่าการมีคุณธรรมจริยธรรม และนั่นทำให้สังคมตั้งคำถามถึง คุณสมบัติของผู้บริหารที่มี
ความสามารถและเก่งในการบริหาร ซึ่งมักจะหลงลืมเรื่องคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นคุณสมบัติสำคัญ ถ้าผู้บริหารไม่มี
มีภาวะผู้นำ ในยุคสมัยที่สังคมโลกเกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งเรื่องสาธารณสุข เศรษฐกิจ เทคโนโลยี
และแวดวงการศึกษา หากผู้บริหารแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ได้ อาจส่งผลกระทบต่อวงการศึกษา
และทำให้หน่วยงานและบุคลากรเกิดความไม่สบายใจ มีปัญญางานเกิดเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงได้ หรืออาจถึงขั้นมี
การร้องเรียนจากผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้ (ชุดิมา รักษ์บางแหลม, 2559)

การบริหารงานในปัจจุบัน เรื่องจริยธรรมยังคงเป็นที่น่าสนใจและจับตามองมาตลอด ซึ่งผู้บริหารที่เก่งเรื่อง
งาน รอบรู้ ฉลาด แต่มักขาดคุณธรรมจริยธรรมในตนเอง และไม่มีวุฒิ ภาวะพอ ส่งผลต่อเพื่อนร่วมงานหรือผู้ตามได้
เพราะส่วนใหญ่แล้วสังคมมีความต้องการ ผู้บริหารที่มีจริยธรรม มีทั้งความยุติธรรม ศีลธรรม ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่า
เทียมมากกว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมปิดบังซ่อนเร้น ทุจริต ไม่โปร่งใสในการทำงานนั้น และส่งผลให้ผู้บริหาร
ดังกล่าวไม่สามารถอยู่ในสังคมได้ (ชัยเสกสรรค์ พรหมศรี, 2549) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีใน
ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่สังคม เพราะผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกุญแจสำคัญ เป็นหน้าต่างของสถานศึกษาและถูก
สังคม ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้ปกครองเฝ้ามอง อยู่ ในฐานะที่สถานศึกษาเป็นสถาบันหลักที่สำคัญในสังคม ผู้บริหาร
สถานศึกษาจึงควร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในและนอกสถานศึกษา เมื่ออยู่ในสถานศึกษา ผู้บริหารต้อง
เป็นผู้นำ ที่สามารถนำได้ทุกสถานการณ์ เป็นทั้งผู้นำทางวิชาการ ผู้นำทางความคิด ผู้นำการ ปรับปรุงเพื่อการเปลี่ยน
เปลี่ยน และต้องเป็นส่วนกระตุ้นให้ครูผู้สอนในการสอนให้ดีที่สุด เพื่อให้นักเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์
ของสถานศึกษาให้ได้ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรมสูง
ครูก็ย่อมรัก เคารพและศรัทธา เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน และสามารถนำพาให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ
ส่งผลให้ สถานศึกษาสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมี
ความสุข ส่วนนอกสถานศึกษา ผู้บริหาร คือ สัญลักษณ์ของสถานศึกษา ชุมชนและ ผู้ปกครอง เมื่อผู้บริหาร
สถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมดีแล้ว ก็ย่อมได้รับความ เคารพ ความเชื่อใจและการสนับสนุนจาก
ผู้ปกครองและชุมชน เพราะต่างเชื่อมั่นและ ศรัทธาต่อผู้บริหาร การทำงานก็จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้
เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีม ครูมีความสามัคคี แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้บริหารไม่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม
ความเชื่อถือ ความศรัทธา ความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา และชุมชนก็จะเสื่อมลงไป

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพครูและคุณภาพ ผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ได้โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้อง มี ข้อตกลงร่วมกันของทุกคน โดยข้อตกลงดังกล่าว ต้องถือเป็นระเบียบที่
สำคัญของโรงเรียนและ สามารถใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินพฤติกรรมของสมาชิกหรือบุคลากร ที่แสดงออก
ว่าประพฤติเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในเชิงจริยธรรม ซึ่งผู้บริหารมีบทบาทสำคัญไม่เพียงแค่ กำหนดข้อตกลง
กฎระเบียบ แต่ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมในการนำข้อตกลงไปใช้อย่างแท้จริง และเมื่อมีผู้กระทำความผิดที่ไม่
เหมาะสม หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ ผู้บริหารต้องกล้าตัดสินใจและลงโทษต่อผู้กระทำความผิด โดยอยู่ในหลัก
ของคุณธรรมและจริยธรรม เห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ควรเริ่มจากตัวของผู้บริหารเอง การประพฤติตนปฏิบัติ
ให้เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร ต้องไม่เพียงแค่ การพูด การสั่งเท่านั้น ต้องประพฤติปฏิบัติดี มีคุณธรรมในใจอย่าง
แท้จริงด้วย (สุรัตน์ ไชยชมภู, 2557) ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาของ
สังคมไทยที่สะสมมาเป็นเวลานาน และมีหลากหลายรูปแบบจนยากต่อการแก้ไข สภาพปัญหา ดังกล่าวเกิดขึ้นจาก
ปัจจัยหลายประการ แต่ปัจจัยที่สำคัญเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่มีความบกพร่องทางคุณธรรม

จริยธรรม ซึ่งสาเหตุสำคัญ มาจากจิตใจถูกครอบงำด้วยกิเลสตัณหา ตกเป็นทาสของความโลภ ความโกรธ ความหลง ปลดปล่อยความอยากมีอิทธิพล มาบงการชีวิต ดังข่าวที่เป็นกระแสอยู่ในโลกโซเชียลเป็นเวลานาน ในเรื่องของนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง ได้รวมตัวกันขับไล่ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยกล่าวหาว่า มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับครูและนักเรียนหลายคน จนเกิดการตบตีกันระหว่างครู ที่ผู้อำนวยการคนนี้มีความสัมพันธ์ด้วย นอกจากนี้ ยังพบความไม่ชอบมาพากลในการบริหาร เงินที่ได้จากการจัดกิจกรรมผ้าป่าสามัคคีที่โรงเรียนจัดทำขึ้นพบว่า มีการนำไปปล่อยเงินกู้ มีการเรียกเก็บเงินจากนักเรียนทุกคนเดือนละ 10 บาทและนำไปใช้ท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งเป็นการทุจริต ไม่โปร่งใส ไร้ซึ่งจรรยาบรรณ และคุณธรรมในสามัญสำนึก (ไทยพีบีเอส, 2562) สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ปี พ.ศ. 2561-2580) ด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การปรับเปลี่ยนภาครัฐ ให้ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” เป็นเป้าหมายสำคัญ โดยหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ในการให้บริการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และทุกภาคส่วน ในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ความประหยัดมัธยัสถ์ และช่วยสร้างจิตสำนึก ปฏิเสธการทุจริตและประพฤติดมิชอบ นอกจากนั้น กฎหมายต้องมีความ ชัดเจน มีประสิทธิภาพ มีความเป็นสากล เพื่อนำไปสู่การป้องกันการเกิดความเหลื่อมล้ำ และเอื้อต่อการพัฒนา โดยมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการ อำนาจความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ดังนั้นจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคม ที่จะนำความสุขสงบและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้นๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีจริยธรรม จิตใจก็ย่อมสูงส่ง มีความสะอาด และสว่างในจิตใจ จะทำงานใดก็ไม่ได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลมีคุณค่ามีประโยชน์ และสร้างสรรค์คุณงามความดีอันเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองต่อไป สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้กำหนดหลักการสำคัญของการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีหลักการยึดคนเป็น ศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มี วินัยใฝ่รู้มีความรู้มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรม และคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์ และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560)

ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 21 การต่อต้านทุจริตและการประพฤติ มิชอบ (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งมีเป้าหมายหลัก เพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริต และประพฤติมิชอบ ผ่านการพัฒนาคนและการพัฒนาระบบ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้ความสำคัญกับการหล่อหลอม ปลูกฝังพฤติกรรมคนทุกกลุ่ม ในสังคม ให้มีพฤติกรรมและจิตสำนึกที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมในการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ที่เหมาะสมกับบริบท สภาพปัญหา รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการและกลไกการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการทุจริต ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 2 แผนย่อย ได้แก่ 1) การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มุ่งการพัฒนาคนและการพัฒนาระบบ ในส่วนการพัฒนาคน ปรับพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่ม ในสังคม โดยกลุ่มเด็กและเยาวชน เน้นการปลูกฝังให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และพฤติกรรมที่ยึดมั่น ในความซื่อสัตย์สุจริต โดยผ่านหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติตั้งแต่ปฐมวัย จนถึงอุดมศึกษา กลุ่มประชาชน

ทั่วไป เน้นการสร้างวัฒนธรรม และส่งเสริมพฤติกรรม มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม ควบคู่กับส่งเสริมการมีส่วนร่วม ต่อต้านการทุจริตและประพฤติ มิชอบ 2) การปราบปรามการทุจริตมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ การดำเนินงาน ของ กระบวนการที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการทุจริต ทั้งในขั้นตอนตรวจสอบเบื้องต้น การสืบสวน การ ดำเนินการทางคดี การยึด/อายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด การตัดสิน ลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งทางวินัยและ อาญา ให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ

ดังกล่าวนี้นักวิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งรับราชการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาแห่งหนึ่ง จึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในให้กับหน่วยงานทางการศึกษา ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไปในภาคหน้า

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่ง มุ่งศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความไว้วางใจ ด้านความน่าเคารพ ด้านความเป็นพลเมืองดี ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำ 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการ บริหาร

3. วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่ง เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ทำการศึกษาโดยการเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยจะทำตามลำดับ ขั้นตอน การศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ในขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่งโดยกำหนด วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประชากร และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบและให้ ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการศึกษา จากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอ เพื่อพิจารณาอนุมัติ
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่ง โดยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่ชัด และไม่ทราบสัดส่วนของประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่งจำนวน 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทารุโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane. 1970: 607 – 610 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงจากงานวิจัยของ นพรัตน์ อิศระนรงค์พันธ์ (2565 : แบบสอบถาม) โดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ (Operational Definition) เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 30 ข้อ จำแนกเป็น 5 ด้าน (ในตะวัน กำหอม, 2559) ได้แก่ ด้านความยุติธรรม จำนวน 5 ข้อ ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 5 ข้อ ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ ด้านความไว้วางใจ จำนวน 5 ข้อ ด้านความน่าเคารพ จำนวน 5 ข้อ ด้านความเป็นพลเมืองดี จำนวน 5 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมิน

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจน และ วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ Index of Concordance) หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พิจารณาลงความเห็น

2.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์ความ เชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค กำหนดให้ค่า ความเชื่อถือได้ของสัมประสิทธิ์แอลฟาไว้ที่ 0.70 ขึ้นไป ได้ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม เท่ากับ .900

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาใน ครั้งนี้
- เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567
- นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ ดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากร กรณีที่แบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
- นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และร้อยละ
- วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งนี้ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (ในคะแนน กำหนด, 2559)
- วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกความคิดเห็นตามวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่า (t-test Independent Sample) และวิเคราะห์เปรียบเทียบ ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ย ใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ ค่าทดสอบเอฟ (F-test) โดยวิธีการ ANOVA เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ต้องทำการทดสอบเป็นรายคู่ต่อไป เพื่อดูว่าคู่ไหนบ้างที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference หรือ (LSD) (ในคะแนน กำหนด, 2559)

4. ผลการวิจัย

- ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งนี้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านความเป็นพลเมืองดี รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ เท่ากับ ด้านความไว้วางใจ ด้านความยุติธรรม และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความน่าเคารพ ตามลำดับ
- ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งนี้จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความยุติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความไว้วางใจ

ด้านความน่าเคารพ และด้าน ความเป็นพลเมืองที่ดี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
ยกเว้นด้าน ความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในฐานะผู้นำของหน่วยงานทางการศึกษา ที่สามารถส่งผลกระทบ ชักจูงหรือชี้นำให้ครู บุคลากร ร่วมกันปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมาย ด้วยความเต็มใจ ด้วยคุณลักษณะผู้นำที่มีความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ มีความไว้วางใจ และมีความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีที่ได้รับการยอมรับจากผู้ตาม อย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Brown, Treviño and Harrison (2005) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม คือ การแสดงออกโดยความประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ถูกต้อง ต้องเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ตามหรือผู้บังคับบัญชา ทั้งความซื่อสัตย์สุจริต ความน่า ไว้วางใจ ความยุติธรรม และการเอาใจใส่ดูแลผู้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง ดังที่กล่าวมานี้ ทำให้ผู้บริหารถูกยอมรับ เพราะประพฤติตนเชื่อถือได้ ได้รับอำนาจหน้าที่จากผู้ตามอย่างเต็ม ภาคภูมิ เป็นแบบอย่างที่ดี หรือเป็น “ตัวแบบ” เป็นตัวอย่างได้ และสอดคล้องกับ ธีรภัทร เพชรศรีจันทร์ (2562) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม คือ การประพฤติตน ของผู้บริหารสถานศึกษาในทางที่ถูกต้อง ยึดหลักจริยธรรม ปกครองด้วยหลักคุณธรรม ธรรมาภิบาล เกิดการศรัทธาจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำความใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของตนเอง มาใช้ในการตัดสินใจที่ถูกต้อง ตามหลักการบริหารโดยให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อทำให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิภาวดี อินทร์ดวง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ รณชัย ปินใจ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในภาพรวมพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) ภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นพลเมืองที่ดี รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความไว้วางใจ ด้านความยุติธรรม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความน่าเคารพ

2. ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่ง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความยุติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความไว้วางใจ ด้านความ น่าเคารพ และด้านความเป็นพลเมืองที่ดี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ .05 ยกเว้นด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงาน และให้ความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม โดยการ ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเท่าเทียม โดยไม่ได้คำนึงถึงระดับของการศึกษาของคุณครู อาจเนื่อง ด้วยครูที่คนล้วนมีความรู้ ความสามารถ เรียนรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และมีความ ถนัดในตนเองต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาวิชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านความซื่อสัตย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ชัชวาล แก้วกระจาย และวิชิต แสงสว่าง (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี พบว่า ผลการวิจัย พบว่า ในด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านความซื่อสัตย์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูที่สอน ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1.1 ด้านความยุติธรรม ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา
- 1.2 ด้านความซื่อสัตย์ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ประพฤติปฏิบัติตนตรงไปตรงมาโปร่งใสตรวจสอบได้
- 1.3 ด้านความรับผิดชอบ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบต่อตนเององค์กร และส่วนรวม ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลครูและบุคลากรสม่ำเสมอ
- 1.4 ด้านความไว้วางใจ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารงานอย่างเป็นเลิศ ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความ อ่อนน้อม เข้าใจในความแตกต่างของบุคคล

1.5 ด้านความน่าเคารพ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน สามารถควบคุมอารมณ์ ตนเอง

1.6 ด้านความเป็นพลเมืองดี ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนและหน่วยงานอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับความผูกพันของ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ

6. เอกสารอ้างอิง

- Brown, M. E., Trevino, L. K., & Harrison, D. A. (2005). **Ethical Leadership: A Social Learning Perspective for Construct Development and Testing.** *Organizational Human Behavior and Human Decision Processes*, 97, 117-134. <https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2005.03.002>
- ชัชวาล แก้วกระจาย และวิจิต แสงสว่าง. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี.** วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, (10)(3): 54-67.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2549). **ภาวะผู้นำองค์กรยุคใหม่.** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชุดิมา รักษ์บางแหลม. (2559). **ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม: หนทางสู่การขับเคลื่อนภาวะผู้นำในสถาบันการศึกษา.** วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 8(1), 168 – 181.
- ไทยพีบีเอส (2563) **"ลวนลามออนไลน์"** ภัยคุกคามทางเพศ กระทบชีวิตจริง เข้าถึงได้จาก <https://www.etda.or.th/th/Knowledge-Sharing/Cyberbullying-in-IFBL.aspx>. Google Cloud. (2021)
- ธีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร์ (2562). **ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ความผูกพันต่อ องค์กรของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดอุทัยธานี.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นพรัตน์ อัสระณรงค์พันธ์. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การ บริหารการศึกษา).** มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ในตะวัน กำหอม.(2559).**การวิจัยทางการศึกษา.เล่ม 1.โรงพิมพ์ทีคอม.จังหวัดมหาสารคาม.วิทยาลัยทองสุข. กรุงเทพฯ**
- เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). **ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษารัตน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.**

- รณชัย ปิ่นใจ. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). การพัฒนาเทคโนโลยีสู่ เศรษฐกิจให้ทันต่อการเติบโตของเศรษฐกิจยุคใหม่. เข้าถึงจาก : [https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/more_news.php? filename=&cid=297](https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/more_news.php?filename=&cid=297)
- สิวลี ศิริโล. (2550). จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัตน์ไชยชมภู. (2557). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา. วารสารการบริหาร. การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 8(2), 1-15.

รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

LEARNING ENVIRONMENT ORGANIZATION MODEL OF THE DISTRICT SERVICE UNIT
SPECIAL EDUCATION CENTER UNDER THE OFFICE OF SPECIAL EDUCATION
ADMINISTRATION AT A PLACE

ณัฐวรรณ เนียมสอน ^{*1} ณัฐพล เนื่องชมภู ² และ ในตะวัน กำหม่อม ³
Nattawat Niamson ^{*1}, Nattapon Nueangchomphu ² and naitawan Kumhom ³

^{*1} คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

^{*1} Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ 2) สร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบบเป็น 2 กลุ่ม คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 385 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทาร์โร ยามาเน่ เก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำวิทยากรสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งหมด 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และระยะที่ 3 โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าอันดับที่ 1 คือด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ตามลำดับ 2) รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดพื้นที่ให้ เหมาะสมกับสภาพความพิการของนักเรียนแต่ละบุคคล การแบ่งมุมที่เน้นการปฏิบัติจริง การจัดลาน เพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัส และการคำนึงถึงลักษณะความพิการเพื่อจัดหาโต๊ะเรียนที่มีลักษณะพิเศษ รวมถึงการจัดทำทางลาด รวบรวม หลังคาคลุมทางเดินเพื่อความปลอดภัยและเป็น

สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกสำหรับนักเรียนที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็น ผลการประเมินความเหมาะสม และเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้, การบริหาร

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the problems in arranging the learning environment, 2) create a model for arranging the learning environment, and 3) evaluate the appropriateness and feasibility of the model for arranging the learning environment. The research employed a mixed-methods approach. The sample used in this research consisted of two groups. The first group was 385 educational personnel, determined using Taro Yamane's sample size table. Data collection in phase 1 was done using questionnaires, with data analysis including the calculation of mean and standard deviation. The second phase included a sample of 6 participants, comprised of school directors, teachers, and educational personnel, using interviews and focus group discussions for data collection, with qualitative content analysis. In the third phase, the assessment of the model's appropriateness and feasibility was carried out using an evaluation form, with data analysis involving the calculation of mean and standard deviation.

The study found that: 1) the overall condition of the problems in arranging the learning environment was at a high level. When considering specific aspects, the most significant issues were found in the arrangement of the learning environment within the classroom. 2) The model for arranging the learning environment included adjusting spaces to suit the specific disabilities of individual students, creating practical activity corners, setting up sensory-stimulating areas, considering the nature of the disabilities in providing special desks, and ensuring the installation of ramps, handrails, and covered walkways for the safety and convenience of students using wheelchairs. The evaluation of the model's appropriateness and feasibility showed that the overall level was the highest.

Keywords: Arrangement of the Learning Environment; Administration

1. บทนำ

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553, 2553) และพระราชบัญญัติการ จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 ได้ให้ความหมายของคนพิการไว้ว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดใน การปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้

หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป และให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบ สนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ.2551) รวมทั้งอาคารหรือสถานที่ของหน่วยงานของรัฐ องค์กร เอกชน หรือองค์กรอื่นใด ให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง การศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤต เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้จากระดับปานกลางไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560) ทั้งนี้ผู้ที่มีความบกพร่อง หรือผู้ด้อยโอกาสควรได้รับความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพัฒนาฐานชีวิตให้สูงขึ้น สามารถอยู่ใน

การพัฒนาการเรียนรู้จึงเป็นการสร้างโอกาสให้กับเด็กพิการ หรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีการพัฒนาตามศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2551) ซึ่งแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียน โดยสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตามระบบความสัมพันธ์ผ่านบุคคล สถานที่ และบริบททางสังคม เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามีความหมายต่อชีวิต ทำให้เห็นคุณค่าความสำคัญของสิ่งที่เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากล สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้เกิดการแสวงหาความรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ เช่นเดียวกับ แหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กพิการ เน้นการจัดการเรียนการสอนให้เด็กฝึกคิด จนเกิดปัญญา มีเหตุผล ซึ่งครูบูรณาการวิชาการไปกับกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีครูคอยดูแลและอำนวยความสะดวก เน้นการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นความงดงามของธรรมชาติทั้งกลางแจ้งและในห้องเรียน สอดแทรกกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวัน

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดนโยบายที่นำไปปฏิบัติส่งผลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาดังที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และความรอบรู้เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องพยายามให้ผู้เรียน ได้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนและประสิทธิภาพสูงสุด การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมเป็นหน้าที่โดยตรงของทางโรงเรียนที่จะต้องกำหนดให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะตรงกับความต้องการของสังคม เพราะตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน สภาพแวดล้อมย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน รวมถึงการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีระเบียบวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักความสามัคคี ดังที่ จะเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีในตัวนักเรียน นับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญของโรงเรียน ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของไทยที่ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงเรื่องการจัดการศึกษาว่า ต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ดังนั้น ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูจึงไม่ใช่ผู้สอนหรือผู้บอกความรู้เพียงอย่างเดียว ครูจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ความเกี่ยวข้องของระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้สู่พัฒนาการของเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานทักษะในการปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดที่จะสามารถนำไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในอนาคตและส่งผลในภาพรวมของประเทศ การจัดสภาพแวดล้อมต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการของผู้เรียน การจัดองค์ประกอบให้เอื้อต่อการเรียนการสอน มีบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้และปฏิบัติงาน และที่สำคัญการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาจะต้องจัดให้ครู ผู้เรียน และสภาพแวดล้อมมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ,2551)

การจัดสภาพแวดล้อมถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษซึ่งประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไม่สามารถพัฒนาความสามารถได้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ได้ด้วย วิธีการปกติตามธรรมชาติ เนื่องจากข้อจำกัดบางประการที่มีอยู่ในตัวเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา พฤติกรรม อารมณ์ หรือสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นจึง จำเป็นต้องมีวิธีการพิเศษที่แตกต่างจากเด็กปกติ ต้องอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถ ความสะดวก ปลอดภัยในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ลดอุปสรรค ในการทำกิจกรรม เช่น ทางลาด ที่จอดรถคนพิการ บ้ายและสัญลักษณ์คนพิการ และห้องน้ำสำหรับ คนพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และการ เตรียมความพร้อมของคนพิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้ได้ เทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับเด็กทั่วไปในวัยเดียวกัน ผ่านการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของแต่ละบุคคล และเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นไปตามเอกลักษณ์ที่ว่า สะอาด บรรยากาศ น่าเรียนรู้ และสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษาพิเศษ (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เพื่อนำแนวทางไปปรับใช้กับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการ จัดการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง โดยมุ่งศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นอกห้องเรียน ศึกษาข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากเอกสาร ตำรา

วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย ดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
รูปแบบ 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ 3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเด็กที่มีความ
ต้องการจำเป็นพิเศษ 4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร 5. แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการ
จำเป็น

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษา
พิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เป็นการใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed
Methods Research) ที่ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ร่วมกัน
มุ่งศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
ภายนอกห้องเรียน ตัวแปรตาม คือ รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูล แนวคิดและ
ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม แนวคิดและ
ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บ
รวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ใช้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ที่ผู้ศึกษา
สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการศึกษามีดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยจะทำตามลำดับ ขั้นตอนการวิจัยไว้ 3 ระยะ
ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการจัดสภาพแวดล้อม
ทางการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน ข้อมูลแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการ
พัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการ
บริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาสภาพการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษา
พิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดประเด็นปัญหาในการ
สนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของ
หน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษากับประชากร จำนวนทั้งสิ้น 175 คน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ตอน
ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรทางการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง จำนวน 60 คน แบ่งเป็น ครู จำนวน 20 คน และพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ที่มีความเชี่ยวชาญด้าน การศึกษาพิเศษ จำนวน 10 คน ดังนี้ 1) ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 5 คน 2) นักวิชาการการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน 3) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่ เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา การแนะแนว และการให้คำปรึกษา จำนวน 1 คน 4) หัวหน้างานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมภายนอก ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 20 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและพี่เลี้ยงเด็ก พิการ จำนวน 34 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการประจำอำเภอมานานแล้วอย่างน้อย 1 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสม โดยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง มี 2 ด้านดังนี้ 1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ 2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นอกห้องเรียน

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประยุกต์ตามแนวคิดของลิเคิร์ทและได้กำหนดค่าของคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยสนทนากลุ่ม

1. กำหนดประเด็นปัญหาในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ซึ่งมีคำถามนำคำถามหลัก และคำถามเพื่อสรุป โดยนำ ระดับสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการจำเป็นมาหาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) แล้วเลือกคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับ

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวการพัฒนา รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง มีลักษณะแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ มีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหา รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตของข้อคำถาม และสร้างคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอร่างแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา สำนวนที่ใช้ให้ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหาแล้วนำไป ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข และผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การหาค่าความตรงของเครื่องมือมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับประเภทของความตรงในที่นี้ได้
เสนอวิธีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดังนี้

ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) หมายถึง การที่เครื่องมือวัดมีข้อความตรงตามเรื่อง
ที่ต้องการจะวัดวิธีการวิเคราะห์จะดำเนินการหลังจากได้สร้างเครื่องมือวัดแล้ว โดยมีวิธีการดังนี้

5.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในสิ่งที่ศึกษาวิจัยจำนวน 3 คน ช่วยประเมินเป็น
รายบุคคลว่าข้อความแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

5.1.1 ถ้าข้อความวัดได้ตรงจุดประสงค์ ได้ +1 คะแนน

5.1.2 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่ ได้ 0 คะแนน

5.1.3 ถ้าข้อความวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์ ได้ -1 คะแนน

5.2 นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ประเมินมากรอกลงในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของ
ข้อความกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย สำหรับข้อความแต่ละข้อ ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
(Index of Item – Objective Congruence)

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งผลคะแนนที่ได้ ข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ได้ทำการปรับปรุงจนผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องและ
ดำเนินการขั้นต่อไป

ค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งหมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ทำการพิจารณา
แบบสอบถาม เนื้อหาการใช้ภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถามว่าสามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

5.3 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรทางการ
ศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5.4 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .988

5.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย
ก่อนนำไปพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ต่อไป

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเรื่อง รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำ
อำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สรุปรื้อหาจากการตอบแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 นำประเด็นสภาพปัญหารูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำ
อำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งการจากการตอบแบบสอบถามใน
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดกรอบและประเด็นคำถามในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

3. แบบประเมินความเหมาะสมเรื่องรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สรุบน้ำหนัจากการสนทนากลุ่มในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งที่ได้จากการสนทนากลุ่มในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มาสร้างแบบประเมินความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบประเมินความเหมาะสมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบประเมินความเหมาะสมไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย แบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. สรุปรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นคำถามในวัตถุประสงค์

ข้อที่ 2 กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์เนื้อหา ให้แล้วเสร็จภายใน เดือน มกราคม 2568

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยการสนทนากลุ่ม

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ถึงกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมทำการสนทนากลุ่ม

2. ทำการสนทนากลุ่ม โดยนำประเด็นปัญหาและความต้องการจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดกรอบ และประเด็นในการสนทนา เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน และ ครู จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 6 คน

3. รวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาสรุปเป็นรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการ วิเคราะห์เนื้อหา ให้แล้วเสร็จภายในเดือน มีนาคม 2568

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อให้ตอบแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย และผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบประเมินความเหมาะสมมาวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 60 ชุด พบว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 60 ชุด แล้วจึงนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์วิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลทางสถิติ

1.การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและมาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย จัดลำดับโดยนำผลการเลือกตอบ แต่ละข้อแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคนมาแจกแจง และจัดกลุ่มตาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (ในคะแนนกำหนด.2559)

3. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นความเรียง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย จัดลำดับโดยนำผลการเลือกตอบ แต่ละข้อแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคนมาแจกแจง และจัดกลุ่มตาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (ในคะแนน กำหนด.2559)

4. ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ตามลำดับ

1.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน (สำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คืออากาศไม่โปร่ง ถ่ายเทไม่สะดวก รองลงมา คือ พื้นที่แคบจำกัดการทำกิจกรรม ไม่มีการแบ่งมุมที่เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน มีโต๊ะเก้าอี้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และอันดับสุดท้าย คือ มีเสียงรบกวน ตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน (สำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับ 1 คือ พื้นที่แคบ มีพื้นต่างระดับ รองลงมาคือ ไม่มีที่จัดเก็บอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีโต๊ะสำหรับนักเรียนที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็น และอันดับสุดท้ายคือ มีเบาะสำหรับกันกระแทกและการเคลื่อนไหวไม่เพียงพอ ตามลำดับ

1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน (สำหรับ นักเรียนออทิสติก) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับ 1 คือ ไม่มีสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการกระตุ้นประสาทสัมผัส รองลงมาคือ อากาศไม่ถ่ายเท มีการใช้สีผนังห้องและพื้นห้องเป็นโทนร้อน สีฉูดฉาด มีสิ่งรบกวนให้นักเรียนขาดสมาธิ เช่น เสียง ประตู หน้าต่าง และอันดับสุดท้ายคือ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมค่อนข้างแคบ ตามลำดับ

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ไม่มีเครื่องเล่น ลานกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ สุนัขเด็ก เล่น รองลงมาคือไม่มีควมร่มรื่น ไม่มีทางลาด รวจับ ไม่มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ และอันดับสุดท้ายคือพื้นที่แคบ เท่ากับทางเดินทางเชื่อมไม่มีหลังคาคลุม เท่ากับพื้นที่มีความขรุขระ ไม่ราบเรียบ เป็นอุปสรรคกับนักเรียนที่ใช้ เก้าอี้ล้อเข็น เท่ากับประตูแคบ เก้าอี้ล้อเข็นเข้าไม่ได้ ตามลำดับ

2. รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน

2.1.1 ห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ดังนี้ 1) การจัดพื้นที่กิจกรรมให้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา ควรจัดให้

มีขนาดกว้างเพียงพอสำหรับกิจกรรมที่หลากหลาย คำนึงถึงช่วงอายุและลักษณะ ความพิการของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน อีกทั้งให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา และต้องจัดให้มีความปลอดภัย 2) สภาพอากาศควรโปร่ง ถ่ายเทสะดวก ไม่แออัด มีแสงสว่างเพียงพอ และต้องไม่มีประตูหรือหน้าต่างมากเกินไปที่เป็นสิ่งรบกวนความสนใจให้ผู้เรียนเบนความสนใจไปทางอื่น และ 3) การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญาให้ได้ปฏิบัติจริง เน้นทักษะการ ดำรงชีวิตประจำวันและใช้สื่อของจริงมาฝึกปฏิบัติ มีการแบ่งมุมชัดเจนระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับกิจกรรมนันทนาการ โดยคำนึงถึงแนวทางการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

2.1.2 ห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ดังนี้ 1) สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น สำหรับนักเรียนพิการทางด้านร่างกายที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็น (Wheelchair) คือ โต๊ะสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งไม่สามารถใช้ร่วมกับเด็กปกติทั่วไปได้ ต้องมีการออกแบบเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล ครูควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนร่วมกับนักกายภาพบำบัดและผู้ปกครองในการร่วมกันออกแบบอุปกรณ์ สื่อสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพความพิการจำเป็นของนักเรียนแต่ละ บุคคลที่มีความแตกต่างกัน เช่น นักเรียนที่ใช้มือเขียน นักเรียนที่ใช้ปากเขียน หรือนักเรียนที่ใช้เท้า เขียน เป็นต้น ซึ่งโต๊ะนั้นสามารถผลิตเองได้จากวัสดุท้องถิ่น ให้มีโครงสร้างที่แข็งแรง มีน้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก และสามารถถอดประกอบได้ด้วยมือเปล่า นอกจากนี้ นักเรียนที่มีความ พิการทางด้านร่างกายยังมียูปรณ์ที่จำเป็นสำหรับการช่วยเหลือตนเอง เช่น ไม้เท้า (Cane) ไม้ค้ำยัน (Crutches) อุปกรณ์ช่วยเดิน 4 ขา มีล้อ (Wheeled walker) เป็นต้น ที่จะต้องจัดหาหรือที่จัดเก็บ อุปกรณ์ให้เรียบร้อยไม่เป็นที่กีดขวางทางเดินหรือการเคลื่อนไหวของนักเรียนพิการด้านร่างกาย 2) การจัดกิจกรรมทางกายภาพบำบัดหรือกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายให้กับนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางร่างกายควรต้องมีเบาะเพื่อใช้ในการกันกระแทกหรือกันการบาดเจ็บของนักเรียน ซึ่งต้องคำนึงถึงความปลอดภัย แข็งแรง มีสภาพพร้อมใช้งาน และสามารถผลิตได้โดยวัสดุจาก ธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น และ 3) ความกว้างของพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการฝึกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ให้สามารถเคลื่อนย้ายตนเองโดยใช้เก้าอี้ล้อเข็นจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรม หนึ่งอย่างอิสระด้วยตนเอง เป็นการฝึกให้นักเรียนได้เพิ่มกำลังของกล้ามเนื้อในส่วนที่ยังสามารถใช้ได้ ทั้งนี้ควรมีการแบ่งมุมแยกส่วนสำหรับกิจกรรมที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน และควรคำนึงถึงทาง ลาดเพื่อให้นักเรียนที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็นสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง

2.1.3 ห้องเรียนสำหรับนักเรียนออทิสติก มีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการ เรียนรู้ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมให้แก่เด็กออทิสติกต้องจัดกิจกรรมที่เป็นระเบียบ เป็นกิจวัตร ประจำวัน เนื่องจากลักษณะเฉพาะของนักเรียนออทิสติกไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง และชอบทำอะไร ซ้ำๆ พื้นที่จึงไม่ควรกว้างเกินไปจะทำให้เด็กเกิดความสับสนเพราะไม่ทราบว่าจะได้ทำกิจกรรมใด จึงควรมีการกำหนดเขตพื้นที่อย่างชัดเจน เช่น สำหรับเรียน สำหรับเล่น สำหรับรับประทานอาหาร เป็นต้น การกำหนดเขตพื้นที่นี้จะกำหนดโดยใช้เครื่องหมายได้แก่ สี รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ 2) ห้องเรียนที่มีประตูหน้าต่างมากเกินไปส่งผลให้นักเรียนเสียสมาธิ ควรปิดประตูติดผ้าม่าน และจัด กิจกรรมเป็นรายบุคคล โดยมีนักกิจกรรมบำบัดร่วมกับครูในการวางแผนการจัดห้องเรียนเพื่อลดพฤติกรรมและกระตุ้นประสาทสัมผัส และ 3) การจัดห้องกระตุ้นประสาทสัมผัส (Sensory Room) ควรจัดให้สามารถรองรับนักเรียนได้หลายประเภทความพิการ จัดให้เหมาะสมกับการกระตุ้นการรับรู้ ที่หลากหลาย ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การไต่กลิ่น การรับสัมผัส และการเคลื่อนไหว ยึดความ ต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน

เป็นศูนย์กลาง มีอุปกรณ์ครบครัน ทันสมัย และความปลอดภัย หากมีข้อจำกัดด้านขนาดของพื้นที่ อาจทำเป็นลานกระตุ้นพัฒนาการภายนอกห้องเรียน ทั้งนี้ ต้องอยู่ในความดูแลของนักกิจกรรมบำบัดที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการกระตุ้นประสาทสัมผัสรับความรู้สึก

2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน มีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ดังนี้ 1) ควรคำนึงถึงนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็น สภาพแวดล้อมควรมีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับเก้าอี้ล้อเข็น ได้แก่ ทางลาด หลังคาคลุมทางเดิน รวจับ พื้นถนน ที่เรียบไม่ขรุขระ ห้องน้ำคนพิการ ซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกช่วยให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง 2) ภายนอกห้องเรียนควรมีลานเสริมพัฒนาการ ลานกระตุ้น และอุปกรณ์เครื่องเล่น ไว้เป็น แหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนทุกประเภทความพิการ เน้นความปลอดภัยและเหมาะสมกับสภาพความพิการของแต่ละบุคคล และ 3) หน่วยบริการควรตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ใกล้แหล่งชุมชน ใกล้นักเรียนที่มาใช้บริการ เป็นพื้นที่ที่เป็นศูนย์รวมที่ผู้ปกครองและชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาได้ หากขอใช้พื้นที่เดิมของโรงเรียนที่ยุบรวมจะสามารถบริหารจัดการต่อจากเดิมได้เลย นอกจากนี้ ควรพิจารณาถึงบุคลากรที่จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารหน่วยบริการประจำอำเภอ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษาพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษ และนักสหวิชาชีพ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังนี้

3.1.1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.1.3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง สำหรับเรียนออทิสติก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าอันดับที่ 1 คือด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน รองลงมาคือด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีวรรณ เรือนพิบูลย์ (2565) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำ อำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและความต้องการ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัด สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียนของหน่วยบริการ ประจำอำเภอสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ นักเรียนออทิสติก และด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนของหน่วยบริการ ประจำอำเภอ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำฝน โงษาฤทธิ์ (2563) ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมเห็นว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตามลำดับ

2. รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งพบว่า

2.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียน

2.1.1 สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับ ทำกิจกรรมที่หลากหลาย มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอ และเน้นการช่วยเหลือตนเอง ในชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชานา อับดุลละาะ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ” พบว่า แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรจัดวางวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้สามารถหยิบได้ง่าย สะดวกในการใช้ในห้องเรียน ให้ความสำคัญในการเลือกใช้สีในห้องเรียน ควรเลือกใช้สีที่ให้ความรู้สึกสบาย น่านั่งดูให้เข้ามาในห้อง นำเรียนรู้ สำหรับ อุณหภูมิ หากห้องเรียนมีการติดเครื่องปรับอากาศ ควรปรับอุณหภูมิในห้องเรียนให้เหมาะสมกับ อากาศในปัจจุบัน การตกแต่งห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ควรตกแต่งห้องเรียนให้ช่วยกระตุ้นจินตนาการ และแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2564) ได้ ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ควรมีแสงสว่างเพียงพอโดยใช้แสงจากธรรมชาติเป็นแสงสว่างจาก ดวงอาทิตย์ถ้าไม่เพียงพอต้องใช้แสงจากดวงไฟเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐภัค อุทโท (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของ โรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า การจัด สภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพต้องมีการพัฒนาตามลำดับ คือ การจัดโรงอาหาร การจัด

ห้องเรียน การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน และการจัดห้องสุขา ในการจัดห้องเรียนควรมีเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน จัดโต๊ะเรียนใหม่ให้เป็นระเบียบ มีสีอันสวยงาม และมีความสะอาด

2.1.2 สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือ สุขภาพ ควรจัดให้มีโต๊ะที่ออกแบบพิเศษตามความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละบุคคล จัดให้มีเบาะรองกันกระแทกในระหว่างการให้บริการทางกายภาพบำบัดหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพทาง ร่างกาย รวมถึงจัดให้มีพื้นที่กว้างพอสำหรับนักเรียนที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็น ให้สามารถเคลื่อนย้ายตนเองได้ อย่างอิสระ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา พุทธเจริญ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัด สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีแนวทางในการดำเนินการหลัก คือ ควรมีการจัดโต๊ะเก้าอี้ให้สามารถ เคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระ สะดวกในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับครูที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน มีการจัดมุมหนังสือ ประสพการณ์ในห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน และสร้างสรรค์จินตนาการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนน อมรวิวัฒน์ (2564) ที่ว่า การจัด สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนสะดวกขึ้น เช่น ห้องเรียนมี ขนาดเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ กระจกหน้าต่างมีขนาดเหมาะสม โต๊ะเก้าอี้มี ขนาดเหมาะสมกับวัยนักเรียน โต๊ะเรียนและเก้าอี้ของนักเรียน ให้มีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างและวัย ของนักเรียน มีช่องว่างระหว่างแถวที่นักเรียนจะลุกนั่งได้สะดวก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เกษม มานะรุ่งวิทย์ (2561) ที่ว่า กลุ่มเด็กผู้มีความบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่สัมพันธ์กันจึงส่งผลให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ การออกแบบโต๊ะเรียนสำหรับผู้บกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวให้สามารถตอบสนองต่อการ ใช้งานได้กับพฤติกรรมการเรียนการสอน มีรูปลักษณะที่เหมาะสมต่อพฤติกรรมความบกพร่องของ ร่างกาย และต้องมีส่วนช่วยให้เก้าอี้ล้อเข็นเข้านั่งได้พอดีกับตัวเด็ก

2.1.3 สำหรับนักเรียนออทิสติก มีการกำหนดเขตพื้นที่อย่างชัดเจน ห้องเรียนไม่มี ประตูหรือหน้าต่างมากเกินไปเป็นการรบกวนความสนใจ และควรมีการจัดห้องเรียนให้สอดคล้องกับความ ต้องการจำเป็นพิเศษ ได้แก่ ห้องกระตุ้นประสาทสัมผัสการรับรู้สัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาพร ตรีสุน (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ที่ทำให้เด็กออทิสติกเรียนรู้ได้ดี คือ สภาพแวดล้อมที่มีระเบียบ มีความแน่นอน คาดเดาได้ว่าจะเกิด อะไรขึ้น จะช่วยให้เด็กรับรู้และประมวลข้อมูล และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภจิณรี จันทนา (2564) ที่ว่า ขนาดของห้องเรียนควรเหมาะสมกับจำนวนของนักเรียน ควรจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน โดยพยายามลดสิ่งรบกวนต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ เช่น ถ้าเด็กชอบจ้องมองพัดลม ที่หมุน ควรจัดห้องเรียนที่ไม่ต้องใช้พัดลม หลอดไฟที่มีคุณภาพไม่กะพริบ เพราะเด็กออทิสติกบางคน จะทนต่อแสงกะพริบไม่ได้

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นอกห้องเรียน พบว่า ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ ควรคำนึงถึงปลอดภัย มีเครื่องเล่นหรือลานกระตุ้นพัฒนาการ ที่เหมาะสม กับนักเรียนทุกประเภทความพิการ ซึ่งสอดคล้องกับกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มี อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คน พิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้กำหนดการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ได้แก่ ให้มีทางลาดในบริเวณพื้นที่ต่างระดับ โดยพื้นผิวเป็นวัสดุที่ป้องกันการลื่นไถล และติดตั้งราวกันตก ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกันให้ยกขอบสูง จากพื้นผิวของทางลาด มีราวจับทำด้วยวัสดุที่มีความมั่นคงและแข็งแรงตลอดทางลาด และให้มีที่จอด รถสำหรับคนพิการที่จัดไว้ใกล้ทางเข้าและออกอาคารให้มากที่สุด (กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือ การจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ.2555, 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรภา โพธิ์สุ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบล บางกระดี่ สังกัดเทศบาลตำบลบางกระดี่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัด สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ควรจัดตกแต่งอาคารสถานที่สิ่งปลูกสร้างมีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะดวก อาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ห้องสมุดห้องปฏิบัติการ โรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ห้องน้ำ ห้องส้วมที่มีการดูแลความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อุปกรณ์ในห้องเรียน สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬามีเพียงพอเหมาะสมและปลอดภัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรพงศ์พันธ์ โกชัย (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหาร สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลาภ-บางนาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษานั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น การจัดสภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ ควรมีการวางแผนผังเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา อย่างชัดเจน มีการจัดบรรยากาศและสถานที่ที่สะอาดร่มรื่นสวยงาม และมีการแบ่งบริเวณภายใน สถานศึกษาอย่างเหมาะสม มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มีสภาพการใช้งานได้ดี และอยู่ในสภาพ ที่ปลอดภัยในการใช้งาน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิณา โกวณิก (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนี้ 1) ด้านภูมิทัศน์ 2) ด้านความปลอดภัย 3) ด้านอาคารสถานที่ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านการเรียนการสอน 6) ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล

3. จากการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของ รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าแนว รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งมี ความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำไปเป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาวีวรรณ เรือนพิบูลย์ (2565) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำ อำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอจากผลการศึกษา

1.1 ควรศึกษาบริบทของสถานศึกษาตนเองอย่าง ครอบคลุม

1.2 ต้องมีการสำรวจประเภทความพิการและจำนวนนักเรียนพิการในแต่ละปีการศึกษาเพื่อ นำมาวิเคราะห์กำหนดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมี การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษประเภท อื่น เช่น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ และบุคคลพิการซ้อน เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เน้นการสร้างสรรค์และส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีการสนับสนุนอย่างเหมาะสม

6. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก., หน้า 1-12 วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551

เกษม มานะรุ่งวิทย์. (2561). โต๊ะเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องด้านร่างกาย เพิ่ม ประสิทธิภาพการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2564. จาก <https://www.rmutp.ac.th/โต๊ะเรียนสำหรับเด็ก>

ณัฐภัก อุตโท. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2561). การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ใน ชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. แผนกกิจกรรมการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา. (2564). การบำบัดทางเลือก ในเด็กพิเศษ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สมุทรปราการ: ทีเอส อินเตอร์พรีนซ์.

น้ำฝน โงษาฤทธิ์ (2563) ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยทองสุข

ในตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. เล่ม 1. โรงพิมพ์ทีคอม. จังหวัดมหาสารคาม. วิทยาลัยทองสุข. กรุงเทพฯ

บริหารงานการศึกษาพิเศษ, สำนัก. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการ พ.ศ. 2551. กระทรวงศึกษาธิการ: (เอกสารอัดสำเนา)

ประวีณา โภควณิช. (2560). ความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา อุดสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

- ยุพา พุทธิเจริญ. (2560). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนใน
ศตวรรษที่ 21. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 วันที่ 1 มีนาคม 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง
- วรปภา โพธิ์สุ. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลบางกระดี สังกัดเทศบาล ตำบล
บางกระดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยทองสุข.
- วิชานา อับดุลเลาะ และ วุฒิชัย เนียมเทศ. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 “แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ”. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7 (2) กรกฎาคม – ธันวาคม: 227-246.
- ศุภจรรย์ จันทนา. (2564). การศึกษาเพื่อคนพิเศษ Special Society. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2564
จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2564). จิตวิทยาสำหรับครู. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2564 จาก <https://sites.google.com/site/group1class52557/5-kar-srang-bryakas-ni-chan-reiyn>
- อมรพงศ์พันธ์ โกชัย (2558) การบริหาร สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู-บางนาค
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1.สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- อาพร ตรีสุน. (2564). จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา
สำหรับเด็กออทิสติก. ศูนย์วิจัยออทิสติก โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารีวรรณ เรือนพิบูลย์ (2565) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำ อำเภอ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิษฐ์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ.มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรดิษฐ์

ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของ
บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE EMOTIONAL INTELLIGENCE OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND THE ORGANIZATIONAL CLIMATE OF EDUCATIONAL
PERSONNEL UNDER THE EDUCATION OFFICE AT A PLACE

ประภาศรี ธนสารวิมล *¹ โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ ² และ ในตะวัน กำหอม ³
Praphasri Thanasarnwimol *¹, Sophee Wiwattanachanakit ² and naitawan Kumhom ³

*¹ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

*¹ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษา
ระดับบรรยากาศในองค์กร 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศใน
องค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคลากร
ทางการศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับ 1 คือด้านการ
ตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง รองลงมา คือด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ด้าน
การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีทักษะทางสังคม ตามลำดับ 2) บรรยากาศในองค์กร
ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้าน พบว่า อันดับ 1 คือ ด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ด้านการสนับสนุน
และอันดับสุดท้ายคือด้านการให้รางวัล ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษา
กับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวม มีค่าอยู่ใน
เกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์; ผู้บริหารสถานศึกษา; บรรยากาศในองค์กร

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the level of emotional intelligence of school administrators, 2) study the level of organizational atmosphere, and 3) study the relationship between the emotional intelligence of school administrators and the organizational atmosphere of educational personnel affiliated with an educational office. The sample group in this study was 300 educational personnel. The tool used was a questionnaire. Data analysis involved calculating percentages, means, and standard deviations, and determining the relationships using Pearson's correlation coefficient.

The research findings revealed that: 1) The emotional intelligence of school administrators of educational personnel affiliated with an educational office was overall at a high level. When considered by individual aspects, the highest ranking was self-awareness of emotions, followed by self-control of emotions, understanding others' feelings, self-motivation, and lastly, social skills. 2) The organizational atmosphere of educational personnel affiliated with an educational office was overall at a high level. When considered by individual aspects, the highest ranking was organizational structure, followed by work responsibility, support, and lastly, rewards. 3) The relationship between the emotional intelligence of school administrators and the organizational atmosphere of educational personnel affiliated with an educational office was moderately correlated, with a statistically significant level at 0.01.

Keywords: Emotional Intelligence; School Administrator; Organizational Atmosphere

1. บทนำ

การปฏิรูปการศึกษา โดยสถาบันนั้นเป็นหน่วยงานหลักที่มีความใกล้ชิดกับ ผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งมีส่วนสำคัญ ในการทำให้การปฏิรูปการศึกษابรรลุเป้าหมาย ผู้เรียนมี คุณธรรมจริยธรรม และได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เนื่องจากการศึกษาไทยในปัจจุบันมีปัญหามากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการศึกษาไม่สามารถเตรียมคน ไทยให้เผชิญกับยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกข้อมูลข่าวสารได้ทัน ผลผลิตทางการศึกษายัง ขาดคุณภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับเป็นปัญหาใหญ่และเป็นอันตรายที่น่าพาประเทศไปสู่ภาวะ วิกฤติ สมควรต้องแก้ไข ดังนั้น การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารจึงเป็น สิ่งสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่ง ทั้งในด้าน การกำหนดเป้าหมาย จัดโครงสร้างการบริหาร มอบหมายงาน จัดสภาพแวดล้อมการทำงาน มีภาวะผู้นำในด้านต่างๆ มีการสร้างบรรยากาศองค์การที่พึงประสงค์เพื่อ ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร ซึ่งบรรยากาศองค์การนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกื้อหนุนให้การทำงานสำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมาย เนื่องจากมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมในการทำงานเกิดจากลักษณะทางกายภาพ การปฏิสัมพันธ์ในการมีส่วนร่วม และการประพฤติปฏิบัติตนระหว่างบุคคล บรรยากาศองค์การนั้นสามารถสร้างขึ้นและ ปรับปรุงได้ โดยหัวหน้างาน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับความต้องการของคนในองค์การ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (วิไล กวางศิริ, 2557) การที่สถานศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายทุกด้านและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงก็ ต่อเมื่อบุคลากรให้ความร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและทุ่มเท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดบรรยากาศ

สถานศึกษาอย่างเหมาะสมจะมีส่วนทำให้เกิดประสิทธิผลได้ และแนวทางที่จะช่วยสร้างบรรยากาศของการทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถและมี ประสิทธิภาพมากขึ้น ก็คือ ความสามารถของผู้บริหารที่จะควบคุมบรรยากาศการทำงานให้ เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ในขณะที่เดียวกันองค์กร จะต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้านในปัจจุบัน บรรยากาศองค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ บรรยากาศองค์กรเป็นแรงกดดันสำคัญที่มีอิทธิพลผลักดันให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมในการทำงานออกมาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งหากองค์กรเกิดบรรยากาศ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน ก็จะส่งผลให้พนักงานไม่มีแรงจูงใจ และเกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งในทางตรงกันข้ามหากองค์กรมีบรรยากาศที่ เอื้ออำนวยหรือบรรยากาศที่สนับสนุนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และส่งเสริมให้ พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย (สมมาตร ทองพิลา, 2550)

ความฉลาดทางอารมณ์หรือ EQ (Emotional Intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าใจและการรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน สามารถบริหารงาน ในการจัดการอารมณ์ให้เป็นไปในทิศทางบวกที่ส่งเสริมให้เกิดความสงบสุขและความสำเร็จในชีวิต ผู้ที่มีความสามารถตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง สามารถบริหารจัดการอารมณ์ รู้จักแยกแยะโดยการควบคุมอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพความเป็น ผู้นำใน การสร้างสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่มีความฉลาดทาง อารมณ์สูง ย่อมส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริหาร สามารถสร้างความ เชื่อมั่นและสนับสนุนเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายขององค์กร สามารถใช้ศิลป์และกระบวนการ ของการมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่ม บุคคล สามารถทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดศรัทธา มีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถสร้างสภาพแวดล้อม สนับสนุนให้ร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544) นอกจากจะช่วยพัฒนาตนเองแล้ว สามารถสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้ง ในการปฏิบัติงาน ความผิดพลาดในการบริหารงานมีน้อยหรือไม่มีเลย มีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการบริหารงานของตน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการ บริหารงาน (นงคริษ์ ทันเพื่อน, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2545:16) ที่กล่าวว่าผู้บริหารที่ไม่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งสูงสุดขององค์กร หรือ ลาออกจากตำแหน่ง ก่อนกำหนดสาเหตุเนื่องจากขาดความฉลาดทางอารมณ์ กล่าวคือ รู้สึกลำบากต่อการเปลี่ยนแปลง ที่ขัดกับสิ่งที่ตนยึดถืออยู่ ไม่สามารถทำงานเป็นทีมได้ 3 มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นต่ำ ฉะนั้นผู้บริหาร สถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีความฉลาด ทางอารมณ์ พร้อมที่จะยื่นความสุขให้แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูผู้ได้บังคับบัญชา

ในการดำเนินชีวิตประจำวันบุคคลมักมีอารมณ์เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปมาได้เสมอ เพราะตลอดเวลาที่บุคคลอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง บุคคลจะตกอยู่ภายใต้สิ่งเร้า และประสบการณ์ ที่ส่งผลให้อารมณ์ของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เชิงบวก ได้แก่ อารมณ์แห่งความสุข อารมณ์ขัน พึงพอใจ หรืออารมณ์เชิงลบ ได้แก่ อารมณ์โกรธ กลัว ตื่นเต้น ผิดหวัง เสียใจ เจ็บปวด เศร้าใจ ซึ่งอารมณ์ในลักษณะดังกล่าวนี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม บุคลิกภาพ ของบุคคล และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในเชิงสร้างสรรค์หรือทำลาย อารมณ์เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น ภายในตัวบุคคล เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และเป็นเหมือนตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะ นำไปสู่พฤติกรรมนั้น(ภักศกุล นาจุ, 2557)

การที่ผู้บริหารจะทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความร่วมมือในการทำงานนั้น จำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน มีความสามารถในการบริหารทั้งงานและบุคคล แสดงออกให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดการ

ยอมรับและข้อตกลงร่วมกัน และสามารถปฏิบัติงานตามคำสั่งด้วยความเต็มใจ ซึ่งสังคมปัจจุบันล้วนมีการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ผู้บริหารยุคใหม่ที่จะสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จนอกจากสติปัญญาและความเชี่ยวชาญแล้ว จำเป็นจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ ที่จะช่วยให้ผู้บริหารรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่างๆ โดยความฉลาดทางอารมณ์ จะเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม และมีความอดทนต่อปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาก็จะเกิดขึ้นภายในองค์กรให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ ความฉลาดทางอารมณ์สำคัญและจำเป็นในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารที่มีสภาวะอารมณ์ต่ำจะมีสาเหตุทำให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เกิดความขัดแย้งของบุคคล ในหน่วยงาน บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน การทำงานที่มีความผิดพลาดบ่อยครั้งและขาดประสิทธิภาพ ตลอดจนการตัดสินใจที่ผิดพลาด ความเชื่อมั่นในตัวผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานศึกษา บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญของ E.Q. ที่เป็นตัวขับเคลื่อนในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเพราะเป็นตัวช่วยให้ผู้บริหารแสดงออกถึงความรู้ความสามารถในการทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้นอกจากการบริหารขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือของคนในองค์กรด้วยถ้าทั้งผู้บริหารจะมีความรู้ความสามารถเพียงอย่างเดียวแล้ว แต่ยังขาดความสามารถในการเข้ากับคนและไม่สามารถจูงใจให้ปฏิบัติงานให้ได้ผลดีแล้ว ย่อมไม่สามารถที่จะบริหารงานในหน่วยงานนั้นให้มีประสิทธิภาพได้ (วรเชษฐ อยุธยา. 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและประกอบกับผู้วิจัย สนใจ ที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่เพื่อ ใช้เป็นแนวทางข้อเสนอแนะ และเป็นแนวทางในพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา และโรงเรียนต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการให้มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถบริหารสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง มุ่งศึกษา ตัวแปรอิสระ คือ ความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และ ด้านการมีทักษะทางสังคม และตัวแปรตาม คือ บรรยากาศในองค์กร ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ด้านการให้รางวัล และ ด้านการสนับสนุน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบและเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบรรยากาศในองค์กร 3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ทำการศึกษา

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการศึกษามีดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยทำตามลำดับขั้นตอนการศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนดำเนินการ

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น และได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัย จากการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอวิทยาลั เพื่อพิจารณาอนุมัติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง โดยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่ชัด และไม่ทราบสัดส่วนของประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง จำนวน 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทารโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane. 1970: 607 – 610 อ้างถึงใน ใน ตะวัน กำหอม. 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) ลิเคอร์ท (Liket.1989,pp:213 อ้างถึงใน ใน ตะวัน กำหอม. 2559)

ตอนที่ 2 ระดับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ (ในตะวัน กำหอม. 2559)

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้อง หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาลงความเห็นว่าคุณค่าคำถามสอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .800

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2568
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากร กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ตอนที่ 1 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ เบสส์ (Best.1977.pp:47 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559)

ตอนที่ 2 ระดับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ เบสส์ (Best.1977.pp:47 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559:28-29)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient อ้างถึงในในตะวัน กำหอม 2559:116) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้

สูงกว่า 0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.71-0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30-0.70 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.0 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล

4. ผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของ ตนเอง รองลงมา คือด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการสร้างแรงจูงใจ ให้แก่ตนเอง และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีทักษะทางสังคม ตามลำดับ
2. บรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ในการทำงาน ด้านการสนับสนุน และอันดับสุดท้ายคือด้านการให้รางวัล ตามลำดับ
3. ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศในองค์กรของบุคลากรทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวม มีค่าอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับบรรยากาศในองค์กร เรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนด้านการให้รางวัล และอันดับสุดท้าย ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ตามลำดับ

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของ ตนเอง รองลงมา คือด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการสร้างแรงจูงใจ ให้แก่ตนเอง และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีทักษะทางสังคม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ อยู่ชวน (2566) ความฉลาดทางอารมณ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนองผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง มี 5 องค์ประกอบ คือ การตระหนักรู้อารมณ์ใน ตนเอง การจัดการอารมณ์ในตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และทักษะทาง สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพล สนมศรี (2565) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ บรรยากาศ องค์กรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก บรรยายาคอศการในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยายาคอศการ ในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ ชูมี (2561) การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติมา ตำนนกุล (2559) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยายาคอศการของโรงเรียนบ้านบางกะปิ เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านบางกะปิ เขต บางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบประชาธิปไตย เมื่อ พิจารณาโดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นแบบประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ แบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ และแบบเสรีนิยมตามลำดับ

2. บรรยายาคอศการในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ด้านการสนับสนุน และอันดับสุดท้ายคือด้านการให้รางวัล ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพล สนมศรี (2565) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยายาคอศการ องค์กรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อบรรยายาคอศการในโรงเรียน มีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง และด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุภา อรุณสวัสดิ์ (2559) วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง บรรยายาคอศการกับ คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตเมือง ชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า บรรยายาคอศการ ในโรงเรียนสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี ศรีจันทร์อินทร์ (2559) วิจัยเรื่อง บรรยายาคอศการ ของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จันทบุรีตราด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการ เปรียบเทียบ พบว่า บรรยายาคอศการของโรงเรียนขนาดใหญ่ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านเป็นแบบอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติมา ตำนนกุล (2559) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยายาคอศการของโรงเรียนบ้านบางกะปิ เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บรรยายาคอศการของ โรงเรียนบ้านบาง กะปิ เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบซึมเซา ซึ่งรองลงมา ได้แก่ บรรยายาคอศ แบบรวบอำนาจ สนทนาสนทน ควบคุม อิสระ และแจ่มใส ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยายาคอศการในองค์กรของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา แห่งหนึ่งโดยภาพรวม มีค่าอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบรรยากาศในองค์กร เรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนด้านการให้รางวัล และอันดับสุดท้าย ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูภา อรุณสวัสดิ์ (2559) วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง บรรยากาศองค์การกับ คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตเมือง ชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การ กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตเมือง ชลบุรี 3 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติมา ด่านนุกูล (2559) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนบ้านบางกะปิ เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1ความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนบ้านบางกะปิ เขต บางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยกับบรรยากาศแบบซิมเฮมี ความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้เท่าทันความคิดของตนเองอยู่เสมอ
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบริหารจัดการในการควบคุมกับอารมณ์ ของตนเองอย่างมี

เหตุผล สามารถใช้กระบวนการคิดก่อนลงมือ ปฏิบัติได้

- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ
- 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของ ผู้อื่นเสมอ
- 1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทาง อารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อื่นๆ
- 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทาง อารมณ์ในประชากรอื่น เช่น บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- ฐิติมา ด่านนุกูล. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศ ในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านบางกะปิ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- นงคริย์ ทันเพื่อน. (2550). **ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**

- ในตะวัน กำหอม.(2559).การวิจัยทางการศึกษา.เล่ม 1.โรงพิมพ์ทีคอม.จังหวัดมหาสารคาม.วิทยาลัยทองสุข.
กรุงเทพฯ
- ภักตกุล นาจุ. (2557). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอากรมณ์**, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หจก.ภักตกุลการพิมพ์
- มนตรี ศรีจันทร์อินทร์. (2559). **บรรยากาศองค์การของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17 จันทบุรี-ตราด**. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุภา อรุณสวัสดิ์. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูใน
โรงเรียนสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี**.
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา,
- วรรณพร อยู่ชวน (2566) **ความฉลาดทางอารมณ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนอง.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
กรุงเทพธนบุรี**
- วรรณพร อยู่ชวน และคณะ. (2560). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องคำศัพท์
พื้นฐาน ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหินวัว จังหวัดระนอง**.
วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 2(2), 158-167
- วิไล กวางศิริ. (2557). **การพัฒนาเครื่องมือตรวจวัดบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. The
Development of Organizational Climate Inventory for the Basic Education School. 28 (86) :
101 - 122.
- วีรวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). **การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- สมมาตร ทองพิลา (2550) **"บรรยากาศองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายสระยายโสม"** (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนุพล สนมศรี (2565) **ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศ องค์การใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2**
- อนุพล สนมศรี. (2565). **ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ บรรยากาศองค์การใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร
: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). **การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1.การค้นคว้าอิสระ.หลักสูตรครุศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี**

รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา
สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

THE ACADEMIC MANAGEMENT MODEL OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE
SPECIAL EDUCATION CENTER FOR EDUCATIONAL PERSONNEL UNDER THE OFFICE
OF SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION. AT A CERTAIN PLACE.

พินัย ปาโล *¹, โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ ² และ ในตะวัน กำหอม ³

Pinai Paso *¹, Sophee Wiwattanachanakit ² and naitawan Kumhom ³

*¹ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

*¹ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ 2) สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบบเป็น 2 กลุ่ม คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 385 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทาร์โร ยามาเน่ เก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างคือ 1) ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ นักวิชาการการศึกษาพิเศษ อาจารย์มหาวิทยาลัย ที่เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา รวมทั้งหมด 20 คนโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และระยะที่ 3 โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คืองานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ รองลงมาคืองานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม และอันดับสุดท้าย คือ ตามลำดับ 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ (1) งานส่งเสริม สนับสนุน การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมเสริมรายได้แก่ผู้พิการและครอบครัว ประสานงานกับหน่วยงานอนามัยชุมชนหรือทางการแพทย์ เพื่อการบำบัดฟื้นฟู (2) งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) วางแผนการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล ประสาน

ความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการประเมินพัฒนาการของเด็ก แต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวในพื้นที่ห่างไกล (3) งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล การส่งบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดการศึกษาและการให้คำปรึกษาปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ จัดตั้งห้องเรียนเจ็บป่วยเรื้อรังเพิ่มตามคำร้องขอของโรงพยาบาล 3) ผลการประเมินความเหมาะสม และเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ;การบริหารงานวิชาการ; ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) investigate the problems of academic management in special education centers, 2) create a model for academic management in special education centers, and 3) evaluate the appropriateness and feasibility of the academic management model in special education centers using a mixed methods research approach. The sample used in this research was divided into two groups: 385 educational personnel, determined by Taro Yamane's sample size table, with data collected in Phase 1 using questionnaires and analyzed by mean and standard deviation; and in Phase 2, a sample consisting of 20 experts, including special education center administrators, special education academic staff, and university professors specializing in psychology and counseling, using interviews and focus group discussions for content analysis. In Phase 3, the appropriateness and feasibility of the academic management model were evaluated using mean and standard deviation analysis.

The findings revealed that 1) The overall problems of academic management in special education centers were at a high level. When considering each aspect individually, the top problem was guidance and referral services, followed by early intervention services (IEP) and preparation, with other problems ranked accordingly 2)The proposed academic management model for special education centers included 1) Promoting and supporting the rehabilitation of persons with disabilities by families and communities: Collaboration with community leaders and local organizations, supporting income-generating activities for persons with disabilities and their families, and coordination with community health or medical units for rehabilitation services. (2)Individualized Family Service Plan (IFSP): Planning individualized assistance, collaborating with sub-district health promotion hospitals for child development assessment, and appointing task forces or assigning aides to provide family-specific assistance in remote areas. (3)Educational management for chronically ill children in hospitals: Assigning knowledgeable personnel in both educational management and psychological counseling, and establishing additional chronic illness classrooms as requested by hospitals 3)The evaluation of the appropriateness and feasibility of the academic management model in special education centers showed an overall high level.

Keywords: Model; Academic Management; Special Education Centers

1. บทนำ

ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข นับเป็น สิ่งสำคัญในการผลักดันในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้กำหนดกรอบเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนา ให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะ พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบ เศรษฐกิจ ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน ข้อที่ 2 การยกระดับการศึกษาและ การเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึงโดยเครื่องมือที่สำคัญ ในการพัฒนา คือ กระบวนการช่วยให้คนมีความรู้ สติปัญญา เกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ รัฐบาลได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้คนในประเทศ ได้รับการศึกษาโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้คนไทยทุกคน มีสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สิทธิทางการศึกษา ของคนพิการได้กำหนดไว้ใน มาตรา 10 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุว่า คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้คนพิการมีสิทธิได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการ พ.ศ. 2551 จากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 การบริหารเป็นสิ่งจำเป็นในทุกๆ หน่วยงานและองค์การทั้งภาครัฐบาลภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ งานทุกชนิด และกิจกรรม ทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นงานส่วนตัวหรืองานส่วนรวมการบริหารช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของงานหน่วยงานและองค์การอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารช่วยให้เกิดและรักษาสมดุลระหว่างความต้องการวัตถุประสงค์ และกิจกรรมต่างๆ ของบุคคล งาน หน่วยงาน และองค์การที่เกี่ยวข้องมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังต่อไปนี้ DuFour, Eakey and Many (1998) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง เป็นการปฏิบัติงานและเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับงานสอนนักเรียนที่เข้ามารับการศึกษาในสถาบันการศึกษา Good (1973) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การสั่งการการควบคุมดูแลงานและ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นภาระหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้นนำไปสู่ ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตรงเป้าหมายทุกประการครุฑิต มาลัยวงศ์ (2557) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชน หรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่นๆ ได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมือง นั่นเอง หากประเทศใดได้กับการบริหารการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษาต่อ ความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็จะมีความรุ่งเรืองในทุกๆ ทาง ในทางตรงกันข้าม หากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่ง และทำงานโดยกำหนดเอา ความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้ว ก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้มีการกระจาย อำนาจในการบริหารจัดการไปสู่สถานศึกษา ให้มากที่สุด เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นและการมี ส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ได้อย่างมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นการบริหารงานที่สำคัญ และเป็นหัวใจต่อ การปฏิรูป การศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตาม เป้าหมายของการจัด การศึกษารูปแบบวิธีการหรือการบริหารงานทางด้านวิชาการในสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องเป็นทั้งผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ ความหมายของ การบริหารงานวิชาการไว้ดังต่อไปนี้ (ศุภธินี สุวรรณศรี, 2554) กล่าวว่า งานวิชาการถือเป็น หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการส่วนงานอื่น เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการประสบความสำเร็จโดยงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญมากต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนมีความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของ (คำธณ แจ่มเปีย, 2557)

นอกจากนี้ศูนย์การศึกษาพิเศษมีบทบาทให้ความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นพิเศษโดยเป็นไปตามกฎกระทรวงทั้งนี้ในการ ให้บริการทางการศึกษาหรือทักษะความรู้ทางวิชาการจะไม่มีระบบชั้นเรียนโดยจะเป็น ในลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อการส่งต่อโรงเรียนเรียนร่วมหรือโรงเรียนเฉพาะ ความพิการต่อไปในส่วนของเด็กพิการตามบ้านนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษจะจัดให้บริการ ในลักษณะการออกเยี่ยมบ้านให้ความรู้ ผู้ปกครองชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ศักยภาพคนพิการศูนย์การศึกษาพิเศษ ปัจจุบันยังมีการวิจัยที่ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษอยู่น้อย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบถึงสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและสามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จากสภาพปัจจุบันดังกล่าวผู้วิจัย สนใจศึกษาสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งซึ่งเป็นสภาพในการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่สถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ตัวแปรอิสระ ได้แก่ งานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) งานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และการจัดการศึกษาในห้องเรียน คู่ขนาน งานส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ งานประกันคุณภาพการศึกษา งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (ระบบคู่มือการศึกษา) งานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง งานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ

งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล ศึกษาข้อมูล แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงานวิชาการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากเอกสาร ตำราวารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย ดังนี้ 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงานวิชาการ 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร 5) แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งเป็นการวิจัยนี้เป็นการใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative)ร่วมกัน มุ่งศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ งานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) งานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และการจัดการศึกษาในห้องเรียน คู่ขนาน งานส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ งานประกันคุณภาพการศึกษา งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (ระบบคู่มือการศึกษา) งานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง งานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล ตัวแปรตาม คือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูล แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงานวิชาการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ใช้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการศึกษามีดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยจะทำตามลำดับ ขั้นตอนการวิจัยไว้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) งานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และการจัดการศึกษาในห้องเรียน คู่ขนาน งานส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ งานประกันคุณภาพการศึกษา งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (ระบบคู่มือการศึกษา) งานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง งานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล และข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวคิดและ

ทฤษฎีเกี่ยวกับงานวิชาการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดประเด็นปัญหาในการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับประชากร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่งโดยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่ชัด และไม่ทราบสัดส่วนของประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แห่งหนึ่งจำนวน 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทารุโร่ ยามานะ (Taro Yamane.1970: 607 – 610 อ้างถึงใน ใน ตะวัน กำหอม. 2559)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ที่มีความเชี่ยวชาญด้าน การศึกษาพิเศษ จำนวน 10 คน ดังนี้ 1) ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 5 คน 2) นักวิชาการการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน 3) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่ เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา การแนะแนว และการให้คำปรึกษา จำนวน 1 คน 4) หัวหน้างานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมภายนอกศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 20 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและพี่เลี้ยงเด็ก พิการ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการประจำอำเภอมามาก่อนแล้วอย่างน้อย 1 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสม โดยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การบริหารงาน

วิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง แบ่งออกเป็น 1 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งมี 11 ด้านดังนี้ 1. งานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม 2. งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) 3.งานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และการจัดการศึกษาในห้องเรียน คู่ขนาน 4.งานส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยครอบครัวและชุมชน 5. งานวัดผลและประเมินผล 6 งานห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ 7. งานประกันคุณภาพการศึกษา 8.งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (ระบบคุ้มครองการศึกษา) 9.งานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง 10. งานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ 11.งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประยุกต์ตามแนวคิดของลิเคิร์ต และได้กำหนดค่าของคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยการสนทนากลุ่ม

1. กำหนดประเด็นปัญหาในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งประกอบด้วย 1 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง ซึ่งมีคำถามนำ คำถามหลัก และคำถามเพื่อสรุป โดยนำ ระดับสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการจำเป็นมาหาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) แล้วเลือกคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับ

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง แบ่งเป็น 1 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งมีลักษณะแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ มีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตของข้อคำถาม และสร้างคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอร่างแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา จำนวนที่ใช้ให้ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหาแล้วนำไป ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข และผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การหาค่าความตรงของเครื่องมือมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับประเภทของความตรงในที่นี้ได้เสนอวิธีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดังนี้

ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) หมายถึง การที่เครื่องมือวัดมีข้อคำถามตรงตามเรื่องที่ต้องการจะวัดวิธีการวิเคราะห์จะดำเนินการหลังจากได้สร้างเครื่องมือวัดแล้ว โดยมีวิธีการดังนี้

5.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในสิ่งที่ศึกษาวิจัยจำนวน 3 คน ช่วยประเมินเป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

5.1.1 ถ้าข้อคำถามวัดได้ตรงจุดประสงค์ ได้ +1 คะแนน

5.1.2 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่ ได้ 0 คะแนน

5.1.3 ถ้าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์ ได้ -1 คะแนน

5.2 นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ประเมินมากรอกลงในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย สำหรับข้อคำถามแต่ละข้อ ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
(Index of Item – Objective Congruence)

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งผลคะแนนที่ได้ ข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ได้ทำการปรับปรุงจนผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องและดำเนินการขั้นต่อไป

ค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งหมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ทำการพิจารณาแบบสอบถาม เนื้อหาการใช้ภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถามว่าสามารถนำไปใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้

5.3 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5.4 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .911

5.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สรุบน้ำหนัจากการตอบแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 นำประเด็นสภาพปัญหาในรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งจากการตอบแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดกรอบและประเด็นคำถามในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

3. แบบประเมินความเหมาะสมเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สรุบน้ำหนัจากการสนทนากลุ่มในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งที่ได้จากการสนทนากลุ่มในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มาสร้างแบบประเมินความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบประเมินความเหมาะสมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบประเมินความเหมาะสมไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย แบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สภาพปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. สรุปรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นคำถามในวัตถุประสงค์

ข้อที่ 2 กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์เนื้อหา ให้แล้วเสร็จภายในเดือน มกราคม 2568

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยการสนทนากลุ่ม

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ถึงกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมทำการสนทนากลุ่ม

2. ทำการสนทนากลุ่ม โดยนำประเด็นปัญหาและความต้องการจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดกรอบและประเด็นในการสนทนา เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน และ ครู จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 6 คน

3. รวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาสรุปเป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการ วิเคราะห์เนื้อหา ให้แล้วเสร็จภายในเดือน มีนาคม 2568

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อให้ตอบแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย และผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบประเมินความเหมาะสมมาวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 385 ชุด พบว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 385 ชุด แล้วจึงนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์วิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลทางสถิติ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและมาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย จัดลำดับโดยนำผลการเลือกตอบ แต่ละข้อแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคนมาแจกแจง และจัดกลุ่มตาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (ในคะแนน.2559:39)

3. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นความเรียง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย จัดลำดับโดยนำผลการเลือกตอบ แต่ละข้อแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคนมาแจกแจง และจัดกลุ่มตาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (ในคะแนน.2559)

4. ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คืองานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ รองลงมาคืองานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม และอันดับสุดท้าย คือ ตามลำดับ

1.1 งานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูล ประวัติ ของเด็กที่มาใช้บริการทั้งหมด รองลงมาคือครูและบุคลากรมีการจัดทำแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และอันดับสุดท้าย คือสถานศึกษามีการร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยผู้เชี่ยวชาญและนักสหวิชาชีพ ตามลำดับ

1.2 งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระมก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการให้บริการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่บ้าน รองลงมาคือ สถานศึกษาส่งเสริมศักยภาพเด็กพิการตาม แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างต่อเนื่อง และอันดับสุดท้ายคือสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ความรู้กับครูพี่เลี้ยงเด็กพิการที่รับผิดชอบเด็กพิการในการจัดทำแผนบริการโดย ครอบครัวและ ชุมชน (FCSP) ตามลำดับ

1.3 งานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และการจัดการศึกษาในห้องเรียน คู่ขนาน โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระมก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนบุคลากร ในการ จัดการเรียนรู้ ห้องเรียนคู่ขนาน รองลงมาคือผู้บริหารมีการประสานองค์กรภาครัฐ และ เอกชนให้สามารถดำเนินการ ตามนโยบาย การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และอันดับสุดท้ายคือสถานศึกษามีการสนับสนุนงบประมาณ ในการ จัดการศึกษา ห้องเรียนคู่ขนาน ตามลำดับ

1.4 งานส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระ มก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการวางแผนความร่วมมือกับผู้นำชุมชน องค์กรส่วน ท้องถิ่น รองลงมาคือผู้บริหารมีการสนับสนุนการขับเคลื่อน ความร่วมมือกับผู้นำชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่นในการ ช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน และอันดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาสนับสนุนการ ช่วยเหลือบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัว และชุมชน ตามลำดับ

1.5 งานวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระมก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบ รองลงมาคือสถานศึกษามีการพัฒนา เครื่องมือวัดผล ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และอันดับสุดท้ายคือสถานศึกษามีการจัดอบรมให้ความรู้ในการสร้าง เครื่องมือวัดผลประเมินผลให้มีคุณภาพ ตามลำดับ

1.6 งานห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระมก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้/ห้องสมุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีบรรยากาศภายในห้องสมุดให้อื้อต่อการให้บริการ และอันดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาประชาสัมพันธ์การใช้ห้องสมุดอย่างแพร่หลาย ตามลำดับ

1.7 งานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระมก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการการนิเทศ ติดตามและการประเมินผลรองรับการประกันคุณภาพภายใน รองลงมาคือสถานศึกษามีโครงการ กิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน และอันดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการสร้าง ความร่วมมือใน เครือข่ายการศึกษา อย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง เท่ากับ สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัญหา และ ความจำเป็นอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

1.8 งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษา (ระบบ คุบองการศึกษา)โดยภาพรวมอยู่ในระมก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือสถานศึกษามีการสนับสนุนให้ ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนการสอน สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รองลงมาคือสถานศึกษามีการ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา สำหรับคนพิการ และอันดับสุดท้ายคือสถานศึกษามีเครื่องมือในการประเมินผลการใช้ สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม ตามลำดับ

1.9 งานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องงานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแล คนพิการ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระมก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ

สถานศึกษามีการมีการสำรวจ ความต้องการ ของผู้ประกอบการในความคาดหวังในการพัฒนาเด็กพิการรายบุคคล รองลงมาคือสถานศึกษามีการพัฒนาฝึกอบรมเทคนิค การสอนสำหรับครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และอันดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตร และคู่มือฝึกอบรม สำหรับผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

1.10 งานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือสถานศึกษามีสารสนเทศเด็กพิการที่มารับบริการเป็นรายบุคคล รองลงมาคือสถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการเด็กพิการโดยทีมสหวิชาชีพ และอันดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามเด็กพิการที่ดำเนินการส่งต่อ ตามลำดับ

1.11 งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามตรวจสอบ งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง ในโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือสถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล และอันดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาสมรรถภาพ เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ผลการศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งพบว่า งานที่ 4 งานส่งเสริม สนับสนุน การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด งานบริการ ช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นลำดับสอง งานจัดการ ศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นลำดับสามและข้อเสนอแนะ งานอื่น ๆ ดังนี้

2.1 งานส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน พบว่า ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมรายได้แก่ผู้พิการและครอบครัว และควรมีการประสานงานกับ หน่วยงานอนามัยชุมชน หรือทางการแพทย์ การให้ความช่วยเหลือบริการบำบัดฟื้นฟู และ การสนับสนุนการให้ความรู้กับผู้ประกอบการในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อที่จะนำไปปรับใช้ กับเด็กที่อยู่ตามชุมชนหรือว่าเด็กที่อยู่ในบ้าน สนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนไปฝึกเพื่อจะได้มีรายได้เสริมและก็มีบริการส่งบุคลากรออกไปช่วยจัดอบรมให้ผู้ปกครองและชุมชนในการฟื้นฟู สมรรถภาพตามบ้าน

2.2 งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) พบว่า ควรวางแผนการช่วยเหลือ เฉพาะบุคคล โดยจะมีการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละบุคคล ประสานความร่วมมือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในการให้ความช่วยเหลือด้านการประเมินพัฒนาการ ของเด็ก และในพื้นที่ที่ห่างไกล การแต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการ ให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยการแต่ละอำเภอ ให้บริการทางการศึกษาให้สามารถ เข้าถึงสิทธิ์และการบริการทางการศึกษา โดยการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะครอบครัวขึ้น เพื่อให้ครอบครัวได้มีความรู้และฝึกบุตรหลานที่บ้านได้ในระดับหนึ่ง

2.3 งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล พบว่า การจัดให้มี การส่งบุคลากรที่มีความรู้ทั้งการจัดการศึกษาและควรจัดอบรมก่อนการส่งตัวไปปฏิบัติงานยัง สถานพยาบาล บุคลากรที่มีความรู้ทั้งการจัดการศึกษาและความรู้ในการให้คำปรึกษาปัญหา ทางด้านสภาพจิตใจ นอกจากนั้นในบางพื้นที่ พบว่า ได้รับ

การติดต่อประสานงานจาก โรงพยาบาลให้จัดตั้งเพิ่มห้องเรียนเจ็บป่วยเรื้อรังเพิ่ม จัดให้ครูเข้าอบรมของงานเจ็บป่วยเรื้อรังจากศูนย์ก็จะมี การนิเทศติดตามโรงเรียนเจ็บป่วยเรื้อรังที่โรงพยาบาลโดยที่จะมีทีมไปนิเทศที่โรงพยาบาล รวมถึงสรุปผลดำเนินงานส่งที่ศูนย์เป็นประจำปี

2.4 ข้อเสนอแนะงานอื่น ๆ

2.4.1 งานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) และเตรียมความพร้อม พบว่า การให้ความช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญเร่งด่วน การให้ความช่วยเหลือในด้านของการวางแผน การประเมินพื้นฐานของเด็กแต่ละคนที่เข้ารับการศึกษ ควรประสานความร่วมมือ ทำเกิดการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันทั้งด้านของครู ผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพ เช่น นักกายภาพบำบัด และนักกิจกรรมบำบัด เพื่อส่งเสริมการวางแผนการเรียน การสอนที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ในการเตรียมความพร้อมในระยะแรกเริ่ม

2.4.2 งานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและการจัดการศึกษา ในห้องเรียนคู่ขนาน พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญของความร่วมมือกับหน่วยงานที่ใกล้เคียง ที่ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาสนับสนุนงบประมาณ การส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนในห้องเรียนคู่ขนาน โดยครูการศึกษาพิเศษมาสอนที่ห้องเรียน และนอกจากนั้น มีนโยบายการศึกษาสำหรับคนพิการ และบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด และมีการจัดนิเทศติดตามห้องเรียนคู่ขนานเทอมละ 1 ครั้ง และมีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานของห้องเรียนคู่ขนานเป็นประจำทุกปี

2.4.3 งานวัดผลและประเมินผล พบว่า การวัดผลและประเมินผลโดยยึดหลัก ในการวัดผลประเมินผลในรูปแบบที่หลากหลาย และเป็นระบบ ทั้งในรูปแบบที่เป็นแบบฟอร์ม เอกสารต่าง ๆ และการวัดประเมินผลโดยการแสดงให้เห็นผลเชิงประจักษ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ วัดผลประเมินผลต้องมีความเหมาะสมกับพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กพิการ ตามความต้องการ ของผู้เรียนและเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละคน สร้างความรู้ ความเข้าใจในการ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และจะต้องมีการพัฒนาเครื่องมือและวิธีการวัดผลและประเมินผล ให้ได้มาตรฐานตามสภาพจริง

2.4.4 งานห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ พบว่า แหล่งเรียนรู้ หรือห้องสมุดในศูนย์ การศึกษาพิเศษ จะต้องมีความเหมาะสม กับสภาพทางด้านกายภาพและจิตใจของเด็กพิการที่ จะเข้ามาใช้บริการ โดยบรรยากาศภายในแหล่งเรียนรู้นั้น จะต้องไรบรรยากาศที่สะอาด ปลอดภัย และน่าสนใจ มีมุมเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในด้านของมุมของเล่นเชิงสร้างสรรค์ และ มุมของเชิงวิชาการ มีระบบการในหมุนเวียนมาใช้ห้องสมุด หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในศูนย์ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำสถิติในของการเข้ามาใช้บริการในแหล่งการเรียนรู้ และการกำหนด กฎระเบียบในการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการสรุปผลและรายงานผลการปฏิบัติงาน

2.4.5 งานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความจำเป็นต่าง ๆ อย่างมีระบบในการพัฒนาครูและบุคลากร การวิเคราะห์ทิศทางการจัด การศึกษาอย่างจริงจัง และมีแผนการปฏิบัติงานประจำปี รวมถึงมีการพัฒนาระบบสารสนเทศ ที่รองรับข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ รวมถึงในด้านการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน การกำหนด แผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาร่วมกับการพัฒนาครู และบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่

2.4.6 งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา พบว่า การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการฝึกอบรมการใช้สื่อ การเรียนการสอน สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรสนับสนุนให้มีการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน

เพื่อให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น มีการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับสื่อ
อำนวยความสะดวก สื่อบริการ คือ ระบบคุปองให้แก่ครูนำไปขึ้นทางเว็บไซต์ เป็นต้น

2.4.7 งานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสำรวจความ
ต้องการในการเข้าร่วมการอบรมของผู้ปกครองหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อที่ศูนย์จะได้จัดหลักสูตรอบรมให้
ตรงกับความต้องการ และสามารถนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ควรส่งเสริมองค์
ความรู้ให้ตรงกับ กลุ่มเป้าหมาย และตรงกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องนำความรู้ไปปรับใช้ในการดูแลได้จริง
จากทีมสหวิชาชีพจากโรงพยาบาล

2.4.8 งานให้คำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ พบว่า การจัดตั้งทีมสำหรับการ ให้คำแนะนำปรึกษา
และการส่งต่อของเด็ก การประชุมเพื่อหาแนวทางประเมินเด็ก การประเมินพัฒนาการเด็กที่ผ่านการเตรียม
ความพร้อมจากฝ่ายต่างๆ รวมถึง ทีมสหวิชาชีพ การจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินที่เป็นระบบได้มาตรฐาน
สามารถ ตรวจสอบการพัฒนาเด็กได้ และการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ สามารถ ตรวจสอบ
และรับทราบข้อมูลได้ว่ามีเด็กนักเรียนในการดูแลพร้อมในระดับใดและการส่งต่อ ด้านอาชีพควรมีการประสาน
หน่วยงานที่จะรับ เข้าใจ และสร้างความร่วมมือกันเพื่อให้งาน บรรลุไปได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงาน
วิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ
ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.1 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์
การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานบริการช่วยเหลือระยะ
แรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์
การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานบริการช่วยเหลือ
เฉพาะครอบครัว (IFSP) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์
การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานส่งเสริม สนับสนุนการ
จัดการเรียนร่วม และการจัดการศึกษาในห้องเรียน คู่ขนาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์
การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานส่งเสริม สนับสนุนการ
ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.5 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์
การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานวัดผลและประเมินผล
ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.6 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์
การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้
ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.7 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.8 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (ระบบคู่มือการศึกษา) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.9 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.10 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.11 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คืองานให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ รองลงมาคืองานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (IEP) และเตรียมความพร้อม และอันดับสุดท้าย คือ ตามลำดับ สอดคล้องกับคู่มือหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ ระยะแรกเริ่มของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558 (2558) ได้กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กพิจารณาจากพัฒนาการของมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาจะมีความสัมพันธ์ ลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ พัฒนาการของเด็กว่า มีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับ ขึ้นและทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโต หรือทฤษฎีพัฒนาการทาง สติปัญญาที่อธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของ ความสามารถขึ้นนั้นก่อน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ศรัณยูฯ ขานหยู (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการเด็กพิการสำหรับผู้ปกครองของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบประเมินพัฒนาการ เด็กพิการสำหรับผู้ปกครองของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีรายการประเมิน พัฒนาการ 6 ทักษะ ได้แก่ ทักษะทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะทางสังคม ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน และทักษะ

ทางสถิติปัญหา และมีเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ คือ ระดับดี ระดับปานกลาง และ ระดับควรเสริม 2) คุณภาพของแบบประเมินพัฒนาการเด็กพิการสำหรับผู้ปกครองของ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 2 คน เป็น 0.92 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญสิตา วงศรี (2560) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพ การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการดำเนินงานตามกระบวนการ 7 กระบวนการ ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การปฏิบัติสูงที่สุด ได้แก่ การประเมินความสามารถ พื้นฐาน รองลงมา คือ การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษาและการส่งต่อ การประเมินความก้าวหน้า การจัดทำแผน การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การให้บริการด้วย กิจกรรมที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด ได้แก่ การนิเทศ ประเมินผล ติดตาม และการส่งต่อ 2) ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น จากสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่จำแนกเป็นเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวม พบว่า มีสภาพการดำเนินงานการให้บริการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันหา คงหอม (2560) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์ การศึกษาพิเศษ เพื่อการประกันคุณภาพภายใน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 4 การจัดทำ หลักสูตร การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการให้บริการผู้เรียนตามภาระหน้าที่ ที่กำหนด มาตรฐานที่ 6 การประกันคุณภาพภายในตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรฐานที่ 5 การส่งเสริมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีพัฒนาการเต็มศักยภาพของ แต่ละบุคคล และมาตรฐานที่ 2 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 2) การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และการมีประสบการณ์การเข้าอบรมเกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนวุฒิการศึกษาประสบการณ์การปฏิบัติงาน ลักษณะ และทำเลที่ตั้งของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตาม มาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 1) บุคลากรมีการสับเปลี่ยนหรือ โยกย้าย ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจ กระบวนการทำงานการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง 2) บุคลากรมีภาระหน้าที่งานอื่น ๆ มากและจำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอ 3) คณะกรรมการ การประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมีหลายชุด การให้แนะนำหรือการตรวจเอกสารแต่ละชุดไม่เหมือนกัน ทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดทำเอกสาร 4) ขาดการมีส่วนร่วม ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การนิเทศติดตามงาน และความต่อเนื่อง และ 5) มีการนำข้อมูล สารสนเทศมาใช้พัฒนาระบบประกันคุณภาพน้อย 4) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตาม มาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย (1) การระดมทุน จ้างครูเพิ่ม และ อาสาสมัครช่วยสอน (2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการ (3) ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนวิเคราะห์สภาพบริบทของศูนย์ฯ จัดสภาพแวดล้อม ผลดีสื่อ ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง (4) จัดทำแผนพัฒนาฯ และแผนปฏิบัติการ และจัดทำวิจัยพัฒนาสถานศึกษา (5) ผู้ปกครองและ คณะกรรมการ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมพัฒนาสถานศึกษา (6) จัดแผนกลยุทธ์และ

เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และอาสาสมัครร่วมกันพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัย เกศรา บัวขาว (2561) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารและการจัดการเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารและการจัดการ ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดเชียงรายในภาพรวม มีสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับดีเยี่ยม ความพึงพอใจของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีต่อการดำเนินการบริหารและการจัดการ ภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีเยี่ยม และผลการดำเนินงานตามแผนงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และ โครงการปีการศึกษา 2560 ของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเชียงราย 4 ฝ่าย ซึ่งได้แก่ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายบริหารงานแผนงานและ งบประมาณ ฝ่ายบริหารงาน วิชาการ และของฝ่ายบริหารงานบุคคลนั้น ในภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยฝ่าย บริหารงาน วิชาการมีผลการดำเนินงานของโครงการในอยู่ในระดับดีเยี่ยม ฝ่ายบริหารงานบุคคล มีผลการ ดำเนินงานของโครงการในอยู่ในระดับดีเยี่ยม ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีผลการดำเนินงานของ โครงการในอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม และฝ่ายบริหารงานแผนงานและงบประมาณ มีผลการ ดำเนินงานของโครงการในอยู่ในระดับดีเยี่ยม ครูจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ในทุกภาคเรียน โดยตำแหน่งข้าราชการ มีการจัดทำแผนสอนเฉพาะ บุคคล มาก ที่สุด ครูมีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนทุกคน 2) เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการศูนย์ การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเชียงราย 4 ด้าน ได้แก่ สัมฤทธิ์ผล ด้านการวิจัยประเมินผลและพัฒนา ด้านการ จัดระบบประกันคุณภาพ และด้านความพึงพอใจ เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารและ การจัดการ ได้แก่ การวางแผนการดำเนินโครงการ การสนับสนุนการดำเนินติดตาม การประเมินผลโครงการบุคลากร งบประมาณ โครงการ การนิเทศ และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปในทางที่ดีขึ้นส่วนเหตุปัจจัย อุดร้งในการดำเนิน โครงการ คือ ยังมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรบ่อย และครูมีภาระงานเยอะ เนื่องจากครูที่เป็น ตำแหน่งพนักงานราชการ ไปบรรจุราชการที่อื่น ผู้ปกครองบางส่วนยังไม่ตระหนักถึง ความสำคัญในการนำพา บุตรหลานเข้ารับบริการด้านการศึกษาพิเศษ 3) ภาพอนาคตในการ จัดการและการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพ ช่วยพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการด้านการดำเนินการภายใน ด้านการเรียนรู้และ พัฒนาการด้านความพึงพอใจของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเชียงราย 4) แนวทาง การ ดำเนินงานการบริหารและการจัดการ พบว่า แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษา ภายในมี 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนา กระบวนการบริหารอย่างมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังจรรยาบรรณที่ดีให้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริม การสร้างแนวทางการ บริหารและการจัดการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแผนงาน โครงการ กิจกรรม ทั้งหมดโดยมีช่วงเวลาในการดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง แต่มีการพัฒนาต่อยอดและยกระดับขึ้นในปีถัดไป เพื่อพัฒนา คุณภาพ การดำเนินงานโครงการให้ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รีศิริพล รวมสุข (2565) สภาพและแนว ทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า งานให้คำปรึกษาแนะแนว และส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ งาน บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) และงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ ส่วนงานส่งเสริม สนับสนุนการ พัฒนาสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด

2.รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่งพบว่า 1) งานส่งเสริม สนับสนุน การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัว และชุมชน ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมเสริมรายได้แก่ผู้พิการและครอบครัว ประสานงานกับหน่วยงานอนามัยชุมชนหรือทางแพทย์เพื่อการบำบัดฟื้นฟู 2) งานบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ต้องวางแผนการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล ประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลในการประเมินพัฒนาการของเด็ก แต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการ ให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวในพื้นที่ห่างไกล 3) งานจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล การส่งบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดการศึกษาและการให้คำปรึกษาปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ จัดตั้งห้องเรียน เจ็บป่วยเรื้อรังเพิ่มตามคำร้องขอของโรงพยาบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ รีศิริพล รวมสุข (2565) สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ผลการวิจัย พบว่า 1 แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 ควรสนับสนุน การช่วยเหลือบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน มีการรายงานอย่างเป็นระบบ และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามผล อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมศักยภาพเด็กพิการตามแผนการ ให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP)

3. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ แห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศรา บัวขาว (2561) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารและการจัดการเพื่อ การประกันคุณภาพ การศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการ ดำเนินงานการบริหารและการจัดการ พบว่าแนวทางการบริหารและ การจัดการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมี 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารอย่างมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการสร้างแนวทางการบริหาร และการจัดการ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริม การสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังจรรยาบรรณที่ดี ให้แก่ผู้บริหาร ครู และ บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแผนงาน โครงการ กิจกรรม ทั้งหมดโดยมีช่วงเวลาในการดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง แต่มีการพัฒนาต่อยอดและยกระดับขึ้นในปีถัดไปเพื่อพัฒนาคุณภาพ การดำเนินงานโครงการให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอจากผลการศึกษา

1.1 สถานศึกษาควรสนับสนุน การช่วยเหลือบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัว และชุมชน มีการรายงาน ผลงานการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนอย่างเป็นระบบและมีการ นิเทศ กำกับ ติดตามผลงานส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน อย่างต่อเนื่อง

1.2 สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ความรู้กับครูพี่เลี้ยง เด็กพิการที่รับผิดชอบเด็กพิการในการจัดทำ แผนบริการโดยครอบครัวและชุมชน (FCSP) และ ส่งเสริมให้ความรู้กับครูพี่เลี้ยงเด็กพิการในการจัดทำแผน ให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมศักยภาพเด็กพิการตาม แผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกับประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการบริการช่วยเหลือเฉพาะ ครอบครัวของครู ในศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

6. เอกสารอ้างอิง

- เกศรา บัวขาว. (2561). การบริหารและการจัดการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐาน การศึกษาของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย
- ในตะวัน กำหอม.(2559).การวิจัยทางการศึกษา.เล่ม 1.โรงพิมพ์ทีคอม.จังหวัดมหาสารคาม.วิทยาลัยทองสุข. กรุงเทพฯ
- ครรชิต กล้วยวงศ์. (2557). เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. เข้าถึงได้จากdrkanchit.com/general_articles/ articles/general_24.html, 5 ธันวาคม 2565.
- คำรณ แจ่มเปีย.(2557). แนวทางการพัฒนาด้านวิชาการของครูในกลุ่มแม่ข่าย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.(การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- คู่มือหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558 (2558).ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
- บุญสิตา วงศรี. (2560). ศึกษาสภาพการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับ เด็กพิการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ. การศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศรัณญา ขานหุย (2559) การพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการเด็กพิการสำหรับผู้ปกครองของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์.สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- ศิริพล รวมสุข. (2565). สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. ใน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหามบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
- ศุทธิณี สุวรรณสร. การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยม เขต 36. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554.
- DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., Many, T. W., & Mattos, M. (2016). **Learning by Doing: A Handbook for Professional Learning Communities at Work (3rd ed.)**. Bloomington, IN: Solution Tree.
- Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education**. New York

พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้ กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี

PATHUMABURI: BUDDHIST TOURISM ROUTES AND ACTIVITIES FOR INTEGRATED
LEARNING LEARNING AREA: SOCIAL STUDIES, RELIGION, AND CULTURE WAT PHAI
RONG WUA SCHOOL, SUPHAN BURI PROVINCE

อมรรตน์ ใจโต ^{*1}, ถนัด ยันต์ทอง ² และ ในตะวัน กำหม่อม ³
Amornrat Jaito ^{*1}, Thanat Yanthong ² and naitawan Kumhom ³

^{*1} คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

^{*1} Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

^{*} E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี 2) การบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ ครู นักเรียน ชาวบ้าน ผู้ที่เคยใช้เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป คือ ประชาชนทั่วไปที่เคยใช้เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัย เชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ (1) อำเภอเมืองสุพรรณบุรีเป็นแหล่งรวมวัดและโบราณสถานสำคัญในสมัยอยุธยา ซึ่งมีเรื่องราวที่สืบเนื่องกันในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-23 (2) อำเภออู่ทอง มีวัดและโบราณสถานสำคัญในสมัยทวารวดี ซึ่งมีเรื่องราวที่สืบเนื่องกันในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-16 (3) เส้นทางท่องเที่ยวสายหลักสมัยอยุธยา ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-23 เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอำเภอเมืองสุพรรณบุรีและพระนครศรีอยุธยา (4) เส้นทางท่องเที่ยวสายหลักสมัยทวารวดี ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-16 เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอำเภออู่ทองและนครปฐม 2) การบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มี 2 ระยะ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ออกแบบและ

จัดทำร่างหลักสูตร 3) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร 4) ทดลองใช้หลักสูตร ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้หลักสูตร
มี 2 ขั้นตอน คือ 5) การประเมินหลักสูตร 6) การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร

คำสำคัญ: พันธุมบุรี; เส้นทางท่องเที่ยวเชิงพุทธ; การบูรณาการการสอน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the routes and activities of Buddhist tourism in Suphanburi Province, and 2) to integrate learning in the social studies, religion, and culture group at Wat Phailom Wu School, Suphanburi Province. The population and targeted samples included: 1) knowledge group, which consisted of individuals with in-depth information about cultural tourism; 2) practitioner group, which included teachers, students, locals, and those who had used the Buddhist tourism routes and activities; and 3) general public group, which consisted of general citizens who had used the Buddhist tourism routes and activities in Suphanburi Province. This research employed qualitative cultural research methods, using tools such as surveys, interviews, observations, focus group meetings, and workshops.

The research findings indicated 1) Buddhist tourism in Suphanburi Province included: (1) Mueang Suphanburi District, which housed significant temples and historical sites from the Ayutthaya period, with stories dating back to the 14th-18th centuries. (2) U Thong District, which had significant temples and historical sites from the Dvaravati period, with stories dating back to the 7th-12th centuries. (3) Main Ayutthaya period tourist routes in the 14th-18th centuries, connecting Mueang Suphanburi District and Phra Nakhon Si Ayutthaya. (4) Main Dvaravati period tourist routes in the 7th-12th centuries, connecting U Thong District and Nakhon Pathom 2) The integration of Buddhist tourism routes and activities in Suphanburi Province into the social studies, religion, and culture group learning at Wat Phailom Wu School consisted of two phases and six steps, Phase 1 Curriculum Development with four steps 1) Study of basic information 2) Design and drafting of the curriculum 3) Preparation of accompanying documents 4) Trial use of the curriculum, Phase 2 Study of curriculum implementation with two steps 5) Curriculum evaluation 6) Curriculum revision and improvement.

Keywords: PathumaBuri; Buddhist Tourism Routes; Teaching integration

1. บทนำ

กระแสของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคคลองค์กรและ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมที่บูรณาการเข้าเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมและ สามารถตอบสนองความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันการสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดภาคีเครือข่ายที่มีความพร้อมมีสิทธิและมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิง

บวกสำหรับชุมชน และ นำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืน กระบวนการที่เปรียบเสมือนหลักคิดวิธีปฏิบัติวิธีการให้คุณค่าและวิถีชีวิต ทั้งหมดของผู้คน ที่ตั้งอยู่บนฐานการมองโลกความจริง การให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน ควรพิจารณาทั้งส่วนที่เป็นบุคคลและส่วนที่เป็น ชุมชน และหากต้องการให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีความเชื่อมโยงและมีความสมดุลใน ด้านต่างๆอย่างเป็นองค์รวม หากการพัฒนาแบบแยกส่วนหรือพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวจะส่งผล เสียหายให้แก่ชุมชน เพราะการแก้ไขปัญหาชนิดหนึ่งอาจเป็นการก่อปัญหาอีกชนิดหนึ่งได้ การพัฒนาไม่ว่าใน รูปแบบใดมักจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของการพัฒนา คือ คนในชุมชนต้องมีศักยภาพในการเรียนรู้และ ชุมชนต้องมีโครงสร้างทางสังคมที่เหมาะสม ที่จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยพลังภายในของ บุคคลและของกลุ่ม หรือองค์กรภายในชุมชนร่วมคิดร่วมทำร่วมเป็นเจ้าของและรับผลประโยชน์ ร่วมกันการ เสริมสร้างพลังอำนาจในระดับบุคคลเป็นเรื่องของการพัฒนาศักยภาพตนเอง ให้มีความเข้มแข็งพอที่จะควบคุม ตนเองจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเอง ประพฤติปฏิบัติจนมีความภาคภูมิใจในตนเองการเสริมสร้างพลังอำนาจในระดับชุมชน จึงเกิดจากการรวมกลุ่ม ของสมาชิกที่มีความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีวิถีชีวิตเดียวกันมีความร่วมมือร่วมใจสร้างประโยชน์และควบคุม สมาชิกในชุมชนที่จะจัดการให้เกิดความเสมอภาค (เสรี พงศ์พิศ.2551)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นมวลประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ของกลุ่มคนในท้องถิ่น ที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตโดยได้รับการถ่ายทอดและเป็นระยะเวลานาน มีลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทยภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการสะสมการเรื้อนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันทุกสาขาวิชา ไม่แยกเป็นวิชาตามแบบเรียนที่เรียนมา แต่เป็นการเชื่อมโยงกันทุกรายวิชา ทั้งที่เป็นเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ การศึกษาและวัฒนธรรม จะผสมกลมกลืนเข้าด้วยกันหมด (อุษา กลิ่นหอม ,2545) ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอด เพราะนอกจากจะเป็นการสืบทอดมรดกทางความรู้ของคนรุ่นก่อนแล้วยังเป็นสิ่งที่หล่อหลอมความรัก ความสามัคคี และความดีทางด้านจิตใจและวัฒนธรรมของชนรุ่นหลังและของสังคมด้วย ในการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (6) กำหนดนโยบายที่ให้ส่งเสริมสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยม อันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น จะมีส่วนช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถประยุกต์คำสอนทางศาสนาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน และช่วยเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมกับยุคสมัย (รุ่ง แก้วแดง.2553) นอกจากนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นยังปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนามาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยนำหลักธรรมคำสอนของศาสนา มาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทำให้คนไทยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประณีตระอบม รักสงบ ใจเย็น มีความอดทน ให้อภัยแก่ผู้ส่ำนึกผิด ดำรงวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย ปกติสุข สร้างความสมดุลระหว่างคนในสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในเรื่องของการยอมรับนับถือ และให้ความสำคัญแก่คน สังคม และธรรมชาติอย่างยิ่ง (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง,2541) นอกจากนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นเครื่องชี้ที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากมายในเรื่องของเปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัย แม้ว่ากาลเวลาจะผ่านไป ความรู้สมัยใหม่ จะหลั่งไหลเข้ามามาก แต่ภูมิปัญญาไทย ก็สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยได้

ดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า หากพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ และบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้จะเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและรักความเป็นไทยได้ ผู้เรียนจะสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพราะอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง วิธีการเรียนรู้จะเสริมสร้างทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อมทั้งถิ่น การทำงานและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นย่อมเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อันส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นมวลประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ของกลุ่มคนที่มีความน่าสนใจหลากหลายด้านซึ่งเกิดประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างยิ่งแต่หากในปัจจุบันการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ที่ได้จากการสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้สภาพจริง จากข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สอบถามและการประชุมปฏิบัติการ ของผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียนผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ พบว่า มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรีมาใช้จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นำการแสดงเพลงพื้นบ้าน เพลงอีแซว ประกอบบทเรียนเรื่องเพลงพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรียนรู้เชื่อมโยงสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น อนุสรณ์ดอนเจดีย์ เป็นอนุสรณ์สถานการกอบกู้เอกราชของไทย การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น วิธีการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าว ยังไม่หลากหลาย ผู้เรียน ไม่เห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรีเท่าที่ควร ผู้เรียนยังไม่มี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรีอย่างจริงจัง ผู้เรียนจึงไม่สามารถนำทักษะการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้นยังไม่พบการวิเคราะห์ สาระเนื้อหาและประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องนำมาใช้จัดการเรียนการสอนและทั้งนี้ ได้พบว่าการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ (ลาวรรณ สุกุลธนาอารีย์, 2560)

พันธุมบุรี หรือจังหวัดสุพรรณบุรีปัจจุบัน ตามประวัติศาสตร์ชาติไทยและประวัติศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา นับได้ว่าเป็นเมืองโบราณคดีที่เก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางภาค ตะวันตกของประเทศไทย มีอายุถึงยุคหินใหม่ ประมาณ 3,500-4,000 ปี สืบต่อเนื่องกันเรื่อยมาจนถึง ยุคสัมฤทธิ์และเหล็กอายุราว 2,500 ปี ล่วงเข้าสู่ยุคสุวรรณภูมิ พุทธ อมรวดี ทวารวดี ศรีวิชัย อุทอง อยุธยา และปัจจุบันนี้โบราณวัตถุ โบราณสถาน ที่พบเป็นประจักษ์พยานบ่งบอกว่าพันธุมบุรี หรือ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองที่เก่าแก่ตามประวัติศาสตร์ความเป็นมา ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ในจังหวัดสุพรรณบุรี (พระครูสิทธิปัญญากร (ธนปญโญ / ศิริ พงษ์), 2564)

จากการศึกษาข้อมูลสำคัญของจังหวัด สุพรรณบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญในประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านพุทธศาสนา ซึ่งมีการบูรณาการการเรียนรู้ผ่านเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธอย่างมีประสิทธิภาพ มีวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง เช่น วัดพระธาตุ วัดราษฎร์บูรณะ ซึ่งมีอายุยาวนานและเป็นศูนย์กลางของการศึกษาและปฏิบัติธรรม การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพุทธที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์พุทธศาสนาและวิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความสำคัญ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธช่วยในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งมีผลต่อชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม ยังผลประโยชน์สูงสุดต่อ การบูรณาการการเรียนรู้ ในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพุทธ ถือเป็น

เครื่องมือในการบูรณาการการเรียนรู้สำหรับนักเรียนและประชาชนทั่วไป ทำให้สามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศาสนาได้อย่างครบถ้วน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2566)

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพกาลปัจจุบัน และชุมชนจะช่วยเสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะที่ดีตาม เป้าหมายการจัดการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพราะอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง วิธีการเรียนรู้จะเสริมสร้างทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จะช่วยเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและรักความเป็นไทย ด้วยความตระหนักในคุณค่าและความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ใน การดำเนินชีวิตประจำวัน และอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรีด้วยความภาคภูมิใจด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรีในครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม 3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน 4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน 5. แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 บริบทชุมชน ศึกษาประวัติชุมชน ภาษา ศิลธรรม จริยธรรม ศาสนาสถาน แหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม อาหารการกิน การแต่งกาย ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ

1.2 การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี อันได้แก่ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา เส้นทางและ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม ศึกษาองค์ความรู้ทางสังคม ที่มีความหลากหลายปรากฏอยู่ใน แต่ละด้าน เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

1.4 บุคลากรการสอน ขอค้นพบนำไปบูรณาการ ขั้นตอนที่ 1 สรุปรวข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การประเมินหลักสูตร ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร

2. วิธีวิจัย การวิจัยเรื่อง พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่มและนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

3. ระยะเวลาวิจัย ในการวิจัยเรื่องพันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ มิถุนายน 2567 ถึง มีนาคม 2568

4. พื้นที่วิจัย พื้นที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับ พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา คือพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ประชากร: จังหวัดสุพรรณบุรีจังหวัดสุพรรณบุรี

5.2 กลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจำนวน 10 คน ปรมาจารย์ท้องถิ่น ผู้อาวุโสหรือผู้มีความรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ พระ ผู้ประจำท้องถิ่นที่เป็นที่นับถือของชุมชน ครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียน นักวิชาการอิสระ ผู้นำชุมชนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

5.2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ครู นักเรียน ชาวบ้านผู้ที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางที่ 1 ผู้ที่อาศัยชุมชน จำนวน 30 คน

5.2.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยเข้ามาท่องเที่ยวหรือจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non- Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม. 2559 : 53-56)

1.1 แบบสำรวจ (Survey) แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลฉบับที่กโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆดังนี้ 1) สำรวจสภาพพื้นที่ 2) สำรวจเส้นทางการเดินทาง 3) สำรวจวิถีชีวิตชาวบ้าน 4) สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ 5) สำรวจพื้นที่การท่องเที่ยวทางบก 6) สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้

นี้ผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านทั่วไป นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สอบถามจากหน่วยงานทางราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 2 แบบดังนี้ 1.2.1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม ปรับปรุงจาก พรรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ (2560) และ พัชรี ทองเรือง (2560) และ ลาวรรณ สกฤตกรณาอารีย์ (2560) โดยการใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณี หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณีที่ปฏิบัติกันสืบต่อมา แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อย่างอื่น 1.2.2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จากผู้รู้ (Key Informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับ พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถาม ข้อมูลรายละเอียดต่างๆดังนี้ 1) ประวัติชุมชนในอดีต และสภาพปัจจุบันของชุมชน 2) วิถีชีวิต 3) ภาษา 4) ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม 5) ศิลธรรม จริยธรรม 6) สุนทรียศาสตร์ 7) อาหารการกิน 8) การแต่งกาย 9) ความรู้ทักษะอาชีพ

1.3 แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้ 1.3.1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชน โดยร่วมทำกิจกรรม สังเกต เกี่ยวกับบริบททางด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปกระทำข้อมูลต่อไป 1.3.2) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่ภายนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นใบงานประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่นๆ

1.5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5-10 คน ในประชุม เชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จาก การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่นๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอนคือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึดหลัก “องค์รวม” (Holistic) ตามแนวคิดของงามพิศ สัตย์สงวน (2539 : 53-55 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559 : 53-56) ดังนั้นผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) ประมาณ 6 เดือน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. แบบสำรวจ ผู้วิจัยขอความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีแบบสัมภาษณ์และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วีดิโอ บันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอ ที่ทำการศึกษ จำนวน 2 คน (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ชุด แต่ละชุดใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่มคือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล 2) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interviews) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interviews) เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมาย โดยใช้ทฤษฎี

3. แบบสังเกต ผู้วิจัยสังเกตการจัดงานประเพณี ตามแบบสังเกต 2 รูปแบบดังนี้ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ผู้วิจัยได้เข้าไปพักอาศัยอยู่ในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน สังเกต ซักถามข้อมูลที่ต้องการจดบันทึกโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็นนักวิจัย 2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Participant and Non - participant Observation) ผู้วิจัยทำการสังเกตกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านแล้วจดบันทึกข้อมูลที่พบโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่ พื้นที่ที่ทำการศึกษาและเป็นพื้นที่ ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและนักท้องถิ่น มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มกับคนชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ พันธุมบุรี : เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้แบบบันทึกเสียง วีดิโอบันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดทำข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลจากเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูล การสังเกต 1) การบันทึกข้อมูลใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่มและการจดบันทึกลงในสมุดบันทึกและกล้องถ่ายรูป

ในการบันทึกภาพที่เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวชุมชน(ในตะวัน กำหม่อม. 2559 : 53-56)
2) นำข้อมูลในแต่ละวันมาสรุปและจัดหมวดหมู่ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยและตาม ความมุ่งหมายของการวิจัย 3) ข้อมูลเพิ่มเติมในเทปที่บันทึกเสียงมาในแต่ละวันก็จะถอดเทปบันทึกเสียงเพื่อเติมเต็มเนื้อหาหรือข้อมูลที่ขาดหายไปจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตและจดบันทึกให้ครบถ้วน ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจดบันทึก การอัดเทป และการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Inductio) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (ในตะวัน กำหม่อม. 2559 : 53-56) (1) การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาพัฒนาตลอดทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและชนบประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี เพื่อมาอธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆ ในการวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลงานวิจัยนั้น หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้วและเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการ พิจารณาและวิพากษ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเสนอต่อที่ประชุมของกลุ่มและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ทราบ ในการพิจารณาตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องตามกรอบแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบบางขั้นตอนของการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้แบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4. ผลการวิจัย

1. เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้ 1) อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัดและแหล่งโบราณสถานสมัยอยุธยาจำนวนมาก (เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดพระรูป วัดป่าไผ่ ไหล่ย์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี เมืองเก่าสุพรรณบุรี) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวัดและโบราณสถานในพระนครศรีอยุธยา กล่าวคือมีเรื่องราวที่สืบเนื่องสัมพันธ์กัน และอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-23 ร่วมกัน 2) อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัดและแหล่งโบราณสถานสมัยทวารวดีจำนวนมาก (เช่น พระพุทธรูปบุษย์ศิริศรีสุวรรณภูมิ วัดเขาพระศรีสรรเพชญ วัดเขาดีสลัก พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอู่ทอง เมืองโบราณอู่ทอง) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวัด

และโบราณสถานในเมืองนครปฐม กล่าวคือมีเรื่องราวที่สืบเนื่องสัมพันธ์กันและอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-16 ร่วมกัน 3) หากเป็นเส้นทางพระพุทธศาสนาในสมัยอยุธยาช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-23 ก็ควรกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวสายหลักจากวัดและแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองสุพรรณบุรีให้เชื่อมโยงกับวัดและแหล่งท่องเที่ยวในพระนครศรีอยุธยา เป็นต้นนี้ (1) กษัตริย์จากเมืองสุพรรณภูมิไปสู่พระนครศรีอยุธยา (วัดป่าเลไลยก์ วัดพระรูป) (2) พระบรมธาตุจากลังกา มาถึงพระนครศรีอยุธยาและสุพรรณภูมิ (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ) (3) พุทธศิลป์จากอินเดีย/ลังกา มาถึงเมืองสุพรรณภูมิ (วัดป่าเลไลยก์ วัดพระรูป) 4) หากเป็นเส้นทางพระพุทธศาสนาในสมัยทวารวดีช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-16 ก็ควรกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวหลักจากวัดและแหล่งท่องเที่ยวในอำเภออู่ทอง โดยเชื่อมโยงกับวัดและแหล่งท่องเที่ยวในนครปฐม เป็นต้นนี้ (1) ความเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาจากเมืองอู่ทองโบราณไปสู่เมืองนครปฐม (พระพุทธรูปบุษย์ศรีสุวรรณภูมิ วัดเขาพระศรีสรรเพชญ์ วัดเขาคีรีหลวง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง เมืองโบราณอู่ทอง) (2) พุทธศิลป์จากอินเดีย/ลังกา มาถึงเมืองอู่ทอง และไปสู่เมืองนครปฐม (วัดเขาพระศรีสรรเพชญ์ วัดเขาคีรีหลวง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง เมืองโบราณอู่ทอง)

2. การบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต และรักความเป็นไทย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร มี 4 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ สอบถามและประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้เกี่ยวข้องได้แก่บุคลากรทางการศึกษา ภูมิปัญญาในท้องถิ่น และประชาชนชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานความต้องการ ความจำเป็น และสภาพจริง เรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญา เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ ทั้งและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องการเดินทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในประเด็นความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความเหมาะสมของระดับชั้นที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอน สาระเนื้อหาและประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาไปใช้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร

2) ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบจัดทำร่างหลักสูตรเป็นการกำหนดร่างหลักสูตร บูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและรักความเป็นไทย ซึ่งร่างหลักสูตรมีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตรคำอธิบายรายวิชา เนื้อหาสาระและประสบการณ์ โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 5 คน ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร ตรวจสอบ แล้วแก้ไขหลักสูตรตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

3) ขั้นตอนที่ 3 จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการสอน และเครื่องมือประเมินผลหลักสูตรได้แก่ แบบประเมินการใช้ทักษะชีวิต แบบประเมินคุณลักษณะรักความเป็นไทย และแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ ผู้เชี่ยวชาญด้าน

การวัดผลและประเมินผล ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร แล้วปรับปรุงเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อให้เอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

4) ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร ได้นำร่างหลักสูตรบูรณาการการบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต และรักความเป็นไทย ไปทดลองใช้กับนักเรียนของโรงเรียน นำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเป็นข้อมูลนำไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรบูรณาการการบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต และรักความเป็นไทย

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้หลักสูตร มี 2 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 5 การประเมินหลักสูตร เพื่อหาคุณภาพหลักสูตร

2) ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร การตรวจสอบผลการทดลองใช้หลักสูตร จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ การใช้ทักษะชีวิตและคุณลักษณะรักความเป็นไทย มาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรบูรณาการการบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต และรักความเป็นไทย ให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ 1) อำเภอเมืองสุพรรณบุรีเป็นแหล่งรวมวัดและโบราณสถานสำคัญในสมัยอยุธยา เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดพระรูป วัดป่าเลไลยก์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี เมืองเก่าสุพรรณบุรี โบราณสถานเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับวัดและโบราณสถานในพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีเรื่องราวที่สืบเนื่องกันในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-23 2) อำเภออู่ทองมีวัดและโบราณสถานสำคัญในสมัยทวารวดี เช่น พระพุทธรูปปุษย์คีรีศรีสุวรรณภูมิ วัดเขาพระศรีสรรเพชญ์ วัดเขาดีสลัก พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง เมืองโบราณอู่ทอง โบราณสถานเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับวัดและโบราณสถานในเมืองนครปฐม ซึ่งมีเรื่องราวที่สืบเนื่องกันในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-16 3) เส้นทางการท่องเที่ยวสายหลักสมัยอยุธยา: ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-23 เส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอำเภอเมืองสุพรรณบุรีและพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ (1) ภาษีศรัทธาจากเมืองสุพรรณภูมิไปสู่พระนครศรีอยุธยา (วัดป่าเลไลยก์, วัดพระรูป) (2) พระบรมธาตุจากลังกามาถึงพระนครศรีอยุธยาและสุพรรณภูมิ (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ) (3) พุทธศิลป์จากอินเดีย/ลังกามาถึงเมืองสุพรรณภูมิ (วัดป่าเลไลยก์, วัดพระรูป) (4) เส้นทางท่องเที่ยวสายหลักสมัยทวารวดี ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-16 เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอำเภออู่ทองและนครปฐม ได้แก่ (1) ความเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาจากเมืองอู่ทองโบราณไปสู่เมืองนครปฐม (พระพุทธรูปปุษย์คีรีศรีสุวรรณภูมิ, วัดเขาพระศรีสรรเพชญ์, วัดเขาดีสลัก, พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง, เมืองโบราณอู่ทอง) (2) พุทธศิลป์จากอินเดีย/ลังกามาถึงเมืองอู่ทอง และไปสู่เมืองนครปฐม (วัดเขาพระศรีสรรเพชญ์, วัดเขาดีสลัก, พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง, เมืองโบราณอู่ทอง) สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรภิญญา สิงห์คำ (2565) วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทางหลัก โดยผู้วิจัยเลือกเส้นทางที่ 1 คือวัดศรีชุม->วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร->คุ้มเจ้าหลวง->เมืองแพร่->ศาลหลักเมืองแพร่->คุ้มวิชัยราชา คุ้มโบราณตำนานเมืองแพร่->พิพิธภัณฑการป่าไม้เมืองแพร่->วัดพระนอน->บ้านวงศ์บุรี ->วัดหลวง->วัดหัวข่วง->วัดจอมสวรรค์->พิพิธภัณฑเสรีไทย->วัดสระบ่อแก้ว->วัดศรี ซึ่ง

มีประเพณีและขนบธรรมเนียมที่เป็นเอกลักษณ์ มีสภาพแวดล้อมในพื้นที่ให้มีความโดดเด่น ตามสภาพภูมิทัศน์ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้นๆ มีการสนับสนุนกิจกรรม การท่องเที่ยว ตามแบบวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของคนแพร่ เช่น กาดกองเก่า ถนนคนเดินเมืองแพร่ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชน เช่น หัตถกรรมเครื่องเงิน เครื่องทองกับการทำมะขามแก้วของชุมชนบ้านพระนอน การทำผ้าหม้อฮ่อมของชุมชนบ้านทุ่งโฮ้ง มีการจัดในรูปแบบสาธิตและทดลองการทำอาหารท้องถิ่น เช่น ขนมจีนน้ำหมูเมืองแพร่ ลาบเมืองแพร่ และยังสามารถเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ วรันันท์ ฉายรัตน์(2564) “การท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเพื่อบูรณาการการรสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) เส้นทางเศรษฐกิจ EEC เยี่ยมชมการเกษตรสุขภาพที่บ้านค่าย และนิคมพัฒนา ชิมสินค้า OTOP เช่น "หมูเส้นอารมณ์ดี" และเยี่ยมชมวิถีชีวิตการเก็บหมาก 2) เส้นทางวิถีชาวเล สัมผัสวิถีชาวประมงที่บ้านฉาง, เมือง และแกลง ชมการทำ "มันห่านาที่ทอดกรอบ" และสินค้า OTOP "น้ำยาซักผ้าจากเอนไซม์สับปะรด" 3) เส้นทางอารยธรรมธรรมชาติ: ชมป่าชายเลนและสะพานรักษ์แสมที่เขาสะเมมา ชิม "ขนมมันนวล" และชมทัศนียภาพที่ทุ่งโปรงทอง.ท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยพรรณ ทองจับ(2564) ประเพณีชักพระ: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูล ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณี ชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูล ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ของ โรงเรียนบ้านคลองขุด พร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และสร้างขวัญ กำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญจิรศม์ ทิพย์บุญทรัพย์ (2562) การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร นำมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง

2. การบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 ระยะ 6 ขั้นตอน คือ

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย สัมภาษณ์ สอบถาม และประชุมเชิงปฏิบัติการกับบุคลากรทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประชาชนชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ 2) ออกแบบและจัดทำร่างหลักสูตร ประกอบด้วย กำหนดร่างหลักสูตรบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธสุพรรณบุรี มีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาสาระและประสบการณ์ โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล 3) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย รวมถึงแผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการสอน และเครื่องมือประเมินผลหลักสูตร เช่น แบบประเมินการใช้ทักษะชีวิตและ

คุณลักษณะรักความเป็นไทย 4) ทดลองใช้หลักสูตร ประกอบด้วย ทดลองใช้ร่างหลักสูตรกับนักเรียนและนำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตร

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ 5) การประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย ประเมินคุณภาพหลักสูตรเพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน 6) การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร ประกอบด้วย ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรจากผลการทดลองใช้ เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Young, H.P., Sheriff, A. and Naeger, S. (2009). ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นแนวทางเรียนรู้แบบธรรมชาติและค่อย ๆ พัฒนาการเรียนรู้ขึ้นไป อย่างเป็นขั้นตอนคือการวางแผน การดำเนินการและการทบทวน มีการอธิบายอย่างมีเหตุผลถูกต้องแม่นยำและ การสอนที่เป็นขั้นตอนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจง่าย ชำนาญและมีทัศนคติที่ดีในการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งครูสามารถเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนได้สนับสนุนด้านวัฒนธรรมซึ่งส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และใช้ความรู้ร่วมกัน มากกว่าการเน้นที่เทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภิญญา สิงห์คำ (2565) วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ผลการวิจัยพบว่า 2) การบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ได้ทำการบูรณาการในรายวิชาการหัตถ 20000-1501 วิชา หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วย ศิลปวัฒนธรรมไทย เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย โดยใช้เส้นทางที่ 1 ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1)ตั้งคณะกรรมการระดับสถานศึกษา 2)วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ที่สถานศึกษาศึกษากำหนด 3)วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ 4)ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย 5)จัดทำสาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ของสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยใบงาน และการศึกษาศถานที่จริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรนนท์ ฉายารัตน์(2564)“การท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเพื่อบูรณาการการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2 โดยใช้เส้นทางที่ 1 “ท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC” พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ณ อำเภอบ้านค่าย และอำเภอนิคมพัฒนา เยี่ยมชมโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขภาพธรรมชาติ ณ โรงเรียนวิบูลวิทยา ชม Unseen แห่งบ้านตาขัน “บ่อปลา นาผักบุ้ง ทุ่งลูลอย เกษตรพอเพียง” แวะสวนสุขภาพผักไฮโดรโปนิคส์ที่หมู่บ้านซากอ้อย ชิมสินค้า OTOP “หมูเส้นอารมณ์ดี” และ “น้ำพริกหมูขี้ต” ที่ศูนย์ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนหมู่บ้านซากอ้อยปิดท้ายด้วยการนั่งสามล้อไปดูวิถีชีวิตการป็นเก็บหมากของชาวบ้านอำเภอบ้านค่าย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1)คณะกรรมการระดับสถานศึกษา 2)วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด 3)วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ ความสำคัญ 4)ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็น ข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 5)จัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนโดยอาศัย ใบงาน การจัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยพรรณ ทองจับ(2564)ประเพณีชักพระ:การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การบูรณาการประเพณี ชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนัก และเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ 4) ตีความ ประเมิน หลักฐาน 5) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง และยังสามารถเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ จิรชพรรณ ขาญช่าง (2563) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง: การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นแนวทางสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนจากการเรียนการสอนแบบบรรยายสู่การปฏิบัติกล่าวคือ ผู้เรียนจะได้รับการเรียนการสอน แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ผ่านการผสมผสานเนื้อหา สาระภายในศาสตร์หรือสาขาวิชาหรือผสมผสานเนื้อหา ระหว่างศาสตร์ เน้นกระบวนการ เรียนรู้มากกว่าผลผลิต เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและพัฒนาการคิด การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับคนอื่น สนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียน การสอนตาม แนวนี้ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของแต่ละวิชาที่มีต่อกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการคิดเชื่อมโยง เช่น การใช้ ความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เนื้อหาต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตจริง การคิด วิเคราะห์การใช้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ โดยการขยายแนวคิดเดิมไปสู่แนวคิดใหม่ ถือเป็นทักษะการคิดขั้นสูง นอกจากนี้การจัด การเรียนการสอนแบบบูรณาการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนในกลุ่มสาระ ต่างๆ ให้หันหน้าเข้าหากันเพื่อร่วมกันพัฒนาแผนการสอน เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย และ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ ผู้เรียนและประเทศชาติสืบไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญธิรัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์ (2562) การอนุรักษ์ และสืบสานประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชา ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับว้าง ผลการวิจัยพบว่า ผลการส่งเสริมการเรียนการสอนด้วย องค์ความรู้ใหม่ เรื่อง ประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มาจัดการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับว้าง โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดประเด็นศึกษา 2) การรวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ การตีความ และประเมินหลักฐาน 4) การ สรุปและเชื่อมโยงข้อเท็จจริง จากการศึกษาหลักฐานต่างๆ ผู้ศึกษาจะพบว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 5) การนำเสนอ ข้อเท็จจริง จากการตรวจสอบงานนักเรียนการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในห้องเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดี สามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 ที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และยังสามารถเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) หลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย (ก) หลักการของหลักสูตร (ข) เป้าหมายของหลักสูตร (ค) คำอธิบายรายวิชา (ง) โครงสร้างหลักสูตร (จ) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (ฉ) กิจกรรมการเรียนการสอน (ช) สื่อการเรียนและแหล่งการเรียนรู้ และ(ซ) การวัดและประเมินผลผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสาร ประกอบหลักสูตร พบว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับมาก และมีความสอดคล้อง กัน ทุกองค์ประกอบ และ (2) การศึกษาผลการใช้หลักสูตรพบว่า หลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต และรักความเป็นไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลดังนี้ (2.1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01(2.2) นักเรียนมีการใช้ทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2.3) นักเรียนมีคุณลักษณะรักความเป็นไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 สถานศึกษาควรเตรียมความพร้อมครูให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการนำหลักสูตรสู่การสอน โดยศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร โดยตลอดแนวย่างครบถ้วน ได้แก่หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาสาระและประสบการณ์โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล พร้อมทั้งรายละเอียดการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรบูรณาการเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อการบูรณาการการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดโสมนัส จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นเรียนรู้ขั้นอนุรักษภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ และขั้นประเมินผล และวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลายได้แก่ วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการกลุ่ม และการอภิปรายครูผู้สอนควรศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน

1.3 การกำหนดการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงเพื่อความชัดเจน ในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลกิจกรรมรายชั่วโมง

1.4 การสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูควรประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนรวมทั้งสำรวจความสนใจผู้เรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา จัดทำเพื่อให้การเรียนรู้โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความหมายต่อผู้เรียนและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้ในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยที่สามารถตอบสนองงานระดับชุมชนนั้นจะขาดไม่ได้คือการศึกษา เชิงลึก เข้าชุมชนสร้างความเชื่อให้กับคนในชุมชน ศึกษาเชิงกว้างถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องของชุมชนให้รู้จริงเกี่ยวกับชุมชนและงานวิจัยนั้นเพื่อใช้เป็นงานวิจัยในชั้นเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในหลากหลายมิติ เช่น เส้นทางท่องเที่ยววัดเส้นทางเยี่ยมชมวิถีชีวิตของท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้เกิดความหลากหลายเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนเพิ่มในสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2.3 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนทั้งจังหวัดอื่น

2.4 ควรมีการศึกษาแบบองค์รวม ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม เพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ยุคโลกาภิวัตน์

6. เอกสารอ้างอิง

- ขวัญจิรัศม์ ทิพย์บุญทรัพย์ (2562) การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม, วิทยาลัยทองสุข
- จิรัชพรณ ชาญช่าง. (2563). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดขั้นสูง: การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 48(3), 78-89.
- จิรัชญญา สิงห์คำ (2565) วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม, วิทยาลัยทองสุข
- ในตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข
- พรรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ. (2560). แนวทางในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเมืองแพร่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พระครูสิทธิปัญญากร (ชนปญโญ/ศิริพฤกษ์), (2564) พันธุมบุรี: พระพุทธศาสนาในสุพรรณบุรี, วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2564
- พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. (2541), “ภูมิปัญญาศึกษา” ปฏิรูปการศึกษา. 1(3):28-31.
- พัชรี ทองเรือง. (2560). รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน The Community Model for Sustainable Learning. Gradute School, Surattthani Rajabhat University
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). ปฏิวัติการศึกษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ฤทัยพรรณ ทองจับ (2564) ประเพณีชักพระ: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม, วิทยาลัยทองสุข
- ลาวรรณ สกลกรุณาอารีย์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและรักความเป็นไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (ดุษฎีนิพนธ์ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วรนนท์ ฉายรัตน์ (2564) “การท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และเพื่อบูรณาการการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม, วิทยาลัยทองสุข
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2566). คู่มือการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- เสรี พงศ์พิศ (2551). แนวคิดแนวปฏิบัติยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ

อุษา กลิ่นหอม. (2545) การศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานในการใช้สมุนไพรกับสัตว์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม:
มหาสารคาม

Young, H.P., Sheriff, A. and Naeger, S. (2009). **A Bottom-up Definition of Self-sufficiency: Voices from Low-income Jobseekers.** Qualitative Social Work. 8(3): 357-376.

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา
: กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

THE DEVELOPMENT OF A PARTICIPATORY MODEL TO ENHANCE THE QUALITY OF
VOCATIONAL EDUCATION MANAGEMENT: A CASE STUDY OF CHONBURI
VOCATIONAL COLLEGE

พิรุฬห์ วิริยะประกอบ ^{*1}, ชาต แสงศรีเรือง ²
Piroon Wiriyaaparakob ^{*1}, Chad Saengsrirueang ²

^{*1} วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี
² วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี
^{*1} Chonburi Vocational College
² Chonburi Vocational College
* phiroon.w1234@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี” มีวัตถุประสงค์ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี และ 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา ข้อมุลเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบประชุมเชิงปฏิบัติการใช้การพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs)

ผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ R1 สามารถสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนารูปแบบตามองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 เครือข่ายพันธมิตร (Key Partnership) องค์ประกอบหลักที่ 2 ทรัพยากรหลัก (Key Resources) องค์ประกอบหลักที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ (Key Activities) องค์ประกอบหลักที่ 4 เพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน (Value Propositions) และองค์ประกอบหลักที่ 5 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (Monitoring) และผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ D1 รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการมีส่วนร่วม; การจัดการอาชีวศึกษา; การยกระดับคุณภาพ

ABSTRACT

This research is part of a study entitled “A Development Model for Participatory Management to Enhance the Quality of Vocational Education Management: A Case Study of Chonburi Vocational College.” The objectives of the study were: (1) to investigate the current conditions, problems, and needs of participatory management to enhance the quality of vocational education at Chonburi Vocational College; and (2) to develop a participatory management model to improve the quality of vocational education management at the college. This research employed a research and development (R&D) methodology. Qualitative data were collected through semi-structured interviews and workshop templates, and were analyzed using content analysis. Quantitative data were collected through questionnaires and analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, standard deviation, and modified priority needs index (PNI_{modified}).

The findings from phase R1 revealed that the participatory management model could be synthesized into five key processes: (1) Key Partnership, (2) Key Resources, (3) Key Activities, (4) Value Propositions, and (5) Monitoring. In phase D1, the findings showed that the developed participatory management model to enhance the quality of vocational education at Chonburi Vocational College was rated at the highest level of appropriateness in terms of its structure, feasibility, contextual relevance, and practical benefit.

Keywords: Participatory Model; Vocational Education Management; Quality Enhancement

1. บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มิติที่ 4 ปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ได้กำหนดจุดหมายที่ 12 โดยมุ่งเน้นให้ “ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต” ผ่านการสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ และเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ เช่น ทักษะดิจิทัล (Digital Skills) แผนดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (3Rs-8Cs) โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะสำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูง และยังให้ความสำคัญกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และการจัดการอาชีวศึกษานั้น มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งมุ่งเน้นให้ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง และสามารถตอบโจทย์การพัฒนาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาทักษะตลอดชีวิต

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังคงมีข้อจำกัดหลายประการที่เกี่ยวกับการขาดความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของระบบอาชีวศึกษาและศักยภาพในการผลิตบุคลากรที่มีทักษะสูงให้กับ

ภาคอุตสาหกรรม หนึ่งในปัญหาสำคัญของอาชีวศึกษาคือความร่วมมือที่จำกัดระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ส่งผลให้หลักสูตรการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และนักศึกษาขาดประสบการณ์จากการทำงานจริง (OECD, 2020). ความร่วมมือที่มีอยู่มักเป็นเพียงลักษณะชั่วคราว เช่น โครงการฝึกงานระยะสั้น แต่ขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบในระยะยาว (UNESCO, 2021) แม้ว่าภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาอาชีวศึกษา แต่ยังขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสังคมในการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา (World Bank, 2019) นอกจากนี้ ระบบการสนับสนุนงบประมาณยังมีข้อจำกัด ทำให้การพัฒนาโครงการความร่วมมือในอาชีวศึกษาต้องเผชิญกับอุปสรรคในการดำเนินงาน (National Economic and Social Development Council, 2022) การขาดความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างภาคอุตสาหกรรมและสถานศึกษาส่งผลให้หลักสูตรอาชีวศึกษาไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของตลาดแรงงานได้ (Creswell, 2018). ส่งผลให้นักศึกษาขาดทักษะที่เป็นที่ต้องการ เช่น ทักษะดิจิทัล (Digital Skills) และทักษะทางเทคนิคขั้นสูงที่จำเป็นต่อการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (Schwab, 2016) และในหลายพื้นที่ การพัฒนาอาชีวศึกษายังคงถูกจำกัดให้อยู่ในระดับของสถานศึกษาเอง โดยขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนากำลังคนให้ตรงกับบริบทของพื้นที่ (UNESCO, 2021). การพัฒนาอาชีวศึกษาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ไม่เพียงแต่ภาคอุตสาหกรรม แต่รวมถึงชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชนด้วย (World Bank, 2019)

วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เป็นหนึ่งในสถานศึกษาที่พบปัญหาการขาดความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการอาชีวศึกษาเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของการเรียนการสอนและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน (แผนพัฒนาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ปี พ.ศ. 2567 – 2571, 2567) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี” ซึ่งการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี” และในบทความนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี และ 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยสังเคราะห์สาระสำคัญได้ดังนี้ 1) ทฤษฎีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participative Management Theory) มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีบทบาทในการบริหารจัดการองค์กรอย่างรอบด้าน โดยมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางการบริหารที่มุ่งสร้างความผูกพันและความร่วมมือภายในองค์กรอย่างยั่งยืน (Likert, 1967; Yukl, 2013) 2) ทฤษฎีการพัฒนาองค์กร (Organization Development Theory) เป็นกระบวนการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและมีแผน โดยใช้ข้อมูลจริง การมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อยกระดับประสิทธิภาพขององค์กร โดยเฉพาะด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก และการพัฒนา

บุคลากร (French & Bell, 1999; Burke, 2017) 3) ทฤษฎี Business Model Canvas (BMC) เป็นแนวคิดทางธุรกิจที่นำมาใช้ในการวางโครงสร้างของรูปแบบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ โดยในการศึกษานี้ได้นำ 5 องค์ประกอบสำคัญมาปรับใช้ ได้แก่ Key Partnership Key Resources Key Activities Value Propositions Monitoring (เทียบกับ Revenue/Key Metrics) (Osterwalder & Pigneur, 2010) 4) ทฤษฎีความต้องการจำเป็น (Needs Theory) ใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยวัดช่องว่างระหว่าง “สภาพที่เป็นอยู่” กับ “สภาพที่พึงประสงค์” ซึ่งนำมาสู่การจัดลำดับความจำเป็นในการพัฒนาอย่างมีทิศทาง (Kaufman & Guerra-Lopez, 2013; Witkin & Altschuld, 1995) 5) แนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์บริบทของวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยพิจารณา จุดแข็ง (Strengths), จุดอ่อน (Weaknesses), โอกาส (Opportunities), และอุปสรรค (Threats) เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวางแผนกลยุทธ์ (Gürel & Tat, 2017) 6) ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) เป็นแนวคิดที่มององค์การเป็นระบบประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่สัมพันธ์กัน ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบรูปแบบที่มีความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายทุกส่วนเพื่อบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพและ (Von Bertalanffy, 1968; Banathy, 1992) 7) การยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยแนวคิดเรื่อง สมรรถนะวิชาชีพ (Competency-Based), การจัดการศึกษาแบบทวิภาคี (Dual System), การบูรณาการกับชุมชน และการพัฒนาอาชีวศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้อาชีวศึกษาตอบโจทย์ทั้งตลาดแรงงานและการพัฒนาท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562; เกรียงศักดิ์, 2563)

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี” เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประเด็น ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี โดยกำหนดวิธีวิจัย ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ R1 : ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี โดยมีวิธีวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

R1.1 การศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในระยะนี้ได้ดำเนินการศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา ตลอดจนศึกษาบริบทของวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นหลัก เครื่องมือในการวิจัย แบบบันทึกข้อมูล (Data Record Form) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้า การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลากหลายประเภท วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

R1.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และ 2) คณะกรรมการบริหาร

สถานศึกษา จำนวน 20 คน เครื่องมือในการวิจัย แม่แบบประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Template) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อระดมความคิดเห็นและสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวคิด และข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้เข้าร่วม เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ตีความข้อมูลเชิงลึก และสังเคราะห์ประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนที่สะท้อน จุดอ่อนหรือข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมในปัจจุบัน ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้จะถูกนำไปใช้ในการพัฒนา แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้ศึกษาสภาพปัญหาในการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ในลำดับถัดไป

R1.3 ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี 2) คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 4) ผู้ปกครองของนักศึกษา 5) ผู้แทนจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง 6) หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง 7) ศิษย์เก่า ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับกลุ่มที่ 1) 2) 5) 6) และ 7) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) สำหรับกลุ่มที่ 3) และ 4) เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มนักศึกษาและผู้ปกครองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถาม (Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามออนไลน์ให้แก่กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิเคราะห์จะถูกนำไปคัดเลือกประเด็นปัญหาที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแบบสอบถามสำหรับการศึกษาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ด้านการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ในลำดับถัดไป

R1.4 ศึกษาความต้องการจำเป็นด้านการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นชุดเดียวกับระยะ R1.3 ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจาก 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม หน่วยงานภาครัฐ และศิษย์เก่า โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามที่ได้ดำเนินการไว้ก่อนหน้านี้ เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสอบถามเกี่ยวกับศึกษาความต้องการจำเป็นด้านการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามออนไลน์ให้แก่กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs)

$$PNImodified = \frac{I-D}{D} \quad (1)$$

I = ค่าเฉลี่ยของ ความต้องการในอนาคต (Expected/Ideal Need)

D = ค่าเฉลี่ยของ สภาพปัจจุบัน (Current Performance)

และนำข้อมูลที่ได้มาคัดเลือกความต้องการจำเป็นด้านการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างศึกษาแนวทางรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา ในลำดับถัดไป

R1.5 ศึกษาแนวทางรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา จำนวน 10 คน ซึ่งถูกคัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน 3) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ในการสอนและพัฒนารูปแบบอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน 4) ผู้แทนจากสถานประกอบการที่มีความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรีอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 2 คน 5) ผู้แทนจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) จำนวน 1 คน 6) ผู้แทนจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน จำนวน 1 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้แนวคำถามตามแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาไว้ล่วงหน้า พร้อมทั้งมีการบันทึกและถอดความอย่างเป็นระบบ เพื่อรักษาความถูกต้องของข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสังเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเน้นการตีความเชิงคุณภาพ เพื่อจัดกลุ่มแนวคิด และสรุปเป็นแนวทางเบื้องต้นของรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

ระยะที่ D1 : พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี โดยมีวิธีวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

D1.1 ยกร่างรูปแบบ ผู้วิจัยนำข้อมูลระยะ R1.5 ยกร่างการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพ ในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

D1.2 ยืนยันรูปแบบ ผู้วิจัยได้กำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา จำนวน 9 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษามีรายละเอียดดังนี้ 1) ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออก จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน 3) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ในการสอนและการพัฒนารูปแบบอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน และ 4) เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่มีประสบการณ์การทำงาน อย่างน้อย 3 ปี จำนวน 2 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยอ้างอิงจากองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบที่ได้ในระยะ D1.1 โดยแบบประเมินประกอบด้วยรายการคำถามที่วัด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบ 2) ความสอดคล้องของแนวคิด 3) ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และ 4) ความเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยผู้ประเมินให้คะแนนใน

ระดับประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบประเมินให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 ท่าน และดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ พร้อมจัดเก็บข้อมูลตามหลัก จริยธรรมการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

D1.3 ปรับปรุงและสร้างรูปแบบที่สมบูรณ์ โดยนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และ ปรับปรุงเป็นและสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา: กรณีศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เพื่อที่จะนำไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ในระยะเวลาที่ R2 ในการวิจัยครั้งต่อไป

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ระยะเวลาที่ R1 : ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการแบบมี ส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัย R1.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า จุดอ่อนหรือข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมในปัจจุบัน คือ 1) ความร่วมมือกับสถานประกอบการขาดการวางแผนร่วมกันระยะยาว สถานประกอบการบางแห่งเข้าร่วมเพียงใน ระยะฝึกงาน ไม่มีบทบาทร่วมในการพัฒนาหลักสูตรหรือประเมินผล ความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น 2) ชุมชนยังไม่ ถูกเชิญให้มีส่วนร่วมเชิงนโยบายหรือยังไม่มีเวทีอย่างเป็นทางการในการระดมความคิดเห็นเพื่อการส่งเสริมการบริหาร สถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้ปกครองรับรู้เฉพาะกิจกรรมพื้นฐาน ขาดการมีส่วนร่วมในด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนหรือทักษะชีวิต 4) การพัฒนาบุคลากรครูอย่างต่อเนื่อง ครูมีภาระงานจำนวนมาก ส่งผลให้ขาด โอกาสในการอบรมหรือไม่ได้พัฒนาต่อเนื่องตามเทคโนโลยีหรือทักษะแห่งอนาคตหรือทักษะด้านการจัดการทวิภาคี 5) การจัดการเรียนรู้อัตนสมรรถนะหลักสูตรยังเน้นภาคทฤษฎีหรือการประเมินสมรรถนะจริงยังไม่ชัดเจนและยังไม่มี ความเชื่อมโยงกับภาคภายนอก 6) การจัดกิจกรรมฝึกงานนอกสถานศึกษา การจับคู่ฝึกงานยังไม่ครอบคลุมทุกแผนก บางแผนกยังขาดแหล่งฝึกที่เหมาะสม 7) เพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน ยังมีระบบส่งเสริมผลงานจากห้องเรียนสู่เวที ชุมชนแต่ยังไม่ครอบคลุมสำหรับผู้เรียนทุกคนหรือผลงานนวัตกรรมถูกนำไปใช้จริงแค่บางส่วน 8) การใช้ทรัพยากร ร่วมกับภาคีเครือข่าย ขาดการบริหารจัดการทรัพยากรแบบร่วมใช้หรืออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายยังไม่ ถูกนำมาใช้เต็มศักยภาพ 9) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วมระบบประชาสัมพันธ์ยังเป็นทางเดียว และ 10) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลร่วมกันไม่มีระบบประเมินที่เปิดให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีบทบาทการ สะท้อนผลและถอดบทเรียนเป็นเพียงภายในสถานศึกษา

ผลการวิจัย R1.3 ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการ อาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัย อาชีวศึกษาชลบุรี

รายการ / องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ สภาพปัญหา
1. ความร่วมมือกับสถานประกอบการ	3.85	0.65	มาก
2. ความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น	3.75	0.62	มาก
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	3.70	0.68	มาก

4. การพัฒนาบุคลากรครูอย่างต่อเนื่อง	3.80	0.60	มาก
5. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	3.90	0.58	มาก
6. การจัดกิจกรรมฝึกงานนอกสถานศึกษา	3.30	0.72	ปานกลาง
7. การเพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน	3.95	0.56	มาก
8. การใช้ทรัพยากรร่วมกับภาคีเครือข่าย	3.25	0.70	ปานกลาง
9. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วม	3.20	0.68	ปานกลาง
10. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลร่วมกัน	3.85	0.60	มาก
รวม	3.66	0.64	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับสภาพปัญหา ในระดับมากที่สุดอยู่ 7 ข้อ คือ การเพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ($\bar{X} = 3.90$) ความร่วมมือกับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.85$) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลร่วมกัน ($\bar{X} = 3.85$) การพัฒนาบุคลากร ครูอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.80$) ความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.75$) และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.70$) และพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลางอยู่ 3 ข้อ ได้แก่ การจัดกิจกรรมฝึกงานนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.30$) การใช้ทรัพยากรร่วมกับภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 3.25$) และการสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.20$)

ผลการวิจัย R1.4 ศึกษาความต้องการจำเป็นด้านการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการ อาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นด้านการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

รายการ / องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย I	ค่าเฉลี่ย D	PNI	ลำดับ ความจำเป็น
1. ความร่วมมือกับสถานประกอบการ	4.70	3.40	0.38	1
2. ความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น	4.45	3.70	0.20	6
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	4.40	3.75	0.17	7
4. การพัฒนาบุคลากรครูอย่างต่อเนื่อง	4.55	3.60	0.26	4
5. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	4.65	3.50	0.33	2
6. การเพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน	4.60	3.55	0.30	3
7. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลร่วมกัน	3.65	3.65	0.23	5

จากตารางที่ 2 พบว่าความต้องการจำเป็นด้านการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ลำดับความจำเป็น ลำดับที่ 1 คือ ความร่วมมือกับสถานประกอบการ (PNI = 0.38) ลำดับที่ 2 คือ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (PNI = 0.33) ลำดับที่ 3 คือ การเพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน (PNI = 0.30) ลำดับที่ 4 คือ การพัฒนาบุคลากรครูอย่างต่อเนื่อง (PNI = 0.26) ลำดับที่ 5 คือ การนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลร่วมกัน (PNI = 0.23) ลำดับที่ 6 คือ ความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น (PNI = 0.20) และ ลำดับที่ 7 คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (PNI = 0.17)

ผลการวิจัย R1.5 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาฐานข้อมูลโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี สามารถสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนารูปแบบตามองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 เครือข่ายพันธมิตร (Key Partnership) มุ่งเน้นส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ชุมชน และผู้ประกอบการ เพื่อร่วมกันผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โครงการความร่วมมือเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาเชื่อมโยงกับสถานประกอบการในลักษณะของความร่วมมือระยะยาว เช่น ทวิภาคี การให้ทุนสนับสนุนอุปกรณ์ และการร่วมออกแบบหลักสูตร องค์ประกอบหลักที่ 2 ทรัพยากรหลัก (Key Resources) มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพบุคลากรครูและปรับปรุงโครงสร้างบริหารให้เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษาแบบมีส่วนร่วม เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเขียนแผนฝึกอาชีพเพื่อยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อบทบาทในการพัฒนาครูให้สามารถจัดทำแผนการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการ องค์ประกอบหลักที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ (Key Activities) มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผ่านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เช่น โครงการสำรวจความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน เพื่อช่วยให้สถานศึกษาได้รับข้อมูลจากผู้ใช้งานจริง และนำไปสู่การปรับหลักสูตรในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ทันสมัย และตอบโจทย์ตลาดแรงงาน องค์ประกอบหลักที่ 4 เพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน (Value Propositions) มุ่งเน้นผลักดันให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมเป็นพลังขับเคลื่อนนวัตกรรมและคุณค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน เช่น โครงการ “รางวัลนักคิดสิ่งประดิษฐ์รุ่นใหม่” สนับสนุนการแสดงผลงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาในเวทีระดับประเทศ โครงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ (Up-Skill, Re-Skill) ลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาส และส่งเสริมให้นักศึกษามีศักยภาพสูงขึ้นในต้นทุนที่ต่ำ เป็นต้น องค์ประกอบหลักที่ 5 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (Monitoring) มุ่งเน้นสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครอบคลุมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และภาคีเครือข่าย เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการถอดบทเรียนผลการดำเนินการรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดทำฐานข้อมูลการมีส่วนร่วม และการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลที่ได้จริงในระดับสถานศึกษา

ระยะที่ D1 : พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

D1.1 ยกร่างรูปแบบ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะ R1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางสำคัญในการพัฒนา “รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา” โดยยกร่างรูปแบบที่ครอบคลุม 5 องค์ประกอบหลัก ซึ่งมีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) เครือข่ายพันธมิตร (Key Partnership) 2) ทรัพยากรหลัก (Key Resources) 3) กิจกรรมการเรียนรู้ (Key Activities) 4) การเพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน (Value Propositions) และ 5) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (Monitoring)

D1.2 ยืนยันรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ยืนยันรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับความเหมาะสม
1. ความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบ	4.78	0.33	มากที่สุด
2. ความสอดคล้องกับบริบทและวัตถุประสงค์	4.71	0.38	มากที่สุด
3. ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง	4.69	0.36	มากที่สุด
4. ความเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพฯ	4.81	0.32	มากที่สุด
รวม	4.75	0.35	มากที่สุด

จากตารางพบว่ารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุดอยู่ 4 ข้อ คือ ความเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพฯ ($\bar{X} = 4.81$) ความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) ความสอดคล้องกับบริบทและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.71$) ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ($\bar{X} = 4.69$)

D1.3 ปรับปรุงและสร้างรูปแบบที่สมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบไม่มีการปรับปรุงมี 5 องค์ประกอบหลัก ยังคงดังเดิม ดังนี้ 1) เครือข่ายพันธมิตร (Key Partnership) 2) ทรัพยากรหลัก (Key Resources) 3) กิจกรรมการเรียนรู้ (Key Activities) 4) การเพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน (Value Propositions) 5) การนิเทศติดตาม และประเมินผล (Monitoring)

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลการวิจัย ระยะที่ R1 : ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี สามารถสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนารูปแบบตามองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 เครือข่ายพันธมิตร (Key Partnership) มุ่งเน้นส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน สอดคล้องกับสมเกียรติ ชูสุวรรณ (2561) ที่พบว่า “ความร่วมมือกับสถานประกอบการ” เป็นปัจจัยหลักในการยกระดับทักษะวิชาชีพของผู้เรียน และณัฐฉา ไชยสุวรรณ (2563) ที่เสนอว่าการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับชุมชนและอุตสาหกรรมช่วยให้สถานศึกษามีความยืดหยุ่นและตอบโจทย์ตลาดแรงงาน องค์ประกอบหลักที่ 2 ทรัพยากรหลัก (Key Resources) มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพบุคลากรครูและปรับปรุงโครงสร้างบริหารให้เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษาแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับสายฝน ดวงสุข (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องช่วยส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโดยตรง และสุรัช วิริยางกูร (2562) ที่เสนอว่าความสำเร็จของระบบทวิภาคีต้องอาศัยบุคลากรที่เข้าใจการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย องค์ประกอบหลักที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ (Key Activities) มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผ่านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย สอดคล้องกับเกษม ชัยมงคล (2562) ที่เสนอว่าหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เชื่อมโยงกับสถานประกอบการ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดำรงงานสูง และ Cheng, Y., & Yuen, C. (2014) ที่พบว่า Competency-Based Education ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา องค์ประกอบหลักที่ 4 เพิ่มคุณภาพผู้เรียนสู่ชุมชน (Value Propositions) มุ่งเน้นผลักดันให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมเป็น

พลังขับเคลื่อนนวัตกรรมและคุณค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน สอดคล้องกับ พัชร ศรีวิเศษ (2561) ที่เสนอว่าการแสดงผลงานและการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมจริงช่วยสร้างแรงจูงใจและทักษะชีวิต และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2564) ที่เน้นเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 และขับเคลื่อนนวัตกรรมในชุมชนองค์ประกอบหลักที่ 5 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (Monitoring) มุ่งเน้นสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครอบคลุมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และภาคีเครือข่าย เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ วิไลวรรณ แสงชัย (2563) ที่เสนอว่าการประเมินแบบมีส่วนร่วม (Participatory Evaluation) ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพและยั่งยืน และ Burke, W. W. (2017) ที่กล่าวถึงการประเมินแบบองค์รวมในระบบ OD ต้องครอบคลุม Stakeholders ทุกกลุ่ม

ผลการวิจัย ระยะที่ D1 : พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุดอยู่ 4 ข้อ คือ ความเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพฯ ความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบ ความสอดคล้องกับบริบทและวัตถุประสงค์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

- ควรดำเนินการวิจัยในลักษณะ วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อติดตามผลการใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง และสะท้อนปัจจัยความสำเร็จของการมีส่วนร่วม ในการวิจัยครั้งต่อไป
- ควรศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการมีส่วนร่วมกับผลลัพธ์ของผู้เรียนเพื่อประเมินผลกระทบทางตรงที่รูปแบบมีต่อสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษา

6. เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). การพัฒนาอาชีวศึกษาสู่อนาคต. มูลนิธิสร้างสรรค์วิทยาการ.
- เกษม ชัยมงคล. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เชื่อมโยงกับสถานประกอบการเพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงานของผู้เรียนอาชีวศึกษา. วารสารวิชาชีพและเทคโนโลยี, 15(4), 22–35.
- ณัฐภูมิ ไชยสุวรรณ. (2563). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนและอุตสาหกรรมเป็นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พัชร ศรีวิเศษ. (2561). การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมท้องถิ่นของนักเรียนอาชีวศึกษา. วารสารครุศาสตร์อาชีวศึกษา, 3(1), 40–52.
- สายฝน ดวงสุข. (2560). การพัฒนาศักยภาพครูอาชีวศึกษาผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 9(2), 45–56.
- สุรัช วิริยางกูร. (2562). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก. วารสารอาชีวศึกษาท้องถิ่น, 5(1), 88–99.
- สมเกียรติ ชูสุวรรณ. (2561). การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของผู้เรียนอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2562–2565. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2564). แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี. (2567). **แผนพัฒนาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี พ.ศ. 2567–2571**. ชลบุรี: วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี.
- วิไลวรรณ แสงชัย. (2563). การประเมินผลแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษา **อาชีวศึกษา**. วารสารการบริหารและพัฒนาศึกษา, 6(2), 65–76.
- Banathy, B. H. (1992). **A systems view of education: Concepts and principles for effective practice**. Educational Technology Publications.
- Burke, W. W. (2017). **Organization change: Theory and practice** (5th ed.). SAGE Publications.
- Cheng, Y., & Yuen, C. (2014). The impact of competency-based education on employability of vocational students. **Journal of Vocational and Technical Education**, 22(1), 14–27.
- Creswell, J. W. (2018). **Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research** (6th ed.). Pearson.
- French, W. L., & Bell, C. H. (1999). **Organization development: Behavioral science interventions for organization improvement** (6th ed.). Prentice Hall.
- Gürel, E., & Tat, M. (2017). SWOT analysis: A theoretical review. **Journal of International Social Research**, 10(51), 994–1006.
- Kaufman, R., & Guerra-Lopez, I. (2013). **Needs assessment for organizational success**. American Society for Training and Development (ASTD).
- Likert, R. (1967). **The human organization: Its management and value**. McGraw-Hill.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2020). **Vocational education and training in Thailand**. OECD Publishing.
- Osterwalder, A., & Pigneur, Y. (2010). **Business model generation: A handbook for visionaries, game changers, and challengers**. Wiley.
- Schwab, K. (2016). **The Fourth Industrial Revolution**. World Economic Forum.
- UNESCO. (2021). **Reimagining our futures together: A new social contract for education**. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Von Bertalanffy, L. (1968). **General system theory: Foundations, development, applications**. George Braziller.
- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). **Planning and conducting needs assessments: A practical guide**. SAGE Publications.
- World Bank. (2019). **Strengthening technical and vocational education and training: Opportunities for Asia**. Washington, DC: World Bank.
- Yukl, G. (2013). **Leadership in organizations** (8th ed.). Pearson Education.

ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต ท้องบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร

BANG KHEN LOCAL COMMUNITY IN THE PAST: ECOLOGICAL ENVIRONMENT, WAY
OF LIFE, BANG KHEN PLAINS, AND THE INTEGRATION OF LEARNING MANAGEMENT
IN THE SOCIAL STUDIES, RELIGION, AND CULTURE LEARNING AREA AT THAI NIYOM
SONGKHRO SCHOOL, BANG KHEN DISTRICT OFFICE, BANGKOK

กนกพร สิทธิโสภะ *¹, ถนัด ยันต์ทอง ² และ ในตะวัน กำหม่อม ³
Kanokporn Sitthisopha *¹, Thanat Yanthong ² and naitawan Kumhom ³

*¹ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

*¹ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
บางเขน กรุงเทพมหานคร 2) บูรณาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง
ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับท้องถิ่นบางเขน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ ครู นักเรียน ชาวบ้าน ผู้เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นบางเขน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 3) กลุ่ม
บุคคลทั่วไป คือ ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยอาศัย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นบางเขน เขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใกล้เคียง การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัย เชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม โดยใช้เครื่องมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนบางเขนมีประวัติศาสตร์ยาวนาน ตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นชุมชนเกษตรกรรมจนถึง
ยุคการพัฒนาเมืองเต็มรูปแบบ ความผูกพันกับคลองและการเกษตรสะท้อนอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน แม้จะมีการ
เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่ชุมชนยังคงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การอนุรักษ์ผ่านการมีส่วนร่วมของ

ชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจึงมีความสำคัญ เพื่อรักษามรดกทางภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของบางเขนให้คงอยู่ต่อไป 2) การจัดการเรียนการสอนเรื่อง “ท้องถิ่นบางเขนในอดีต” ผ่านการบูรณาการกับสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ มุ่งเน้นวิธีการเรียนการสอนเชิงประวัติศาสตร์และกิจกรรมเสริมที่สร้างการตระหนักรู้ในคุณค่าท้องถิ่น กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ช่วยพัฒนาสมรรถนะนักเรียนและเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับภูมิหลังบางเขน นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมินได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้งอนุรักษ์ความเป็นมาของชุมชนและสืบสานวัฒนธรรมในรูปแบบที่ยั่งยืน.

คำสำคัญ: ท้องถิ่นบางเขนในอดีต; ภูมินิเวศ วิถีชีวิต; การบูรณาการการสอน

ABSTRACT

This research aimed to: (1) study the history, ecology, lifestyle, and local history of Bangkhen, Bangkok, and (2) integrate and promote social studies, religion, and culture learning management at Thai Niyom Songkroah School under the Bangkhen District Office, Bangkok. The population and sample groups were specifically selected and included: (1) experts—individuals with in-depth knowledge about Bangkhen locality in Bangkhen District, Bangkok, (2) practitioners—teachers, students, local residents, and stakeholders of Bangkhen locality in Bangkhen District, Bangkok, and (3) the general public—individuals who had either experienced, lived in, or been associated with the Bangkhen locality in Bangkhen District, Bangkok, or nearby provinces. This research employed qualitative cultural methods using tools such as surveys, interviews, observations, focus group discussions, and participatory workshops.

The research findings revealed that: (1) Bangkhen community had a long historical background dating back to the Ayutthaya era, transitioning from an agricultural riverside community to a fully urbanized area. Its connection to canals and agriculture reflected the original identity of the community. Despite modern changes, it retained its historical and cultural significance. Conservation through community participation and the development of sustainable cultural tourism proved vital for preserving Bangkhen's intellectual heritage and identity. (2) The teaching of "Bangkhen Locality in the Past" was successfully integrated into social studies, religion, and culture learning at Thai Niyom Songkroah School. It focused on historical teaching methods and supplementary activities to foster an appreciation of local values. The five-step learning process enhanced student competencies and provided deeper insights into Bangkhen's history. All students met evaluation standards, achieving the objectives while preserving the community's heritage and sustaining cultural practices effectively.

Keywords: Bang Khen Local Community in the Past; Ecological Environment; Way of Life, and the Integration of Teaching.

1. บทนำ

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยให้มนุษย์เข้าใจและรับรู้เรื่องราวของประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นมากขึ้น เพราะคือการศึกษารวบรวม และวิเคราะห์เรื่องราวในอดีต เป็นประวัติศาสตร์ที่มองเห็นถึงความเคลื่อนไหวของผู้คนที่ได้ดำเนินประวัติศาสตร์จากอำนาจรัฐส่วนกลางเพียงอย่างเดียวแต่อย่างไรก็ตามขอบเขต หรือหน่วยการศึกษาในงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่ว่าจะกำหนดขอบเขต ระดับ เมือง หมู่บ้าน หรือเครือข่ายความสัมพันธ์ของสังคมในรูปแบบต่างๆ ก็ตามไม่ควรมองว่าเป็นสิ่งที่อยู่อย่างโดดๆ มีพัฒนาการที่เฉพาะตนเองมาจากภายในเท่านั้น หากแต่ต้องมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของระดับมหภาคหรือรัฐประเทศ ที่มีการเคลื่อนไหวปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลา ดังนั้นสิ่งที่เห็นที่เป็นอยู่หรือมีความ เปลี่ยนแปลงพัฒนาขึ้นในระดับท้องถิ่นเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ทั้งจากภายในและภายนอก (สิริวรรณ สิริวนิชย์. 2565) และวิวัฒนาการทางภูมิปัญญาของมนุษย์ที่เรียนรู้ความจริงจากอดีตและการกระทำมนุษย์นั้นยังส่งผลต่อสังคมอย่างกว้างขวางทำให้เกิดเป็นประวัติศาสตร์ การศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยมีลักษณะที่เน้นศูนย์กลางทางการเมืองเป็นสำคัญ ทำให้มีการบันทึกวิธีและรูปแบบการเขียนประวัติศาสตร์แบบพงศาวดาร ทำให้ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนท้องถิ่นถูกละเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าตำนาน นิทานปรัมปราและเรื่องอื่นๆ ที่เป็นจารีตหรือมีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ลักษณะและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงต้องมีความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดให้ผู้อ่านมองเห็นชัดถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะทำให้คนไทยรับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างลึกซึ้ง และยังจะเป็นการทำให้คนไทยช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้อีกด้วย อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจโลกปัจจุบัน เพื่อที่จะได้รับรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเราทั้งในปัจจุบันและอนาคต แนวทางในการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อประยุกต์ในการพัฒนาท้องถิ่น คือ 1. การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการสร้างวัฒนธรรมและสำนึกรักท้องถิ่น 2. การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการต่อสู้กับอำนาจรัฐและทุนภายนอก 3. การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการท่องเที่ยวท้องถิ่น 4. การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการศึกษาของคนในท้องถิ่น (Chopyot. 2019)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้ กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บรรยาย ถ่ายทอดความรู้หรือการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามแต่ศักยภาพของผู้เรียนในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความสนใจและได้รับการยอมรับในแวดวงการศึกษาว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ในชีวิตประจำวันของบุคคล ทั้งการทำงานหรือเมื่อยามต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ บุคคลจำเป็นต้องใช้ความรู้ในหลากหลายวิชา ไม่ได้ใช้เพียงแค่วิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการใช้ในลักษณะที่เป็นองค์รวม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจึงต้องเป็นแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างงานและการดำเนินชีวิตได้ อันสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 23 ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และในมาตราที่ 24 (4) (ปรีชา พันธุ์เน่น. 2558) ที่ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรมคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ในทุกวิชา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ สาขาวิชาต่างๆ หรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้ามาไว้ด้วยกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ การเรียนแบบบูรณาการทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด ประสบการณ์ความสามารถและทักษะด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระไปพร้อมๆ กัน จะช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ลดเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนตอบสนองความสามารถของผู้เรียนซึ่งมีหลายด้าน ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ประกอบด้วย การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ การบูรณาการเชิงวิธีการ การบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรม การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ และการบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของนักเรียน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของตัวผู้เรียนและ สาระการเรียนรู้ ซึ่งสามารถจำแนกได้ตาม 1) จำนวนผู้สอนแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การบูรณาการ แบบผู้สอนคนเดียว การบูรณาการแบบคู่ขนาน และการบูรณาการแบบโครงการ 2) จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) จำแนกตามประเภทของการบูรณาการ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การบูรณาการแบบสหวิทยาการและการบูรณาการแบบพหุวิทยาการ (กัลยาณู เพชรภรณ์, 2562)

ท้องถิ่นบางเขนเป็นพื้นที่ที่มีเรื่องเล่ามาตั้งแต่สมัยอยุธยาโดยมีเรื่องเล่าที่ย้อนไปถึงสมัยพระเจ้าอู่ทอง อพยพผู้คนหนีโรคห่ามาและยังมีเรื่องเล่าอีกว่าบริเวณนี้เคยเป็นท่าเทียบเรือพระเจ้าเสือ ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์การตั้งถิ่นฐานที่ทุ่งบางเขนก็ยังคงบางเบา พื้นที่ดินเป็นปรกชกฏ จนกระทั่ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้มีพระราชโองการให้ขุดคลองเปรมประชากร ขึ้นในปี พ.ศ. 2413 โดยมีพระราชประสงค์เพื่อให้ประชาชนเดินทางค้าขายขึ้น - ลงเดินเรือได้สะดวก การตั้งถิ่นฐานจึงปรากฏตัวให้เห็นชัดเจนบริเวณ ริมคลองที่ผู้อพยพเข้ามาได้มาใช้ที่ดินสำหรับทำนาและด้วยการที่พื้นที่บางเขนมีการขุดคลองตัดกัน คือคลองเปรมประชากรและคลองบางเขน จึงทำให้เกิดสี่แยกคลอง เรียกว่า “สี่แยกทางน้ำ” มีลักษณะเป็นชุมทางของเรือที่ผ่าน มาจากทั้งสองคลอง เกิดการตั้งบ้านเรือนขึ้นและเกิดตลาดจนเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “ตลาด บางเขน” ในสมัยที่พื้นที่บางเขนเป็นทุ่งนาขนาดใหญ่มีผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยมีทั้งไทยและจีน พื้นที่นี้มีการปลูกข้าว มีตลาดบางเขนและโรงสีข้าว 2 แห่ง มีโรงเจและมีหน่วยราชการในตลาดบางเขน และเนื่องจากเป็นพื้นที่ปลูกข้าวจึงมีวัฒนธรรมของชุมชนชาวนาเกิดขึ้นที่ทุ่งบางเขนแห่งนี้ ในสมัยรัชกาลที่ 6 ประมาณปี พ.ศ. 2460 ได้มีการขุดคลองบางเขนใหม่ และปี พ.ศ. 2467 ได้มีการขุดคลองบางบัว คลองทั้ง 2 นี้ทำให้เกิดการขยายพื้นที่ทำนาและส่งน้ำเข้าพื้นที่นาในทุ่งบางเขน ทุ่งนาบริเวณนี้ได้กลายเป็นพื้นที่สำคัญในการทำนาที่อยู่ใกล้เมืองหลวงกรุงเทพฯ และมีการอพยพของผู้คนจากที่ต่างๆ เข้ามาอยู่อาศัยในทุ่งนาแห่งนี้มากขึ้น ในช่วงระยะทศวรรษ 2460 ถึง 2480 เป็นระยะที่ทุ่งบางเขนขยายตัวในการทำนามากที่สุด ไม่เมืองเดิมได้เขียนนวนิยายเรื่อง “รอย ไถ” เล่าเรื่องราวของชีวิตชาวนาที่ทุ่งบางเขนและยังได้มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวกับทุ่งนาบริเวณนี้ไว้เช่นกัน ซึ่งสามารถเป็นหลักฐานแสดงความรู้เรื่องของการทำนาในพื้นที่แห่งนี้ สังคมชาวนาที่ทุ่งบางเขนได้มีอัตลักษณ์สำคัญคือ เป็นสังคมที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน ในอดีตชาวนาช่วยกันทำนา เรียกว่า การเอาแรงหรือลงแขก ซึ่งจะทำทั้งนวดข้าว เกี่ยวข้าว ดำนาและไถนา ไม่มีการจ้าง การร่วมแรงทำให้คนรู้จักมักคุ้น สนับสนุนกันและหลายครอบครัวแต่งงานกัน สังคมของคนที่นี่ทุ่งบางเขนเป็นชุมชนญาติมิตร

วิถีชีวิตแบบนี้สัมพันธ์กับการผลิตที่ต้องอาศัยแรงซึ่งกันและกัน ถ้าต่างคนต่างทำจะเกิดความเสียหายในผลผลิต เช่น ในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว จะต้องช่วยกันรีบเก็บเกี่ยว หากเก็บเกี่ยวไม่ทันก็เกิดความเสียหาย ชาวนาต้องสามัคคีกันคนที่ทุ่งบางเขนในอดีตรู้จักกันหมดสามารถไปมาหาสู่กันได้ (ปรีชา พันธุ์เน่น. 2558)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รู้ตัวด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อปรับตนเองให้เข้ากับบริบทของสภาพของสังคมและสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวมมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะและกระบวนการ และด้านเจตคติและค่านิยม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ซึ่งโดยโครงสร้างของหลักสูตรนั้นได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีสาระ 5 สาระ ซึ่งประกอบไปด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ โดยสาระประวัติศาสตร์เป็นสาระที่กล่าวถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นมาแล้วหรือเหตุการณ์ในอดีตจะกล่าวถึงความเป็นมาของมนุษย์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และการปกครอง วิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นอีกหนึ่งวิชาที่มีความสำคัญดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนประวัติศาสตร์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์นั้นว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีเหตุผล มีการจัดระบบความคิดทางประวัติศาสตร์อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการสืบสอบอย่างมีวิจารณญาณ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่เรียนซึ่งได้ผ่านการใช้การคิดทางประวัติศาสตร์มาแล้วเกิดความสนใจสังคม ความมีอคติต่อบุคคลอื่นจะลดลง เนื่องจากทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์จะมีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่ตัดสินอดีตจากกรอบความคิดของบรรทัดฐานและค่านิยมในปัจจุบันแต่จะต้องเข้าไปทำความเข้าใจในบริบททางประวัติศาสตร์จากเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นโดยการวิเคราะห์ ประเด็นต่างๆจากค่านิยมที่มี ความหลากหลายอันจะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยได้ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2558) ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังมีเครื่องมือการศึกษาที่ช่วยสร้างความเข้าใจต่อพื้นที่และประเด็นเรื่องที่ต้องการศึกษา เช่น ภูมิศาสตร์ ที่ตั้ง แผนที่ชุมชน ผังเครือญาติ ลำดับเหตุการณ์ชุมชน ปฏิทินฤดูกาล ซึ่งเครื่องมือแต่ละชิ้นมีจุดเด่นเฉพาะตัวและใช้ศึกษาในแง่มุมที่แตกต่างกันของ ชุมชนทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าถึงพื้นที่เข้าถึงผู้คน เข้าถึงข้อมูลและทำให้ เข้าใจรากเหง้า วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น จากอดีตถึงปัจจุบัน ตลอดจนเงื่อนไขและบริบทของการปรับตัวของชุมชนในมิติต่างๆ เครื่องมือศึกษาเหล่านี้เป็นตัวช่วยในการประเมินพื้นที่และวิเคราะห์ องค์ประกอบที่สามารถสังเกตได้ เพื่อพยายามค้นหาเชื่อมโยงแง่มุมที่แตกต่างกันแล้วนำไปตั้งสมมติฐานหรือเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องที่ สนใจในอนาคต ปัจจุบันความสำคัญและบทบาทของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนอกจากจะเพิ่มเติมองค์ความรู้ ด้านประวัติศาสตร์ให้ครอบคลุมในมิติของผู้คนและเรื่องราว ที่หลากหลายมากขึ้นแล้ว ยังมีส่วนช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นบอกเล่าเรื่องราวของตนเอง และสามารถเป็นแนวทางปรับใช้เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ตัวอย่างเช่น เสริมสร้างการศึกษาให้กับคนในพื้นที่ การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น รวมทั้งนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นให้กับสถานศึกษา และผู้สนใจในพื้นที่เสริมสร้างการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ สร้างเส้นทางประวัติศาสตร์ร่วมกันของสังคมหรือนำมาใช้เป็นเครื่องมือการต่อรอง ต่อสู่ทางอุดมการณ์ความคิด

ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างพื้นที่ความเข้าใจร่วมในสังคม เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความสมดุลและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ (สิริวรรณ สิริวนิชย์. 2565)

ปัจจุบันสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นบางชน ซึ่งจากสภาพแวดล้อมของชุมชนพื้นที่เขตบางชน ได้พัฒนาเป็นพื้นที่เมืองอย่างสมบูรณ์ แต่ยังคงมีร่องรอยของภูมิโนเวศและวิถีชีวิตดั้งเดิมให้เห็นในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในบริเวณที่ยังคงเหลือพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชนริมคลอง อย่างไรก็ตามการพัฒนาเมืองที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและขาดการวางแผนที่ดี ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การสูญเสียพื้นที่สีเขียว ปัญหาน้ำท่วม การเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในคลองและการสูญหายของมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การศึกษาท้องถิ่นบางชนจึงมีความสำคัญในการบันทึกและทำความเข้าใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาเมืองกับการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและสังคมท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่สมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้การศึกษายังมีความสำคัญในแง่ของการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากบางชนเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ การศึกษาและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับภูมิโนเวศและวิถีชีวิตดั้งเดิมจะช่วยรักษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ไม่ให้สูญหาย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิโนเวศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบางชน เพื่อการบูรณาการให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นบางชน ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ เรื่องวิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหัวข้อ การรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล จัดลำดับข้อมูล การนำเสนอ โดยการศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นครั้งนี้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่าน และ เกิดการใฝ่รู้ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามให้นักเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ท้องถิ่นบางชนในอดีต : ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต พุทบางชน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางชน กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ 2. แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม 3. แนวคิดการตั้งถิ่นฐานของท้องถิ่นบางชน 4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบูรณาการจัดการเรียนรู้ 5. หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2553 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง ท้องถิ่นบางชนในอดีต : ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต พุทบางชน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางชน กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 การศึกษาท้องถิ่น ศึกษาประวัติชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ฯลฯ

1.2 การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อันได้แก่ การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ การศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม ศึกษาองค์ความรู้ทางสังคมที่มีความหลากหลายปรากฏอยู่ในแต่ละด้าน เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

1.4 บูรณาการการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดประเด็นศึกษา เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้า คิดกล้าทำ รวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์

2. วิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมิโนศ วิถีชีวิต หุ่นบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร (Document) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่มและนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

3. ระยะเวลาวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการวิจัยเรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมิโนศ วิถีชีวิต หุ่นบางเขน กับการ บูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ กรกฎาคม 2567 ถึง กุมภาพันธ์ 2568

4. พื้นที่วิจัย

พื้นที่ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมิโนศ วิถีชีวิต หุ่นบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา คือ บริเวณพื้นที่ชุมชนในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร การเลือกแหล่งที่ศึกษา โดยมี เกณฑ์ในการเลือกแหล่งที่ศึกษา คือ 1) เลือกจากแหล่งที่มีประวัติยาวนาน 2) เลือกเฉพาะภูมิโนศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นบางเขน

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความรู้ประวัติ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ประชากร

เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

5.2 กลุ่มตัวอย่าง 1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นบางเขน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ปรารภท้องถิ่น ผู้อาวุโสหรือ ผู้มีความรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ พระ ผู้รู้ประจำท้องถิ่นที่เป็นที่นับถือของชุมชน ครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนนักวิชาการอิสระ ผู้นำชุมชน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ครู นักเรียน ชาวบ้าน และผู้ที่เคยอาศัย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นบางเขน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยอาศัย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นบางเขน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 20 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม. 2559)

1.1 แบบสำรวจ (Survey) แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลจذبบันทึกโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่าง ๆ ดังนี้ 1) สำรวจสภาพพื้นที่ 2) สำรวจเส้นทางการเดินทาง 3) สำรวจวิถีชีวิตของคนในชุมชน 4) สำรวจประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 5) สำรวจภูมิโนและสิ่งแวดล้อมชุมชน 6) สำรวจสังคมและวัฒนธรรม

ก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านทั่วไป นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สอบถามจากหน่วยงานทางราชการและสำนักงานเขตบางเขนเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 2 แบบดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม ปรับปรุงจาก (ขวัญศิริศม์ทิพย์ บุญทรัพย์. 2562) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวความคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา ภูมิโนและสิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบางเขน 2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จากผู้รู้ (Key Informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมิโนและ วิถีชีวิต ทุ่งบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้วิจัยกำหนดประเด็น คำถาม ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ 1) ประวัติชุมชนในอดีตและสภาพปัจจุบันของชุมชน 2) วิถีชีวิต 3) ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม 4) ศิลธรรมจริยธรรม 5) อาหารการกิน 6) ความรู้ทักษะอาชีพ

1.3 แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชน โดยร่วมทำกิจกรรม สังเกต เกี่ยวกับบริบททางด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปกระทำข้อมูลต่อไป 2) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่ภายนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ผู้นำชุมชน ครูและผู้รู้ในสำนักงานเขตบางเขน การกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้ กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะจัดทำเป็นใบงานประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

1.5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู และผู้รู้ในสำนักงานเขตบางเขน พระสงฆ์ โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5-10 คน ในประชุมเชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะจัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการ วิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูลภาคสนามโดยผู้เก็บข้อมูลยึดหลัก "องค์รวม" (Holistic) ตามแนวคิดของ งามพิศ สัตย์สงวน (2539 : 53-55 อ้างอิงใน ในตะวัน กำหม่อม. 2559) ดังนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) ประมาณ 6 เดือน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. แบบสำรวจ ผู้วิจัยขอความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีแบบ สัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วีดีโอ บันทึกภาพและเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานคร เขตบางเขน ที่ทำการศึกษ จำนวน 2 คน (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ชุด แต่ละชุดใช้ สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ และสำนักงานเขตบางเขน (2) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interviews) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interviews) เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมามีความหมาย โดยใช้ทฤษฎี

3. แบบสังเกต ผู้วิจัยสังเกตภูมิโนเวศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบางเขน กรุงเทพมหานคร ตามแบบสังเกต 2 รูปแบบดังนี้ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ผู้วิจัยได้เข้าไปพักอาศัย อยู่ในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน สังเกต ซักถามข้อมูลที่ต้องการจดบันทึกโดยใช้แบบสังเกตเป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็น นักวิจัย 2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Participant and Non - participant Observation) ผู้วิจัยทำ การสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยไม่เข้าร่วม กิจกรรมกับชาวบ้าน แล้วจดบันทึกข้อมูลที่พบโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่ พื้นที่ที่ทำการศึกษาและเป็นพื้นที่ ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติมาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและ จุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการบูรณาการและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานครโดยใช้แบบ บันทึกเสียง วิดีโอบันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดกระทำข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลจาก เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูล การสังเกต 1) การบันทึก ข้อมูลใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสังเกตการสนทนากลุ่ม และการจดบันทึกลงในสมุดบันทึกและกล้องถ่ายรูป ในการบันทึกภาพที่เป็น กิจกรรมทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวชุมชน (ในตะวัน กำหอม. 255) 2) นำข้อมูล ในแต่ละวันมาสรุปและจัดหมวดหมู่ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ เพื่อตอบ คำถามการวิจัยและตามความ มุ่งหมายของการวิจัย 3) ข้อมูลเพิ่มเติมในเทปที่บันทึกเสียงมาในแต่ละวันก็จะถอด เทปบันทึกเสียงเพื่อเติมเต็มเนื้อหาหรือข้อมูลที่ขาดหายไปจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และจดบันทึกให้ครบถ้วน ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจด บันทึก การอัดเทป และการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดของ ทรงคุณ จันทรร (2559) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์โดยการจำแนก ข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม. 2559) (1) การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็น ต้นว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมา พัฒนาตลอดทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและชนบประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำ

ข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี เพื่อมาอธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆ ในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลงานวิจัยนั้น หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้วและเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการ พิจารณาและวิพากษ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเสนอต่อที่ประชุมของกลุ่ม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ทราบ ในการพิจารณาตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีรวมทั้งของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบบางชิ้นตอนของการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้แบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4. ผลการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบางชน กรุงเทพมหานคร

1) ชุมชนบางชนมีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่ยุคอยุธยาจนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มเป็นชุมชนเกษตรกรรมริมคลองที่มีความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและทำสวน วัดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางศาสนาและสังคม การสร้างสนามบินตอนเมืองในสมัยรัชกาลที่ 7 และการพัฒนาเส้นทางคมนาคมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้พื้นที่บางชนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากชุมชนริมน้ำสู่ชุมชนริมถนน รวมถึงการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่และชุมชนโดยรอบ จนกระทั่งในช่วงทศวรรษ 2500 พื้นที่บางชนมีการพัฒนาที่ดินเป็นหมู่บ้านจัดสรร เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนอย่างเห็นได้ชัดจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง 2) ในด้านภูมิโนเวศและวิถีชีวิตดั้งเดิมนั้น พื้นที่บางชนในอดีตเหมาะแก่การทำนาด้วยลักษณะของดินน้ำกร่อยและระบบคลองที่อุดมสมบูรณ์ คลองมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการเกษตร คมนาคม และกิจกรรมชุมชน วิถีชีวิตดั้งเดิมเน้นความสามัคคีและการช่วยเหลือกัน เช่น การลงแขกทำนา รวมถึงการผูกพันกับธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น พิธีแรกนาขวัญ และการละเล่นพื้นบ้าน อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการสร้างถนนและการพัฒนาเมือง วิถีชีวิตที่เคยพึ่งพาคลองเริ่มเปลี่ยนแปลง น้ำเสียและการขายที่ดินทำให้พื้นที่เกษตรลดลง ชาวนาเลิกทำนา กลายเป็นชุมชนเมืองเต็มรูปแบบ 3) แนวทางการอนุรักษ์ท้องถิ่นบางชนเน้นความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมที่สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน รวมถึงการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำชุมชนเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ โดยผังเมืองและแผนพัฒนาต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการบูรณาการแนวคิดเหล่านี้กับการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังความภาคภูมิใจในรากฐานของชุมชน

2. ท้องถิ่นบางชนในอดีต: ภูมิโนเวศ วิถีชีวิต พึ่งบางชน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางชน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยเรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมินิเวศ วิถีชีวิต ท้องถิ่นบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติกำหนดยุทธศาสตร์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ของโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และสร้างขวัญ กำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด

2.2 การจัดรายวิชาการเรียนการสอน โดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอน เรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต: ภูมินิเวศ วิถีชีวิต ท้องถิ่นบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา

2.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดย เรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต: ภูมินิเวศ วิถีชีวิต ท้องถิ่นบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง ท้องถิ่นบางเขน : ภูมินิเวศ วิถีชีวิต ท้องถิ่นบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนักและเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้
1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ ตีความ ประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง

2.5 การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดี โดยการบูรณาการการเรียนการสอน เรื่อง ท้องถิ่นบางเขน และสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อท้องถิ่นบางเขน โดยภาพรวมนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมินิเวศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบางเขน กรุงเทพมหานคร
1) ชุมชนบางเขนมีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่ยุคอยุธยาจนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มเป็นชุมชนเกษตรกรรมริมคลองที่มีความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและทำสวน วัดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางศาสนาและสังคม การสร้างสนามบินดอนเมืองในสมัยรัชกาลที่ 7 และการพัฒนาเส้นทางคมนาคมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้พื้นที่บางเขนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากชุมชนริมน้ำสู่ชุมชนริมถนน รวมถึงการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่และชุมชนโดยรอบ จนกระทั่งในช่วงทศวรรษ 2500 พื้นที่บางเขนมีการพัฒนาที่ดินเป็น

หมู่บ้านจัดสรร เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนอย่างเห็นได้ชัดจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง 2) ในด้านภูมิโนเวค และวิถีชีวิตดั้งเดิมนั้น พื้นที่บางเขนในอดีตเหมาะแก่การทำนาด้วยลักษณะของดินน้ำกร่อยและระบบคลองที่อุดมสมบูรณ์ คลองมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการเกษตร คมนาคม และกิจกรรมชุมชน วิถีชีวิตดั้งเดิมเน้นความสามัคคี และการช่วยเหลือกัน เช่น การลงแขกทำนา รวมถึงการผูกพันกับธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น พิธีแรกนาขวัญ และการละเล่นพื้นบ้าน อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการสร้างถนนและการพัฒนาเมือง วิถีชีวิตที่เคยพึ่งพาคลองเริ่มเปลี่ยนแปลง น้ำเสียและการขายที่ดินทำให้พื้นที่เกษตรลดลง ชาวนาเลิกทำนา กลายเป็นชุมชนเมืองเต็มรูปแบบ 3) แนวทางการอนุรักษ์ท้องถิ่นบางเขนเน้นความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมที่สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของ วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน รวมถึงการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำชุมชนเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ โดยผังเมืองและแผนพัฒนาต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการบูรณาการแนวคิดเหล่านี้กับการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังความภาคภูมิใจในรากฐานของชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรณพพัชร วิชาสวัสดิ์, 2567) การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตบางเขนผ่านละครสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้แนวคิด “บวร” ผู้วิจัยนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาเล่าเรื่องผ่านละครสร้างสรรค์ โดยมีเรื่องราว คือ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตบางเขน ได้แก่ เหตุการณ์กบฏบวรเดชและวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือวัด ประชาธิปไตย ผู้วิจัยสังเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางในการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อประยุกต์ ในการพัฒนาท้องถิ่นใช้หลักการ “บวร” และนำเสนอข้อมูลการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตบางเขนผ่านละครสร้างสรรค์ และได้เสนอแนวทางในการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อประยุกต์ในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน สร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตบางเขนผ่านละครสร้างสรรค์ สามารถนำมาจัดแสดงละคร หรือจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนและการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตบางเขนผ่านละครสร้างสรรค์ ส่งเสริมการศึกษาของคนในท้องถิ่นบางเขน สามารถนำละครสร้างสรรค์ไปบรรจุให้หลักสูตรท้องถิ่นหรือใช้เป็นละครเพื่อการศึกษาและพัฒนาเยาวชนได้ การสร้างสรรค์ ละครสร้างสรรค์จากการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตบางเขน มีขั้นตอนของการสร้างสรรค์ละคร 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การสร้างข้อสรุปจากการศึกษาและเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรณ บัณเฑาะ, 2565) วิถีชีวิตชาวนาคลองบางเขนเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงสู่ระบบเศรษฐกิจเงินตราในยุคสมัยเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวคิดในงานวิจัยของ แวรวี ลาภเกน และพงศ์ภา ทีบัวบาน (2565) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในทุ่งบางเขนหลอมรวมชุมชนให้เข้มแข็งและมีอัตลักษณ์เฉพาะ เช่น การลงแขก และการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีน้ำใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปรีชา พันธุ์เน่น, 2558) การใช้ประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างพลังความร่วมมือของคนสายคลองบางบัวผลการวิจัยพบว่า 1.ชาวบ้านได้สร้างพลังจากการมีส่วนร่วม การวิจัยได้สร้างความเชื่อมโยงของคนในสายคลองเข้าด้วยกัน ทำให้ลดความขัดแย้ง และสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน นอกจากนี้กระบวนการทำวิจัยได้สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้ความรัก ความเคารพในศักดิ์ศรี เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ การทำวิจัยได้สัมผัสกับชุมชน ชาวบ้านมีความสุขที่ได้เข้าร่วมงานวิจัยที่เป็นกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ 2. การใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการสร้างพลังชุมชนดีกว่าเครื่องมืออื่นๆ เพราะว่าประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นเรื่องราวของชาวบ้านที่ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของ ข้อมูลเหล่านี้ปราศจากผลประโยชน์การเล่าเรื่องราวของตนในอดีตเป็นการเรียนรู้แบบธรรมชาติที่ชาวบ้านทำกันอยู่แล้ว โดยที่ทุกคนรอบรู้ ปู่ ย่า ตายาย เล่าเรื่องราวในอดีตให้

ลูกหลานฟัง เป็นการสอนเรื่องความอดทน ศีลธรรม จริยธรรมที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่เรื่องยาก 3. ชาวบ้านเกิดความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตัวเองมีศักดิ์ศรี มีประวัติศาสตร์ที่สืบเนื่องมายาวนาน ที่ร่วมใช้ชีวิตและต่อสู้ร่วมกันเพื่อปกป้องถิ่นที่อยู่อาศัยของตน ความรู้เรื่องราวของตน เกิดจากค้นพบโดยตัวของชาวบ้านเอง สามารถอธิบายตัวเองได้ ชาวบ้านสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวของตัวเองได้กับสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (บริบทที่อยู่รอบตัวและระดับประเทศ) เข้าใจว่า ตนเองมีจุดเริ่มต้น และพัฒนามาสู่ ณ จุดนี้ได้อย่างไร การวิจัยทางประวัติศาสตร์สามารถแสดงข้อค้นพบอัตลักษณ์ที่เป็นข้อดีของชุมชน พบความสัมพันธ์ที่เป็นพื้นฐานที่ดีตั้งแต่อดีต สิ่งเหล่านี้ยังคงมีอยู่ในชุมชน ตลอดเวลา อัตลักษณ์นี้ไม่ถูกตัดขาดจากชุมชน ยังมีความสืบเนื่องข้ามผ่านการเวลาได้เสมอมา แม้ว่าบางช่วงเวลาข้อดีนี้อาจจะเกือบมองไม่เห็น 4. ชาวบ้านเห็นคุณค่าของตนเองว่าเป็นคนมีตัวตน มีสิทธิ และมี ศักดิ์ศรี ชาวบ้านได้พัฒนาตนเอง ทำให้กล้าที่จะพูดนำเสนอข้อมูลและกล้าที่ถกเถียงกับความเห็นที่ต่างกับของตน สิ่งนี้ทำให้สามารถสร้างผู้นำชุมชนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้ตระหนักว่ามนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน

2. ท้องถิ่นบางเขนในอดีต: ภูมินิเวศ วิถีชีวิต พุ่มบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยเรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต : ภูมินิเวศ วิถีชีวิต พุ่มบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ของโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา ชี้แนะ และสร้างขวัญ กำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด

2.2 การจัดรายวิชาการเรียนการสอน โดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอน เรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต: ภูมินิเวศ วิถีชีวิต พุ่มบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา

2.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดย เรื่อง ท้องถิ่นบางเขนในอดีต: ภูมินิเวศ วิถีชีวิต พุ่มบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง ท้องถิ่นบางเขน : ภูมินิเวศ วิถีชีวิต พุ่มบางเขน กับการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสาน วัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนักและเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ ดีความ ประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง
- 5) นำเสนอข้อเท็จจริง

2.5 การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการการเรียนการสอน เรื่อง ท้องถิ่นบางเขน และสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อท้องถิ่นบางเขน โดยภาพรวมนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภิญญา สิงห์คำ (2565) วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการ การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ผลการวิจัยพบว่า

2) การบูรณาการการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ได้ทำการบูรณาการในรายวิชาการทศ 20000-1501 วิชา หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วย ศิลปวัฒนธรรมไทย เรื่อง วัฒนธรรมไทย สาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย โดยใช้เส้นทางที่ 1 ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ตั้ง คณะกรรมการระดับสถานศึกษา 2) วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ที่สถานศึกษาศึกษากำหนด 3) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ 4) ศึกษา/ วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย 5) จัดทำสาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ของสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยใบงาน และการศึกษา สถานที่ยังจริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพันธ์ ฉายารัตน์ (2564) “การท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC พื้นที่ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเพื่อบูรณาการการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียน นิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2 โดยใช้เส้นทางที่ 1 “ท่องเที่ยว เศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC” พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ณ อำเภอบ้านค่าย และอำเภอนิคมพัฒนา เยี่ยม ชมโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขภาพธรรมชาติ ณ โรงเรียนวิบูลวิทยา ชม Unseen แห่งบ้านตาขัน “บ่อปลา นา ผักบุ้ง พุงลุลอย เกษตรพอเพียง” แวะสวนสุขภาพผักไฮโดรโปนิคส์ที่หมู่บ้านชากอ้อย ชิมสินค้า OTOP “หมูเส้น อารมณ์ดี” และ “น้ำพริกหมูขี้ต” ที่ศูนย์ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนหมู่บ้านชากอ้อยปิดท้ายด้วยการนั่งสามล้อ ไปดูวิถีชีวิตการป็นเก็บหมากของชาวบ้านอำเภอบ้านค่าย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) คณะกรรมการระดับสถานศึกษา 2) วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนด 3) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ ความสำคัญ 4) ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของ สถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็น ข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 5) จัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่นของ สถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนโดยอาศัย ใบงาน การจัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ฤทัยพรรณ ทองจับ (2564) ประเพณีชักพระ: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูลผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การบูรณาการ ประเพณี ชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ประสบ ผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนัก และเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ ตีความ ประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพรรณ ขาญช่วง (2563) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง: การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นแนวทางสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนจากการเรียนการสอนแบบบรรยายสู่การปฏิบัติกล่าวคือ ผู้เรียนจะได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ผ่านการผสมผสานเนื้อหา สาระภายในศาสตร์หรือสาขาวิชาหรือผสมผสานเนื้อหา ระหว่างศาสตร์ เน้นกระบวนการ เรียนรู้มากกว่าผลผลิต เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและพัฒนาการคิด การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับคนอื่น สนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียน การสอนตามแนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของแต่ละวิชาที่มีต่อกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการคิดเชื่อมโยง เช่น การใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เนื้อหาต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตจริง การคิดวิเคราะห์การใช้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ โดยการขยายแนวคิดเดิมไปสู่แนวคิดใหม่ ถือเป็นทักษะการคิดขั้นสูง นอกจากนี้การจัด การเรียนการสอนแบบบูรณาการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนในกลุ่มสาระต่างๆ ให้หันหน้าเข้าหากันเพื่อร่วมกันพัฒนาแผนการสอน เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย และ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและประเทศชาติสืบไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญธิรัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์ (2562) การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง ผลการวิจัยพบว่า ผลการส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยองค์ความรู้ใหม่ เรื่อง ประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา มาจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดประเด็นศึกษา 2) การรวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ การตีความ และประเมินหลักฐาน 4) การสรุปและเชื่อมโยงข้อเท็จจริง จากการศึกษาหลักฐานต่างๆ ผู้ศึกษาจะพบว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 5) การนำเสนอข้อเท็จจริง จากการตรวจสอบผลงานนักเรียนการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในห้องเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดี สามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในหัวข้อประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) หลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย (ก) หลักการของหลักสูตร (ข) เป้าหมายของหลักสูตร (ค) คำอธิบายรายวิชา (ง) โครงสร้างหลักสูตร (จ) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (ฉ) กิจกรรมการเรียนการสอน (ช) สื่อการเรียนและแหล่งการเรียนรู้ และ(ซ) การวัดและประเมินผลผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับมาก และมีความสอดคล้องกัน ทุกองค์ประกอบ และ (2) การศึกษาผลการใช้หลักสูตรพบว่า หลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต และรักความเป็นไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลดังนี้ (2.1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01(2.2) นักเรียนมีการใช้ทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2.3) นักเรียนมีคุณลักษณะรักความเป็นไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมินิเวศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบางเขน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการอนุรักษ์ท้องถิ่นของคนในชุมชนให้คงอยู่สืบไป

1.2 ควรสนับสนุนมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงเนื้อหาที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันของกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมินิเวศ วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบางเขน กรุงเทพมหานคร กับพื้นที่ใกล้เคียง

2.2. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบด้านอื่นของท้องถิ่นบางเขน เช่น การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เป็นต้น เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

6. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กัลญู เพชรภรณ์. (2562). เอกสารประกอบการสอน วิชาจิตวิทยาครูสำหรับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ENN3202). [Online] เข้าถึงได้จาก http://www.eledu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/file.php/4/_2_.pdf.

ขวัญธิริศม์ ทิพย์บุญทรัพย์ (2562) การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม, วิทยาลัยทองสุข

จิรัชพรรณ ชาญช่าง. (2563). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดขั้นสูง: การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 48(3), 78-89.

จิรัชญญา สิงห์คำ (2565) วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่,หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ,สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม,วิทยาลัยทองสุข

ในตะวัน กำหอม. (2559). **การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม**. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข

ปรีชา พันธุ์แน่น และคณะ. (2558). **โครงการ การใช้ประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นเครื่องมือในการ สร้างพลังความร่วมมือของคนสายคลองบางบัว**. รายงานวิจัย: สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย (สกว.).

พรรณพัชร วิสาสวัสดิ์.(2567). **การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านละครสร้างสรรค์**, สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

- พรรณิ บัวเล็ก.(2565). **วิถีชีวิตของคนในคลองบางเขน**, สาขาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ .มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- ฤทัยพรรณ ทองจับ(2564) **ประเพณีชักพระ: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล**,หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม,วิทยาลัยทองสุข
- วรรณทร์ ฉายรัตน์(2564) **“การท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และเพื่อบูรณาการการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 2**,หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม,วิทยาลัยทองสุข
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริวรรณ สิริวนิชย์. (2565).**พลวัตเศรษฐกิจ “ภาคประมง” ของจังหวัดสมุทรสาคร หลังพ.ศ.2500**.คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
- Chopyot, S. (2018). **Local Governance for the Development of Community Economy: The Case Study of the Group Operating Community Rice Mill in Nongbua Sub-district, Kosumpisai District, Maha Sarakham Province**. Journal of Politics and Governance, 8(2), 16-32.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

THE DEVELOPMENT OF A TRAINING PROGRAM TO OVERCOME THE COMFORT
ZONE FOR BANGSAEN VILLA HOTEL STAFF TO ENHANCE CUSTOMER SERVICE
EFFICIENCY IN LINE WITH MODERN DEMAND

ชาต แสงศรีเรือง ^{*1} ศศิธร นวนโสภ ²
Chad Saengsrirueang ^{*1}, Sasitorn Nuansopha ²

^{*1} วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี
² โรงแรมบางแสน วิลล่า
^{*1} Chonburi Vocational College
² Bangsaen Villa Hotel
* robotrotmilk@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า 2) เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของพนักงาน ต่อหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบประชุมกลุ่มย่อย และสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ t-test: paired two sample for means

ผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในมีความเหมาะสมมากที่สุด และระยะที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน มีผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่าคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การฝึกอบรมพนักงานโรงแรม; การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม; การบริการลูกค้า

ABSTRACT

This study aimed to: (1) develop a training program on stepping out of the comfort zone for Bangsaen Villa Hotel staff; (2) evaluate the effectiveness of the training program; and (3) examine the staff's satisfaction with the training program. The qualitative data were collected through focus group discussions, while the quantitative data were obtained using questionnaires. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and paired t-test for two related samples.

The research findings revealed that, in Phase 1, the developed training program on "Stepping Out of the Comfort Zone" for Bangsaen Villa Hotel staff to enhance customer service efficiency in the modern era was rated at the highest level of appropriateness. In Phase 2, the results showed that the post-training scores were significantly higher than the pre-training scores at the .05 statistical significance level, indicating the effectiveness of the training program in improving staff skills.

Keywords: Hotel Staff Training; Training Program Development; Customer Service Efficiency

1. บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการบริการมีการแข่งขันสูงความสามารถในการให้บริการลูกค้าที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายทำให้อุตสาหกรรมต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง (Walker, 2020) โรงแรมบางแสน วิลล่า ซึ่งเป็นโรงแรมขนาดกลางที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมีประวัติการดำเนินงานมาอย่างยาวนาน และมีพนักงานที่ทำงานร่วมกับองค์กรมาเป็นระยะเวลานาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริการของพนักงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะนำไปสู่การบริการลูกค้าที่มีคุณภาพ และเพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้กับลูกค้าให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายในยุคปัจจุบัน

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่องค์กรต่าง ๆ ให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืน องค์กรที่มีพนักงานพร้อมพัฒนาตนเองตลอดเวลา ย่อมมีความได้เปรียบในการแข่งขัน แม้ว่าจะมีเทคโนโลยี เครื่องจักร และระบบสารสนเทศต่าง ๆ เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน แต่สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถทดแทนความรู้ ความสามารถ และทักษะของพนักงานได้ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อองค์กรเพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานสูงสุด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ (Swart, Mann, Brown, & Price, 2005) องค์กรต้องมีกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (learning) ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และประสบการณ์ (experiences) ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้มุ่งเน้นจัดทำ หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะและเพิ่มศักยภาพให้พนักงานสามารถให้บริการลูกค้าให้มีคุณภาพสูงขึ้น อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูง (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน), 2565) โดยในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า
2. เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของพนักงานต่อหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสนวิลล่า

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องโดยสังเคราะห์สาระสำคัญ ได้ดังนี้ 1) ทฤษฎี Comfort Zone Model (White, 2009) อธิบายว่าคนเรามักหลีกเลี่ยงสถานการณ์ใหม่ ๆ และไม่พัฒนาตนเองหากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย การฝึกอบรมที่มีเป้าหมายชัดเจนสามารถช่วยให้พนักงาน “ก้าวข้าม” โซนแห่งความเคยชิน เพื่อเข้าสู่ Learning Zone และ Growth Zone 2) ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) Knowles' Andragogy (1984) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และเมื่อรู้ว่าการเรียนรู้นั้นมีผลต่อการทำงานของตนเอง การอบรมพนักงานจึงควรใช้กิจกรรมที่เน้น การมีส่วนร่วม สถานการณ์จำลอง และการสะท้อนตนเอง 3) ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development: HRD) Swanson & Holton (2001) องค์กรต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน การฝึกอบรมเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับทักษะด้านการบริการ 4) ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) Herzberg's Two-Factor Theory การได้รับการฝึกอบรมและการเติบโตทางสายอาชีพเป็นปัจจัยสร้างแรงจูงใจ (Motivators) ส่งผลให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และให้บริการลูกค้าได้ดีขึ้น 5) ทฤษฎีการบริการ (Service Quality Theory) SERVQUAL Model (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1988) คุณภาพการบริการวัดจากช่องว่างระหว่าง “ความคาดหวังของลูกค้า” กับ “การบริการที่ลูกค้าได้รับจริง” การฝึกอบรมช่วยลดช่องว่างนี้และยกระดับประสบการณ์ของลูกค้า 6) แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Instructional Design) ADDIE Model (Analyze, Design, Develop, Implement, Evaluate) เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ใช้เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย ชัดเจน วัดผลได้ และตอบโจทย์ผู้เรียน

3. วิธีการวิจัย

ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน” เป็นรูปแบบการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและน่าเชื่อถือเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาจึงกำหนดให้การศึกษาออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน มีการกำหนด

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดประชากรเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานศึกษาเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงแรมบางแสน วิลล่า และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะตามที่ต้องการ ดังนี้ 1) ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในตำแหน่งระดับหัวหน้าแผนกหรือผู้ช่วยแต่ละแผนก 2) มีอำนาจในการตัดสินใจและหรือเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ในองค์กร และ 3) มีระยะเวลาในปฏิบัติหน้าที่อยู่ในตำแหน่งระดับหัวหน้าแผนกผู้ช่วยหัวหน้าแผนกไม่ต่ำกว่า 3 ปีจากลักษณะเฉพาะตามที่ต้องการ ดังกล่าว สามารถคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) คุณวิรัช เขตหนองบัว ผู้จัดการฝ่ายครัว 2) คุณธิดารัตน์ คุณทรัพย์ ผู้ช่วยผู้จัดการแผนกแม่บ้าน 3) คุณเปรมวดี เสงี่ยมจิตร ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ 4) คุณไกรสร ทองไกรศรี ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม และ 5) คุณปภัสสร แดงท่าแดง ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบัญชี

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบแบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อถามคำถามเกี่ยวกับการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในงานศึกษา ดังนี้ 1) การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ผู้ และ 2) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ข้อมูลที่ได้นำไปจัดหมวดหมู่และทำการวิเคราะห์ตามวิธีการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลสร้างร่างและยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน มีการกำหนด

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดประชากรเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานศึกษาเป็นกลุ่มเชี่ยวชาญด้านการบริการและการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบ แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) นำร่างหลักสูตรที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เพื่อพิจารณาความสอดคล้องในแต่ละองค์ประกอบในหลักสูตรฝึกอบรมกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด 2) ผู้ศึกษาติดต่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริการและการพัฒนาหลักสูตรประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร และ นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ หาความเหมาะสมของหลักสูตรเกณฑ์ ที่ใช้ในการพิจารณาผลการวัดและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และ 3) ปรับปรุงเป็นหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน ที่จะนำไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ใน ระยะที่ 2

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมใช้แบบประเมินซึ่งสร้างจากเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อประเมินความเหมาะสมของแต่ละส่วนประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วน 5 ระดับ

ระยะที่ 2 เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน ในระยะนี้จะเป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Quasi-Experimental Research) เพื่อปรับพฤติกรรมเป็นรูปแบบการศึกษาที่มุ่งเน้นศึกษาผลของตัวแปรแทรกแซง (Intervention) ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อวิเคราะห์ว่ากระบวนการหรือวิธีการที่ใช้สามารถปรับพฤติกรรมเป้าหมายได้หรือไม่ มีการกำหนด

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็น 1) กลุ่มพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า และกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยการคัดเลือกจาก 1) ผู้ที่มีอายุการทำงานมากกว่า 1 ปี 2) ผู้ที่มีอัตราขาด ลา มาสายบ่อย และ 3) ผู้ที่ไม่เคยอบรม และ 2) กลุ่มหัวหน้าแผนกโรงแรมบางแสน วิลล่า สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานก่อนส่งพนักงานเข้าร่วมหลักสูตรอบรม

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน 2) แบบประเมินผลการปฏิบัติงานก่อนและหลังการฝึกอบรม และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจหลังการฝึกอบรม

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการทดลอง การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการทดลอง 1 วัน คิดเป็น 6 ชั่วโมง กับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า จำนวน 30 ท่าน โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมและมีการประเมินความผลการปฏิบัติงานก่อนและหลังการทดลองกับกลุ่มผู้รับการอบรมในการศึกษา

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1) แบบประเมินความพึงพอใจหลังการฝึกอบรมใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถามความพึงพอใจในส่วนระดับความคิดเห็น จำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ดังนี้

5	หมายถึงระดับคะแนน	มากที่สุด
4	หมายถึงระดับคะแนน	มาก
3	หมายถึงระดับคะแนน	ปานกลาง
2	หมายถึงระดับคะแนน	น้อย
1	หมายถึงระดับคะแนน	น้อยที่สุด

ในการประเมินผล จะใช้วิธีการแปลผลแบบประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ยตามหลักการแบ่ง อันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยใช้สูตรคำนวณช่วงกว้างของชั้น ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \text{จำนวนชั้น} - 1 / \text{จำนวนชั้น} \\ &= 5 - 1 / 5 \\ &= 0.8\end{aligned}$$

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยพิจารณาตามเกณฑ์ในการประเมินผล ดังนี้

4.21-5.00	หมายถึงค่าเฉลี่ย	มากที่สุด
3.42-4.20	หมายถึงค่าเฉลี่ย	มาก

2.61-3.41	หมายถึงค่าเฉลี่ย	ปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึงค่าเฉลี่ย	น้อย
1.00-1.80	หมายถึงค่าเฉลี่ย	น้อยที่สุด

4.2) แบบประเมินผลการปฏิบัติงานก่อนและหลังการฝึกอบรม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D) โดยมีสูตรดังนี้ โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของระดับความคิดเห็น สอบถามในส่วนระดับความคิดเห็น จำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ดังนี้

5	หมายถึงระดับคะแนน	มากที่สุด
4	หมายถึงระดับคะแนน	มาก
3	หมายถึงระดับคะแนน	ปานกลาง
2	หมายถึงระดับคะแนน	น้อย
1	หมายถึงระดับคะแนน	น้อยที่สุด

ในการประเมินผล จะใช้วิธีการแปลผลแบบประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ยตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยใช้สูตรคำนวณช่วงกว้างของชั้น ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \text{จำนวนชั้น} - 1 / \text{จำนวนชั้น} \\ &= 5 - 1 / 5 \\ &= 0.8\end{aligned}$$

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามระดับความคิดเห็น โดยพิจารณาตามเกณฑ์ในการประเมินผล ดังนี้

4.21-5.00	หมายถึงค่าเฉลี่ย	มากที่สุด
3.42-4.20	หมายถึงค่าเฉลี่ย	มาก
2.61-3.41	หมายถึงค่าเฉลี่ย	ปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึงค่าเฉลี่ย	น้อย
1.00-1.80	หมายถึงค่าเฉลี่ย	น้อยที่สุด

และใช้สถิติทดสอบค่าคู่ (t-test: paired two sample for means) ใช้เมื่อข้อมูลใช้เปรียบเทียบของข้อมูลผลการปฏิบัติงานก่อนและหลังการฝึกอบรม

4. ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) สามารถนำมาพัฒนาหลักสูตรและได้ประเมินความเหมาะสมเพื่อรับรองคุณภาพของหลักสูตรเป็นแบบสอบถาม ประเมินเพื่อรับรองคุณภาพ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ จากแบบประเมินเพื่อรับรองคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	หลักการของหลักสูตรอบรม	5.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.60	0.55	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3	โครงสร้างของหลักสูตรอบรม	5.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	ผู้เข้ารับการอบรม	5.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
5	ระยะเวลาในการฝึกอบรม	4.80	0.45	มีความเหมาะสมมากที่สุด
6	การจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม	5.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
7	สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.80	0.45	มีความเหมาะสมมากที่สุด
8	การวัดและประเมินผล	5.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
9	เนื้อหาของหลักสูตรอบรม	5.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
10	รายละเอียดการจัดกิจกรรม	4.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
11	แผนจัดการในการฝึกอบรม	4.40	0.55	มีความเหมาะสมมากที่สุด
12	สื่อและเอกสารประกอบหลักสูตร	5.00	0.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
รวม		4.80	0.07	มีความเหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ จากแบบประเมินเพื่อรับรองคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีความเหมาะสมมากที่สุด จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ตามลำดับ หลักการของหลักสูตรอบรม ($\bar{X} = 5.00$) โครงสร้างของหลักสูตรอบรม ($\bar{X} = 5.00$) ผู้เข้ารับการอบรม ($\bar{X} = 5.00$) การจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 5.00$) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 5.00$) เนื้อหาของหลักสูตรอบรม ($\bar{X} = 5.00$) สื่อและเอกสารประกอบหลักสูตร ($\bar{X} = 5.00$) ระยะเวลาในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.80$) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.80$) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.60$) แผนจัดการในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.40$) รายละเอียดการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน ผู้ศึกษาได้ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน และดำเนินการฝึกอบรมพนักงานที่มีการทำงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการบริการลูกค้าโดยตรง จำนวนประมาณ 30 คน ทำการประเมินทักษะปฏิบัติงานก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และหลังเข้ารับการฝึกอบรม ผลการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินผลความพึงพอใจในการเข้ารับฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	6	75
หญิง	24	18
รวม	30	100
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	8	26.7
มากกว่า 30 ปี	16	53.3
ระหว่าง 45-50 ปี	4	13.3
ระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป	2	6.7
รวม	30	100
แผนกที่ทำงาน		
ปฏิบัติการ	27	90
ผู้จัดการ	3	10
รวม	30	100
ประสบการณ์ทำงาน		
ระหว่าง 2-5 ปี	4	13.3
ระหว่าง 6-10 ปี	14	46.7
ระหว่าง 11-20 ปี	12	40.0
รวม	30	100
รายได้		
10000-25000	13	43.3
26000-35000	14	46.7
36000-45000	3	10.0
รวม	30	100

จากตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินผลความพึงพอใจในการเข้ารับฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน พบว่า เพศหญิงมีความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18 จำแนกตาม อายุ พบว่า อายุ มากกว่า 30 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมา ต่ำกว่าอายุ 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ระหว่างอายุ 45-50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 จำแนกตามแผนกที่ทำงาน พบว่าแผนกปฏิบัติการมีความพึงพอใจมากกว่าหัวหน้าแผนกหัวหน้าแผนก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90 และแผนกหัวหน้า

แผนก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และ ระหว่าง 2-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 จำแนกตาม รายได้ พบว่า รายได้ 26,000-35,000 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รายได้ 10000-25000 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 และ รายได้ 36,000-45,000 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ข้อ	การฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านเนื้อหาหลักสูตร	4.09	0.30	มาก
2	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.16	0.29	มาก
3	ด้านสื่อประกอบการอบรม	4.15	0.46	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.04	0.53	มาก
5	ด้านผลลัพธ์จากการอบรมและอื่นๆ	4.21	0.42	มาก
รวม		4.13	0.30	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน พบว่า มีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) คือ ด้านผลลัพธ์จากการอบรมและอื่นๆ ($\bar{X}=4.2$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.1$) ด้านสื่อประกอบการอบรม ($\bar{X}=4.1$) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X}=4.09$) ด้านการวัด และประเมินผล ($\bar{X}=4.04$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงาน ก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ผลทักษะการฝึกอบรม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนฝึกอบรม	30	19.53	2.51	-24.745	<0.001
หลังฝึกอบรม	30	30.56	1.97		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงาน ก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน พบว่า ก่อนฝึกอบรมมี $\bar{X} = 19.53$ และ S.D. = 2.51 ขณะที่คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรม $\bar{X} = 30.56$ และ S.D. = 1.97 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสถิติ t = -24.745 และ p < .001 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีผลต่อการพัฒนาทักษะของพนักงานอย่างชัดเจน

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ จากแบบประเมินเพื่อรับรองคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมตาม โมเดล ADDIE (Branch, 2009) ที่เน้นการพัฒนาองค์ประกอบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเป้าหมายขององค์กร

ระยะที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน

ผลการประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน พบว่า มีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Swanson & Holton (2001) ที่ระบุว่า การฝึกอบรมที่ออกแบบให้สอดคล้องกับประสบการณ์และบริบทของผู้เรียน จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร

ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงาน ก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการก้าวข้าม Comfort Zone สำหรับพนักงานโรงแรมบางแสน วิลล่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้าให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสถิติ $t = -24.745$ และ $p < .001$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีผลต่อการพัฒนาทักษะของพนักงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ White (2009) ซึ่งเสนอว่า การช่วยให้บุคลากรก้าวออกจาก Comfort Zone จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และขยายขีดความสามารถในการทำงานของตนเอง นอกจากนี้ การเพิ่มทักษะด้านการบริการลูกค้าในยุคปัจจุบันที่มีความหลากหลายและการแข่งขันสูง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Walker (2020) ซึ่งระบุว่าคุณภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า และสอดคล้องกับสุภาวดี สุขใส (2564) ที่ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม Comfort Zone เพื่อเสริมสร้างความกล้าแสดงออกของนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม ที่กล่าวโดยสรุป การออกแบบและใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลง และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน ช่วยส่งเสริมศักยภาพของพนักงานในภาคการบริการได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

- ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ในส่วนของระดับผู้บริหารงาน เพื่อให้ทราบปัจจัยในการบริหาร และนำมาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป
- ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการประเมินสภาพการทำงานปัญหา และอุปสรรคของบุคลากร เฉพาะแต่ละองค์กร เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไขบูรณาการ ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

6. เอกสารอ้างอิง

- สุภาวดี สุขใส. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม Comfort Zone เพื่อเสริมสร้างความกล้าแสดงออกของนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). (2565). *รายงานแนวโน้มอุตสาหกรรมไมซ์และโรงแรม ปี 2565*. กรุงเทพฯ: สสปน.
- Branch, R. M. (2009). *Instructional design: The ADDIE approach*. Springer.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The motivation to work* (2nd ed.). Wiley.
- Knowles, M. S. (1984). *The adult learner: A neglected species* (3rd ed.). Gulf Publishing.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12–40.
- Swanson, R. A., & Holton, E. F. (2001). *Foundations of human resource development*. Berrett-Koehler Publishers.
- Swart, J., Mann, C., Brown, S., & Price, A. (2005). *Human resource development: Strategy and tactics*. Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Walker, J. R. (2020). *Introduction to hospitality* (8th ed.). Pearson.
- White, A. (2009). *From comfort zone to performance management*. White & MacLean Publishing.

การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGY SKILLS FOR EDUCATIONAL
PERSONNEL UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

อภิสิทธิ์ คำภีร์ ^{*1}, โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ ² และ ในตะวัน กำหม่อม ³

Aphisit Khampoo ^{*1}, Sopee Wiwatchankit ² and naitawan Kumhom ³

^{*1} คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

² คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

³ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

^{*1} Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

² Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

³ Faculty of Social Sciences and Education, Thongsuk College

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): naitawan@mail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย ด้านคอมพิวเตอร์ด้านระบบสื่อสาร และด้านเทคโนโลยีเครือข่ายกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาคือบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 52 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางเครชีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามระดับประมาณค่า ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีค่าดัชนีสอดคล้อง 0.60 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟและการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ

ผลจากการศึกษาพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าส่วนใหญ่คือ ด้านคอมพิวเตอร์อันดับที่สอง คือด้านระบบสื่อสารและลำดับสุดท้ายคือด้านเทคโนโลยีเครือข่ายตามลำดับ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงด้านเดียว

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะ; การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ABSTRACT

The study aimed to 1) examine the level of demand for developing information technology skills among educational personnel under the Office of the Basic Education Commission, and 2) compare the level of demand for developing information technology skills among educational personnel in terms of computer skills, communication systems, and network technology. The sample group used in the study consisted of 52 educational personnel, determined by applying the Krejcie and Morgan table for sample size. The tool used for data collection was a Likert-scale questionnaire created by the researchers, which had a consistency index ranging from 0.60 to 1.00 and an overall reliability score of 0.99. Statistical methods employed for data analysis included percentage, mean, standard deviation, F-test, and pairwise comparison using Scheffe's method.

The findings revealed that 1) The respondents' development of information technology skills among educational personnel under the Office of the Basic Education Commission was, on average, at a moderate level overall. When considering individual aspects, arranged by average score from highest to lowest, the majority were in computer skills, followed by communication systems, and lastly, network technology 2) The overall level of demand for developing information technology skills showed no significant differences. However, when examined individually, educational personnel demonstrated significantly different computer skills at the 0.05 statistical level.

Keywords: Development, Skills, Usage of information technology.

1. บทนำ

รัฐบาลจะพัฒนาระบบการบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีความพร้อมและกำลังคนที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลมีความคุ้มค่าโปร่งใสและ เกิดความเป็นธรรมในการบริการสาธารณะส่งเสริมนโยบายการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสามารถให้บริการสาธารณะ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรมทั้งระบบให้มีความทันสมัยภายใต้หลักนิติธรรมและความเสมอภาคส่งเสริมให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายสาธารณะและร่วมในกระบวนการยุติธรรมภายใต้หลักการยุติธรรมชุมชนพร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ และสื่อสารณะทุกประเภทได้อย่าง กว้างขวาง รวดเร็ว ถูกต้อง ทัวถึงและเป็นธรรม (แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558: 2555) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542แก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างตลอดชีวิต มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย การพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยหนึ่งที่องค์การต่าง ๆ กำลังให้ความสำคัญอย่าง

ยิ่ง เพราะทรัพยากรบุคคลเปรียบเสมือนสินทรัพย์ที่ทรงคุณค่ามากที่สุดขององค์กร เป็นกลยุทธ์หนึ่ง สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กร ด้วยเหตุผลดังกล่าวองค์กรต่าง ๆ จึงพยายามที่จะแสวงหากลยุทธ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การบริหารจัดการผู้มีความสามารถสูง การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลโดยใช้ทักษะเป็นพื้นฐาน (สุกัญญา รัชมิธรรมโชติ.2548) สมรรถนะ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมและทวี ความสำคัญต่อ การบริหารทรัพยากรมากขึ้นเรื่อยๆ ในวงการบริหารทรัพยากรบุคคล องค์กรชั้นนำต่างๆ ได้นำระบบสมรรถนะมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างถูกทิศทาง และคุ้มค่ากับการลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่บุคลากร ในองค์กรอีกแนวทางทางหนึ่งด้วย (นิสตรรก์ เวชยานนท์. 2539)

การพัฒนาคุณภาพคนนั้นกล่าวได้ว่า เป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศสำหรับ ยุคความเจริญก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร จึงควรต้องพัฒนาคนให้ก้าวไปพร้อมกับเทคโนโลยี ซึ่งทุกประเทศของโลกในอนาคต จะมีการพึ่งพาเชื่อมและการเชื่อมโยงกันมากขึ้น มีการรวมกลุ่มและร่วมมือกัน มีการเปลี่ยนแปลงที่เร็ว แต่จะมีการแข่งขันที่สูงขึ้นเพื่อความอยู่รอดการพัฒนาคนจึงต้องอาศัยเครื่องมือที่ดี และทันสมัยในการพัฒนา กล่าวได้ว่าผู้บริหาร ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้บังคับบัญชา มาเป็นผู้บังคับบัญชาแบบฝึกสอน การเป็นผู้ฝึกสอนที่ดีนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางทฤษฎีและมีความสามารถทางปฏิบัติ ที่สำคัญคือ ต้องรู้จักประยุกต์ใช้เทคนิค และเครื่องมือช่วยใน การบริหารได้อย่างคุ้มค่า ครรชิต มาลัยวงศ์ (2541) กล่าวว่าเครื่องมือที่ดี ที่สุดในยุคนี้ คือ เทคโนโลยีสารสนเทศอันประกอบด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีคมนาคม หากใคร รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์สูงสุด จะได้เปรียบผู้อื่นคนบางคนไม่เห็นด้วยกับการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ โดยอ้างว่าเป็นการสอนให้เอาเปรียบผู้อื่น แต่ถ้าเราไม่สอนให้พวกเขากันเองรู้จักเทคโนโลยีนี้ เราก็มีแต่ จะตกเป็นเบี้ยล่างผู้อื่นตลอดเวลา ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์และ โทรคมนาคมที่ช่วยเสริมกำลังสติปัญญาของมนุษย์และสร้างความสามารถในการติดต่อเชื่อมโยงกันในโลก เป็นตัว ขยายขีดความสามารถทางกายภาพแก่มนุษยชาติ ทำให้สามารถเอาชนะข้อจำกัด ด้านเวลา ระยะทางหรือสภาพทาง ภูมิศาสตร์ได้ ซึ่งเกิดผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการใช้เทคโนโลยีเพื่อระบบการศึกษาอันจะทำให้การศึกษาทางไกล แพร่กระจายและเติบโตได้ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ทำให้ข้อมูลและข่าวสารมีการเชื่อมโยง ติดต่อกันได้รวดเร็ว จึงต้องมี การพัฒนาศักยภาพทางกายภาพและประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่รองรับข้อมูลข่าวสารที่ หลากหลาย สร้างโอกาสการรู้ข้อมูลและการกระจายข้อมูลและข่าวสารกระจายข้อมูลที่ทันสมัยอย่างทั่วถึงและมี คุณภาพ (นิรชราภา ทองธรรมชาติ และบุญเลิศ อรุณพิบูล.2545)

การที่สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ได้ให้ความสำคัญเพื่อเป็นการให้บุคลากรได้ฝึกฝนตัวเอง และ พัฒนาสมรรถนะของตนเองให้เพิ่มขึ้นเพื่อเกิดประโยชน์ในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจึงต้องการที่จะ ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องกับความต้องการขององค์กร และพัฒนามาได้เหมาะสม กับตัวบุคลากรเอง เพื่อนำการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนา เพิ่มพูนประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานให้ดีขึ้นและเป็นแนวทางในการ พัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพสูง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษาดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

3. วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยจะทำตามลำดับ ขั้นตอนการศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและเครื่องมือใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

รายงานผลการศึกษา สรุปผล และอภิปรายผลจากการศึกษาการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดพิมพ์รูปเล่มนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อรอการอนุมัติ

ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน ร 60 คนจากการใช้ตารางสุ่มขนาดตัวอย่างของ เครซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan.1970.607-610 อ้างถึงใน ในตะวัน กำทอง,2559)ได้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ 1.บุคลากรด้านบริการเว็บไซต์พัฒนาระบบดูแลเครือข่ายเทคโนโลยีและบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 14 คน 2.บุคลากรด้านเผยแพร่พัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีจัดอบรมบุคลากรพัฒนารูปแบบและประสานความร่วมมือด้านเทคโนโลยีผลิตสื่อและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี จำนวน 23 คน 3.บุคลากรด้านบริหารงานทั่วไปงานธุรการจำนวน 15 คน รวมทั้งหมดจำนวน 52 คนดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษา

ประเภทบุคลากร	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1 บุคลากรด้านบริการเว็บไซต์พัฒนาระบบดูแลเครือข่ายเทคโนโลยีและ บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ	16	14
2 บุคลากรด้านเผยแพร่พัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีจัดอบรม บุคลากรพัฒนารูปแบบและประสานความร่วมมือด้านเทคโนโลยีผลิต สื่อและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	26	23
3 บุคลากรด้านบริหารงานทั่วไปงานธุรการ	18	15
รวม	60	52

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อศึกษา การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถามสื่อความหมายชัดเจนผู้อ่านแล้วเข้าใจ

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงซึ่งเนื้อหาด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง โดยให้คะแนนดังนี้ ถ้าข้อความสอดคล้องตามเนื้อหาให้คะแนน +1 ถ้าไม่แน่ใจให้คะแนน 0 และไม่สอดคล้อง -1 คัดเลือกข้อความที่มีดัชนีสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ได้จำนวน 34 ข้อ แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยได้ค่า IOC = 0.99

2.5 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากร ทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.6 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .972

2.7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเก็บข้อมูลจากบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. ผู้ศึกษาค้นคว้าติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาครบถ้วนตามวันเวลาที่กำหนด

3. ผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบสอบถามที่เก็บมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบบสอบถามที่เก็บคืนมาได้มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ค้นคว้าได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ในรูปแจกแจงความถี่โดยการหาค่าร้อยละ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และประเภทบุคลากร

2. ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนั้ตามตราส่วนประมาณค่า โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย กำหนดระดับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาออกเป็น 5 ระดับ โดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (ในตะวันกำหนด, 2559)

3. ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรตามประเภทบุคลากรด้วยทางการศึกษาโดยวิธี เอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) (ในตะวัน กำหนด, 2559)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้มีดังต่อไปนี้ 1. ค่าร้อยละ (Percentage %) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล 2. ค่าเฉลี่ย (Mean) 3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 4. หาค่าทดสอบเอฟ (F- test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

4. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษาจำนวน 52 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาปริญญาตรีมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอันดับที่หนึ่ง คือ ด้านคอมพิวเตอร์รองลงมา คือ ด้านระบบสื่อสารและอันดับสุดท้าย คือ ด้านเทคโนโลยีเครือข่าย โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในแต่ละด้านดังนี้เพื่อศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.ด้านคอมพิวเตอร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ สามารถใช้โปรแกรม Microsoft Word เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากลำดับที่ 2 คือ มีทักษะในการพิมพ์ดีดโดยใช้

แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ได้อยู่ในระดับมากลำดับที่ 3 คือ สามารถใช้งานโปรแกรม PowerPoint อยู่ในระดับมากในการสร้างและเสนองานและลำดับสุดท้ายคือ มีความรู้ด้านการประกอบ ซ่อมแซม เครื่องคอมพิวเตอร์

2.ด้านระบบสื่อสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าลำดับแรกคือ สามารถรับส่งข้อมูลทางอีเมลได้และสามารถส่งข้อมูล ข่าวสาร และสื่อต่างๆ ทาง Website ได้อยู่ในระดับมากลำดับที่ 2 คือ สามารถ Download/Upload ข้อมูลจาก Internet มาใช้ในการปฏิบัติงานได้อยู่ในระดับมากลำดับที่ 3 คือ สามารถใช้โปรแกรมที่เกี่ยวกับการสื่อสาร (Chat program) เช่น Line และลำดับสุดท้ายคือ มีความรู้พื้นฐานเรื่อง ระบบ LAN, MAN, WAN หรือ Internet อยู่ในระดับมาก

3. ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าลำดับแรกคือ สามารถใช้แอปพลิเคชันบนเครือข่าย เช่น facebook.com อยู่ในระดับมากลำดับที่ 2 คือ สามารถใช้เทคโนโลยีเครือข่าย Search Engine ในการค้นหาข้อมูลได้เช่น google.com, sanook.com, thaiall.com อยู่ในระดับมากลำดับที่ 3 คือ มีทักษะในการส่งรูปภาพ คลิปวิดีโอทาง Internet ให้ผู้อื่นใช้งานโดยใช้ เช่น Youtube และลำดับสุดท้ายคือ มีความรู้ในการตั้งค่าระบบป้องกัน ไวไฟ ด้วยตัวเองอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตาม 1.บุคลากรด้านบริการเว็บไซต์พัฒนาระบบดูแลเครือข่ายเทคโนโลยีและบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ 2.บุคลากรด้านเผยแพร่พัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีจัดอบรมบุคลากรพัฒนารูปแบบและประสานความร่วมมือด้านเทคโนโลยีผลิตสื่อและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี 3.บุคลากรด้านบริหารงานทั่วไปงานธุรการโดยมีรายละเอียดของผลการศึกษในแต่ละด้านดังนี้

1.ด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าบุคลากรด้านบริการเว็บไซต์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบุคลากรด้านการเผยแพร่และพัฒนาบุคลากรฯ และบุคลากรด้านการบริหารงานทั่วไป

2.ด้านระบบสื่อสาร ไม่แตกต่างกัน

3.ด้านเทคโนโลยีเครือข่าย ไม่แตกต่างกัน

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่หนึ่ง คือ ด้านคอมพิวเตอร์รองลงมา คือ ด้านระบบสื่อสารและอันดับสุดท้าย คือ ด้านเทคโนโลยีเครือข่าย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ด้านคอมพิวเตอร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือสามารถใช้โปรแกรม Microsoft Word เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากลำดับที่ 2 คือ มีทักษะในการพิมพ์ดีดโดยใช้แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ได้อยู่ในระดับมากลำดับที่ 3 คือ สามารถใช้งานโปรแกรม PowerPoint อยู่ในระดับมากในการสร้างและเสนองานและลำดับสุดท้ายคือ มีความรู้ด้านการประกอบ ซ่อมแซม เครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะบุคลากรไม่ได้จบด้านด้านเทคนิคคอมพิวเตอร์ ด้านการประกอบ ซ่อมแซม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อารมณ์ อังสาชน (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ

อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านฮาร์ดแวร์มีสภาพการใช้ในระดับมาก ด้านซอฟต์แวร์ ด้านอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายมีสภาพการใช้ในระดับปานกลาง ส่วนด้านบริการอื่นๆ มีสภาพการใช้ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านฮาร์ดแวร์ อาจารย์มีสภาพการใช้อุปกรณ์ช่วยสอนที่จัดเตรียมให้ในแต่ละห้องเรียน เช่น Projector, Visualize, Computer ลำโพงและไมโครโฟน เครื่องเล่น DVD อยู่ในระดับมาก ด้านซอฟต์แวร์ อาจารย์มีสภาพการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการจัดการงานในสำนักงานเช่น MS Word, MS Excel, MS Access, MS Outlook ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ด้านอินเทอร์เน็ตและเครือข่าย อาจารย์มีสภาพการใช้บริการของฟรี อีเมล เช่น Hotmail, Yahoo, mail, Gmail อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริการอื่นๆ อาจารย์มีสภาพการใช้ระบบลงชื่อปฏิบัติงานบุคลากรในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของท่านอยู่ในระดับมาก ปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารคือ ไม่มีอุปกรณ์ให้ใช้งาน เครือข่ายล่าช้าและอาจารย์ส่วนใหญ่มีความต้องการให้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยจัดอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตและการสร้างเว็บไซต์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ ไชยสงค์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะดิจิทัลของครูที่ส่งผลกระทบต่อการบริหาร จัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) การบริหารจัดการชั้นเรียน ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และ 3) ตัวแปรของทักษะดิจิทัลของครูที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการชั้นเรียน ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยร่วมกันพยากรณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาได้ร้อยละ 84

2. ด้านระบบสื่อสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือสามารถรับส่งข้อมูลทางอีเมลได้และสามารถส่งข้อมูล ข่าวสาร และสื่อต่างๆ ทาง Website ได้อยู่ในระดับมากลำดับที่ 2 คือ สามารถ Download/Upload ข้อมูลจาก Internet มาใช้ในการปฏิบัติงานได้อยู่ในระดับมากลำดับที่ 3 คือสามารถใช้โปรแกรมที่เกี่ยวกับการสื่อสาร (Chat program) เช่น Line และลำดับสุดท้ายคือ มีความรู้พื้นฐานเรื่องระบบ LAN, MAN, WAN หรือ Internet ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะบุคลากรทางด้านระบบสื่อสาร ระบบ LAN, MAN, WAN หรือ Internet มีจำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบังอรรัตน์ สำเนียงเพระ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสำนักงานสมัยใหม่ : กรณีศึกษาหน่วยงานปฏิบัติการภาคสนามองค์กรผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 4 มีสมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่ละด้านในระดับปานกลาง ถึง ระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการไฟล์และโฟลเดอร์ ด้านความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบและหลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ ด้านความรู้เกี่ยวกับการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านความรู้เกี่ยวกับการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านความรู้เกี่ยวกับการกำหนดคุณลักษณะและการใช้งานของฮาร์ดแวร์และอุปกรณ์รอบข้าง (Peripheral) ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ ด้านความรู้ทาง ICT ด้านอื่นๆ ด้านความรู้เกี่ยวกับการติดตั้งและการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ ด้านความรู้เกี่ยวกับระบบสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ด้านความรู้เกี่ยวกับการ

ติดตั้งและการใช้โปรแกรมที่ใช้ในการคำนวณข้อมูลและการทำงานทางด้านฐานข้อมูลที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ต่างๆ ด้านความรู้เกี่ยวกับการติดตั้งและใช้งานซอฟต์แวร์โปรแกรมปฏิบัติการ

3.ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าลำดับแรกคือ สามารถใช้แอปพลิเคชันบนเครือข่าย เช่น facebook.com อยู่ในระดับมากลำดับที่ 2 คือ สามารถใช้เทคโนโลยีเครือข่าย Search Engine ในการค้นหาข้อมูลได้เช่น google.com, sanook.com, thaiall.comอยู่ในระดับมากลำดับที่ 3 คือมีทักษะในการส่งรูปภาพ คลิปวิดีโอ ทางInternet ให้ผู้อื่นใช้งานโดยใช้ เช่น Youtube และลำดับสุดท้ายคือ มีความรู้ในการตั้งค่าระบบป้องกัน ไวไฟ ด้วยตัวเองอยู่ใน ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็ว ทำให้ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการตั้งค่าระบบป้องกัน ไวไฟซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกชนน บ่อบัวทอง (2553) ได้ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลนครปฐมด้านการประมวลผลข้อมูล พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 1) หน่วยงานมีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระบบข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.45 2) หน่วยงานมีการรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานเพื่อจัดทำคลังข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.35 3) หน่วยงานมีการสำรองข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหาย อยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.47 4) หน่วยงานสามารถเลือกใช้เครื่องมือหรือซอฟต์แวร์ในการประมวลผลได้อย่างเหมาะสมกับงาน อยู่ในระดับปานกลาง มี ค่าเฉลี่ย 3.42 5) หน่วยงานมีการเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการใช้ผ่านเว็บไซต์ประเภท Search Engine เช่น Google หรือ Sanook อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22 6) หน่วยงานมีระบบคอมพิวเตอร์ที่ช่วยให้การเรียกข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.52 7) หน่วยงานมีการนำเสนอสารสนเทศด้านกฎหมายผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย2.73 8) หน่วยงานเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบมาเผยแพร่ในรูปแบบที่หลากหลาย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20 9) หน่วยงานนำระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาในการบริหารข้อมูลสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60และ 10) หน่วยงานปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลของหน่วยงานให้เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.23

2. เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตาม 1.บุคลากรด้านบริการเว็บไซต์พัฒนาระบบดูแลเครือข่ายเทคโนโลยีและบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ2.บุคลากรด้านเผยแพร่พัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีจัดอบรมบุคลากรพัฒนารูปแบบและประสานความร่วมมือด้านเทคโนโลยีผลิตสื่อและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี 3.บุคลากรด้านบริหารงานทั่วไปงานธุรการการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรทางการศึกษามีทักษะในด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงด้านเดียว ส่วนด้านระบบสื่อสาร และด้านเทคโนโลยีเครือข่ายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1 ด้านคอมพิวเตอร์การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษา สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่า บุคลากรบุคลากรด้านบริการเว็บไซต์ฯมีความแตกต่างด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างจาก บุคลากรด้านการ

เผยแพร่และพัฒนาบุคลากรฯ บุคลากรด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบุคลากรด้านบริการเว็บไซต์มีค่าเฉลี่ยการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์สูงกว่า บุคลากรด้านการเผยแพร่และพัฒนาบุคลากรฯ และบุคลากรด้านการบริหารงานทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ขวนิดา สุวานิช (2548) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ วิชาเทคโนโลยีสื่อสาร การศึกษา โดยใช้บทเรียนออนไลน์ 3 รูปแบบ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2 ด้านระบบสื่อสารการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรัชย์ ชันดิธรางกูร (2549) ได้สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีประสิทธิภาพ เรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูนผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติเรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซลของนักศึกษาในกลุ่มทดลองกับนักศึกษาในกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ในตะวัน กำหอม (2567) โปรแกรมพัฒนา การรู้ดิจิทัลสำหรับครู โรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบความรู้ดิจิทัลของครู ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการค้นหาเนื้อหาทางดิจิทัล ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารโดยใช้ดิจิทัล และความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล ทั้งนี้ การรู้ดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูในการรู้ดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) การนำโปรแกรมเสริมสมรรถนะครูไปใช้ พบว่า ครูมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับสมบูรณ์ครบ 19 ข้อ และมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับปานกลาง/พอใช้ 8 ข้อ ผลการประเมินก่อนพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3 ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษา สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยธีระพงษ์ เอี่ยมยัง (2548) ได้ทำการวิจัยศึกษา เปรียบเทียบ ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถทางการเรียนและรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ 2 รูปแบบ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิชาดิจิทัลเบื้องต้น พบว่าผลปฏิสัมพันธ์ (Interaction effect) ระหว่างระดับความสามารถทางการเรียนและรูปแบบการเรียนบนเว็บมี ปฏิสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพินทร์ ชาววิวัฒน์ (2565) เรื่องแนวทางการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการศึกษาทักษะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ทักษะการใช้งาน อินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมาก และทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล อยู่ในระดับมาก 2. ผลการศึกษา แนวทางการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ควรสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับครู ส่งเสริมให้เกิดการทำงานในรูปแบบดิจิทัลใน

สถานศึกษา ให้ครูนำความรู้และทักษะดิจิทัลไปใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ให้ สถานศึกษาอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา

1.1 ด้านคอมพิวเตอร์

1.1.1 มีความรู้เรื่องซอฟต์แวร์ระบบปฏิบัติการหลากหลาย เช่นระบบปฏิบัติการ Linux และ Windows

1.1.2 มีความรู้ด้านการประกอบ ซ่อมแซม เครื่องคอมพิวเตอร์

1.2 ด้านระบบสื่อสาร

1.2.1 สามารถบอกความแตกต่างของระบบเครือข่าย เช่น ระบบ LAN, ระบบ Internet และลำดับสุดท้ายคือ มีความรู้พื้นฐานเรื่อง ระบบ LAN, MAN, WAN หรือ Internet

1.2.2 มีความรู้พื้นฐานเรื่อง ระบบ LAN, MAN, WAN หรือ Internet

1.3 ด้านเทคโนโลยีเครือข่าย

1.3.1 สามารถแก้ไขปัญหาเมื่อไวไฟเกิดขัดข้อง

1.3.2 มีความรู้ในการตั้งค่าระบบป้องกัน ไวไฟ ด้วยตัวเอง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 เพิ่มการศึกษาในเรื่องใหม่ๆ ให้มากขึ้นเพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในอนาคต

6. เอกสารอ้างอิง

กชมน บ่อบัวทอง. (2553). ความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลนครปฐม. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2541). ขำราชกับไอที: เส้นทางที่จะต้องเลือกเดิน. กรุงเทพฯ

ชวนิดา สุวานิช (2548) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชา เทคโนโลยีการศึกษา ชุดเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา โดยใช้บทเรียนออนไลน์ 3 รูปแบบสำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่างกัน,หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิรชราภา ทองธรรมชาติและบุญเลิศ อรุณพิบูลย์. (2545). ลักษณะของ E-Teacher. กรุงเทพฯ:

นิสสารก์ เวชยานนท์. (2539). เอกสารสรุปคำบรรยายวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ในตะวัน กำหอม.(2559).การวิจัยทางการศึกษา.เล่ม 1.โรงพิมพ์ทีคอม.จังหวัดมหาสารคาม.วิทยาลัยทองสุข. กรุงเทพฯ

ในตะวัน กำหอม (2567) โปรแกรมพัฒนา การรู้ดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

- บังอรรัตน์ สำเนียงเพระ. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสำนักงานเสมือน : กรณีศึกษาหน่วยงานปฏิบัติการภาคสนามองค์กรผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่.** (การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- วราพินท์ ชาววิวัฒน์. (2565). **แนวทางการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2.** การค้นคว้าอิสระ ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). **Competency: เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้. Productivity.** ปีที่ 9 เล่มที่ 53 (พฤศจิกายน - ธันวาคม).
- สุรัชย์ ชันติธรากร. (2549). **การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและการพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อาภรณ์ อังสาชน.(2551). **พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อำนาจ ไชยสงค์, ทศนา ประสานตรี และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2565). **ทักษะดิจิทัลของครูที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม.** วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 19(1), 163-174.